

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Disput. V. De vnitatem indiuiduali, eiusque principio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

& formaliter sumpto: ergo esse vnum non tantum singulis entibus: sed etiam enti, vt sic conuenire debet: sed vt sic non est vnum numero, sed solum analogice & ratione formali: ergo Simile argumētum est, quod de quocunque dicitur ens, dicitur vnum transcendens, sed ens non solum dicitur de indiuiduis, scilicet Petro & Paulo, sed etiam de communibus rationibus præcise sumptis, vt de homine, equo, &c. nam, licet fortasse in his vniuersalitas sit per rationem, vt infra dicemus; tamen ipsæ naturæ vniuersales reales sunt, & vera entia realia dicuntur, & ita Aristot. lib. 1. Peri her. cap. 5. distinguit, rerum alias vniuersales esse, alias particulares: est ergo homo vt sic ens reale: ergo vnus vnitate transcendentali: & tamen non est vnus vnitate singulari, & numerica: ergo vnitas transcendentalis latius patet, quam vnitas indiuidua, vel singularis.

Questionis resolutio.

XIV.

Hæc difficultas multum pendet ex intelligentiâ illius difficilis quæstionis de unitate, & numerali, quomodo differant, & an vtræque sit vera vnitas in rebus existens, & consequenter, an vnitas etiam vniuersalis in rebus sit. Sed quoniam hæc ad exactam huius materiæ explicationem sigillatim tractanda sunt, nunc breuiter dicitur, vnitatem transcendentalē, de qua nunc agimus, non esse limitandam ad vnitatem singularem, vel vniuersalem, materiam & formalem, sed comprehendere omnem vnitatem, quæ in aliquo ente reali, seu in ratione formali entis realis inueniri potest: Erit ergo vnitas transcendentalis quæcunque ratio entis realis per se, quatenus indiuisa est ad æquā, & secundum se. Dico *entis per se* eo modo quo supra explicatū est à nobis, esse obiectum Metaphysicæ; nam, si latius sumatur, nullam habet vnitatem, etiam formalem, vt dictum est. Dico etiam, *vt indiuisa*, quia nec sola entis ratio, nec sola negatio facit vnitatem, sed, ratio entis indiuisa, vt supra ostensum est. Denique dico, *ad æquā, & secundum se*, quia vnitas in vnaquaque re, seu conceptu obiectiuo reali, secundum propriam eius rationem attendi debet, & non secundum aliquam superiorem, inferiorem, aut extraneam: nam hæc aut sunt inadæquate, aut quodammodo per accidēs; vnitas vero vniuersaliūque est illi adæquata, & per se illi conuenit. Vnde homo dicitur vnus essentialiter: quia secundum propriam adæquatam rationem suam, non est diuisus in essentiali ratione, quamuis in indiuiduis entitatie diuidatur: non dicitur autem homo simpliciter vnus illo modo, eo quod sit indiuisus in ratione animalis: ea enim indiuisio non sufficeret ad prædictam vnitatem, eo quod non conueniat homini adæquate, & per se primo, sed ratione superioris. Ex his ergo satis explicata est ratio vnitatis in communi sumpta. Vt tamen distinctius, & radiciter explicetur, oportet, vt de vnitate indiuiduali, formali, & vniuersali, quæ sunt propriæ vnitates Metaphysicæ, in particulari dicamus.

DISPUTATIO V.

De unitate indiuiduali, eiusque principio.

Ria in hac disputatione inquiremus; primum, an hæc vnitas omnibus rebus existentibus conueniat; deinde quid in eis sit, ac denique quod principium seu radicem in singulis habeat. Et quoniam hoc vltimum non potest in rebus omnibus eadem ratione explicari, sigillatim inquiretur de substantiis materialibus, spiritualibus, & accidentibus.

SECTIO I.

Vtrum omnes res, quæ existunt, vel existere possunt, singulares sint, & indiuiduæ.

Ratio dubitandi esse potest primò, quia natura diuina, est realiter existens, & tamen non est singularis, & indiuidua, cum secundum fidem sit communicabilis multis. Secundò, vnusquisque Angelus est res existens, & tamen non habet hanc vnitatem numericam, & indiuidualem, sed essentialē præcise, qualis intelligitur esse à nobis in homine vt sic: ergo. Probatur minor, quia vnitas hæc indiuidualis intelligitur aliquid addere supra formalem, seu essentialē, ratione cuius contrahi, & consequenter diuidi potest ratio essentialis in plura indiuidua; sed in Angelo non est hæc additio, sed in eo est tota essentia quasi præcisa & abstracta, propter quam rationem non potest secundum numerum multiplicari: sicut, si homo prout abstracte concipitur, sic existeret, non posset multiplicari. Tertiò homo in re ipsa existit in Petro, & in Paulo, & vt sic non est quid indiuiduum & singulare: ergo non quidquid existit in rerum natura habet hanc vnitatem. In contrarium est, quod Aristoteles sæpissime contra Platonem docet, quidquid est in rebus, esse indiuiduum & singulare.

Supponendum est, ens indiuiduum, seu singulare opponi enti communi, seu vniuersali, non solum re latius, quatenus secundum mentis comparationem, seu Dialecticam considerationem indiuiduum speciei subiicitur: hoc enim neque omni naturæ indiuiduæ conuenit, vt patet in diuina; neque ad præsentem considerationem spectat: opponitur ergo quasi priuatiue, fere ad eum modum, quo vnitas multitudini opponitur. Comune enim seu vniuersale dicitur, quod secundum vnā aliquā rationem multis communicatur, seu in multis reperitur: vnum autem numero, seu singulare ac indiuiduum dicitur: quod ita est vnum ens, vt secundum eam entis rationem, qua vnum dicitur, non sit communicabile multis, vt inferioribus, & sibi subiectis, aut quæ in illa ratione multa sit: hæc enim in idem incidunt, & significata sunt ab Arist. lib. 3. Met. c. 3. tex. 14. dicente; *Singulare exponimus, quod numero est vnum, vniuersale autem, quod in his.* Et explicantur exemplo: nam humanitas vt sic in suo conceptu obiectiuo non dicit aliquid singulare & indiuiduum, quia ille conceptus de se communis est multis humanitatibus, quæ realiter multe sunt, & in illis ratio ipsa humanitatis multiplicatur. Vnde fit, vt secundum rationem, ratio humanitatis sit superior, & communis multis vt inferioribus: at vero hæc humanitas, verbi gratia, Christi indiuidua & singularis est: quia tota illa ratio seu conceptus obiectiuus huius humanitatis non potest esse communis multis, quæ sub illa ratione multa sunt; id est, multis humanitatibus: quod autem hæc humanitas sit communicabilis Verbo diuino verbi gratia, aut etiam pluribus suppositis, non est contra singularem, & indiuiduam vnitatem eius, quia non communicatur illis, vt superior inferioribus. sed vt forma supposito, vel suppositis, in quibus secundum propriam rationem non multiplicatur nec diuiditur. Per hanc ergo negationem communicabilitatis seu diuisionis hæc vnitas singularis & indiuidua completur.

Quod amplius ita confirmatur & explicatur; nam sicut ratio vnus in communi per negationem diuisionis completur, vt cum Aristot. explicatum est, ita ratio talis vnus, scilicet, singularis, & indiuidui negatione etiam completa est, tum quia non est maior ratio in vno, quam in alio, tum etiam, quia rationes magis & minus communis, debent seruare proportionem, ita quod, sicut differentia per se & in eodem ordine

ordine contrahit genus, ita in vniuersum determinatio se habet ad determinabile, vt per se subordinetur, sicut in praesente fit. Nulla autem alia negatio diuisionis, seu diuisibilitatis excogitari potest, quae compleat rationem entitatis indiuiduae & singularis, nisi ea, quae à nobis explicata est, scilicet, quod entitas talis sit, vt tota ratio eius non sit communicabilis multis similibus entitatibus, seu (quod idem est) vt non sit diuisibilis in plures entitates tales, qualis ipsa est. Hac enim ratione homo, vt sic non est singularis entitas, quia est diuisibilis in plures, in quibus tota ratio hominis reperitur: è contrario vero hæc quantitas bipedalis indiuidua est, quia, licet sit diuisibilis, non tamen in plura, quorum singula talia sunt, quale erat totum diuisum, & ita illa est diuisio totius in partes, non communis in particularia. Dices: Hæc ratio indiuidui communis est multitudi, & enti per accidens, quia etiam acerus lapidum talis est, vt non sit communicabilis multis, nec diuisibilis in plures tales, qualis ipse est, & numerus quilibet in particulari sumptus idem habet: imo & species aliqua, vel genus, verbi gratia, homo, vel animal non sunt diuisibilia in plura, quæ sint talia, quale est ipsum diuisum. Respondetur cōcedendo omnia illa, quæ illam negationem participant, quantum ad id esse indiuidua & singularia, vt hic acerus lapidum, in ea ratione singulare est, & indiuiduum, & similiter hic binarius, vel ternarius, est quoddam indiuiduum talis speciei numeri, & hoc genus, vel hæc species sub ratione generis vel speciei est vnum indiuiduum: tamen hæc tantum secundum rationem, illa vero solum in ratione entis per accidens, vel numeri, seu multitudinis eam vnitatem participant. Quocirca, vt prædicta negatio seu indiuisio ad ens, & vnum per se (de quibus agimus) accommodetur, sumenda est, vt adiuncta entitati per se: nam ratio, vt supra diximus, non consistit in sola indiuisione, sed in entitate indiuisa. Ratio ergo vnitatis per se indiuiduae & singularis, consistit in entitate sua natura per se vna, & prædicto modo indiuisa, seu incommunicabili. Dices: Saltem hæc aqua non erit singularis, quia est diuisibilis in plura, in quibus tota ratio aqua reperitur. Respondetur, non esse diuisibilem in plura, quæ sint hæc aqua, quæ diuiditur, sed quæ sint aqua, & ideo hæc aqua singularis est: aqua vero communis.

Questionis resolutio.

IV. Sic ergo explicata ratione indiuidui seu singularis entis, dicendum est res omnes, quæ sunt actualia entia, seu quæ existunt, vel existere possunt immediate, esse singulares ac indiuiduas. Dico immediate vt excludam communes rationes entium, quæ vt sic non possunt immediate existere, neque habere actualem entitatem, nisi in entitatibus singularibus, & indiuiduis, quibus sublati, impossibile est, aliquid reale manere, sicut de primis substantiis dixit Aristoteles in Prædicamentis, cap. de substantia. Et ita explicata assertio est per se euident, quam contra Platonem probat Aristoteles 1. lib. Metaphys. cap. 6. & lib. 7. text. 26. & 27. & sæpe alias. Quamquam multi existimant, Aristotelem sinistre fuisse interpretatum Platonis sententiam de ideis, quod vel illas posuerit in mente diuina, vel certe non re ipsa, sed ratione tantum formali ab indiuiduis separatas, sed hoc parum nostra interest: & illud iterum attingemus disputatione sequente. Nunc probatur assertum, quia, quicquid existit, habet certam & determinatam entitatem, sed omnis talis entitas necessario habet adiunctam negationem: ergo & singularitatem, indiuiduamque vnitatem. Minor patet, quia omnis entitas hoc ipso quod determinata entitas est, non potest diuidi seipsa: ergo nec potest diuidi in plures, quæ tales sunt, qualis ipsa est, alioqui tota

illa entitas esset in singulis, & consequenter vt esset in vna, diuideretur à seipsa, prout est in alia, quod manifestam inuoluit repugnantiam: Omnis ergo entitas hoc ipso quod est vna entitas in rerum natura necessario est vna prædicto modo, atque adeo singularis & indiuidua.

Quæ ratio concludit, etiam de potentia absoluta intelligi non posse, vt realis entitas, prout in re ipsa existit, singularis, & indiuidua non sit, quia implicat contradictionem, esse entitatem, & esse diuisibilem in plures entitates, quæ sint tales, qualis ipsa est. Alioqui esse posset simul vna & plures entitates, seu secundum eandem realem entitatem, quod inuoluit contradictionem. Et hæc ratio etiam conuincit, vniuersalia non posse esse à singularibus separata, quia, si homo vniuersalis existeret extra Petrum Paulum, &c. vel ille esset etiam in Petro & Paulo, vel omnino maneret separatus extra illos: si dicatur hoc posterius iam, homo vt sic, esset quædam res singularis, conuicta à Petro & Paulo: falso ergo dicebatur vniuersalis. Et præterea sequitur nec Petrum, nec Paulum esse homines, quia, vt prædictum est, essentialiter conueniat, necesse est, vt non sit separatim ab illo. Quomodo enim de illo vere dici poterit, si non sit in illo? Aut quomodo intelligi potest, essentialiter constituere eum, in quo non est? Si vero est in Petro & Paulo, vel est idem omnino realiter, & entitatie in vtroque, & ita Petrus & Paulus, non erunt duo homines, sed vnus; vel est distinctus secundum rem, & entitatem in vtroque eorum, & sic ille homo vniuersalis & separatus, aut esset quidam tertius condistinctus à Petro & Paulo, & sic falso diceretur esse in illis, & esse vniuersalis, quia non esset, nisi quidam singularis distinctus ab aliis, aut certe, si idem met esset in vno, & in altero, oporteret esse & distinctus à seipso, & vnus & plures realiter secundum essentiam eandem, prout in re existentem, quæ sunt aperte repugnantia. Hac ergo ratione necesse est, vt omnis res prout à parte rei existit, singularis & indiuidua sit.

Argumentorum responsa.

Ad primum non desunt Theologi, qui dicant, diuinam essentiam nec singularem, nec vniuersalem esse: sed hoc falsum est, nam illa duo includunt contradictionem immediatam: vnde impossibile est, quin alterum eorum conueniat cuilibet enti. Præterea diuina natura est ita in se vna vt multiplicari non possit, aut in plures similes diuidi: est ergo vna indiuidua, & singularis natura, ratione cuius ita Deus est vnus numero, vt multiplicari nullo modo possit. Habet ergo diuina natura vnitatem indiuiduam & singularem, cui non repugnat, quod illa natura communicabilis sit tribus personis, quia communicatur eis, non vt vniuersale particulari, neque vt superius inferiori, sed vt forma, seu natura suppositis, in quibus ipsa, neque ab ipsis, neque à se ipsa diuiditur, quia tota est in singulis, & in omnibus simul, omnino indistincta ab illis: sed de hoc alias.

Ad secundum nonnulli Thomistæ (vt attigi super 3. part. Diui Thom. quæst. 4. art. 4.) sentiunt, spirituales naturas existere abstractas in sola veluti specifica essentia, & perfectione absque propria indiuiduali contractione. Sed de hac sententia, & de sensu, quem habere potest, ne dicat rem omnino absurdam & intelligibilem dicemus commodius sectione sequenti, num. 21. nam quod ad præsens spectat, negari non potest, quin omnis natura angelica prout in rerum natura existit, singularis & indiuidua sit. Nam, si ipsa diuina natura, quæ summe immaterialis est, singularis est, & indiuidua, multo magis erit quælibet natura angelica: est enim incommunicabilis non solum multis naturis, sed etiam multis suppositis, saltem ex natura sua: Deinde ratio conclusio-

V.

VI. Vide Dm. d. m. 8. l. i. in 2. d.

VII.

nis

nis æque procedit de qualibet natura, vel entitate spiritali: quia impossibile est, quin tali entitati sit adiuncta negatio communicabilitatis, seu diuisionis talis entitatis in plures sibi similes, quia non potest ipsamet à seipsa diuidi, & esse vna & plures. Denique ad hoc nil refert, quod spiritalis substantia & natura possit intra eandem speciem secundum numerum multiplicari, nec ne. Nam, si potest, necesse est, ut quodlibet indiuiduum illius speciei habeat indiuiduam, & singularem unitatem, neque ipsa species existere poterit, nisi in aliquo indiuiduo, sicut de aliis vniuersalibus dictum est. Si vero ea multiplicatio indiuiduorum repugnat tali naturæ, hoc ipso talis natura in re existens magis est singularis & indiuidua, quia est magis incommunicabilis, scilicet, quasi essentialiter ad modum diuinæ naturæ. Igitur ad rationem indiuiduæ unitatis, de qua nunc agimus, sufficit additio prædictæ negationis. An vero ad hanc negationem requiratur additio aliqua positiua supra specificam naturam, dicitur sectione sequenti.

VIII. Ad tertium respondetur, hominem prout existit in rerum natura, singularem esse, quia non est aliud à Petro & Paulo: an vero in eis habeat aliquam distinctionem ex natura rei ab eisdem, sequet. & disput. etiam sequenti dicitur.

SECTIO. II.

Utrum in omnibus naturis res indiuidua & singularis, ut talis est, addat aliquid supra communem, seu speciem naturam.

I.

Stendimus esse in rebus unitatem indiuiduam, & singularem, nunc declarare incipimus, quid illa sit, quod non potest melius aliter fieri, quam declarando quid addat supra communem naturam, seu quæ à nobis abstracte & vniuersè concipitur.

Referuntur variæ sententiæ.

II.

Prima sententia generaliter affirmat saltem in rebus creatis indiuiduum addere communi naturæ modum aliquem realem ex natura rei distinctum ab ipsa natura, & componentem cum illa indiuiduum ipsum. Hæc videtur esse opinio Scoti in 2. dist. 3. quæstione 1. & in Quodlib. quæstio. 2. & 7. Metaphys. quæst. 16. & ibidem Anton. Andr. quæst. 17. quæ sententiam videtur defendere Fonseca, lib. 5. quæst. 3. sect. 2. q. 5. per totam. Et pro ea pugnat accerrime Ioan. Baptista Monlerius in speciali opere de vniuersalibus cap. 6. Fundamentum huius sententiæ esse potest illud fere quod, (teste Aristotele) Platonem mouit ad ponendas ideas vniuersalium à singularibus abstractas, scilicet, quia scientiæ & demonstrationes sunt de vniuersalibus, & non de singularibus. Item, quia definitiones essentielles, & propriæ dantur de vniuersalibus, & non de singularibus. Item, quia proprietates, quæ per se insunt rebus, conueniunt illis medijs vniuersalibus naturis, ita, ut verum sit dicere, Petrum esse risibilem, quia homo est risibilis, sicut è contrario prædicata cōtingentia conueniunt communibus naturis ratione indiuiduorum: homo enim currit, quia Petrus currit: ergo hæc omnia indicant distinctionem aliquam ex natura rei inter indiuiduum & naturam communem: sed hæc distinctio esse non potest: nisi quatenus indiuiduum aliquid addit supra naturam communem, quia includit totam illam: ergo non potest distinguī ab illa, nisi ut aliquid addens illi.

III.

Secundo argumentor, quia homo verbi gratia, non est essentialiter indiuiduum quid: ergo cum sit indi-

uiduum, aliquid ei additur extra essentiam hominis: ergo necesse est, ut illud sit ex natura rei distinctum ab homine ut sic. Antecedens patet, quia si homo essentialiter esset hoc indiuiduum, non posset in plura multiplicari, imò nec posset concipi absque aliqua indiuiduatione & singularitate, quia non potest res concipi absque eo, quod est de essentia eius: potest autem concipi homo distincte, imò & definiri essentialiter absque aliqua indiuiduatione. Sicut Deus, quia essentialiter est hoc singulare indiuiduum, ideo nec multiplicari potest, nec vere ac proprie concipi, nisi sub hac indiuidua ac singulari ratione concipiat. Prima vero consequentia videtur per se nota, quia esse indiuiduum aliquid est in rerum natura, & illud non est essentialiter naturæ communi, imò neque ipso indiuiduo (ut communiter dicitur) quia omnia indiuidua sunt eiusdem essentiae: ergo oportet, ut addat aliquid præter communem essentiam. Et hinc probatur facile secunda consequentia, quia, quod est de essentia, & quod est extra essentiam, videntur ex natura rei distinguī; imò eo maxime ita distinguuntur, quorum vnum non est de essentia alterius, sed, id quod indiuiduum addit speciei est extra essentiam eius, ut ostensum est: ergo.

IV.

Tertio; Non eodem formaliter constituitur Petrus ut Petrus, & ut homo, tum quia id, quo constituitur homo, commune est ipsi Petro, & aliis hominibus, quo autem constituitur in esse Petri, est proprium eius: tum etiam, quia alias non posset magis concipi homo sub conceptu communi, quam Petrus. Addique hic possunt omnia argumenta quibus probari solet, vniuersalia ex natura rei distinguī ab inferioribus, quæ partim supra attigimus agentes de conceptu entis, partim attingemus disputatione sequenti.

V.

Secunda sententia extreme contraria est, indiuiduum nihil omnino addere communi naturæ, quod positium & reale sit, aut re aut ratione distinctum ab illa, sed vnamquamque rem vel naturam per se esse indiuiduam primo & immediate. Ita sentiunt nominales in primo distinctione 2. vbi Ocham quæst. 4. & 6. & Gabriel quæst. 6. 7. & 8. tribui etiam potest hæc opinio Henrico Quodl. 5. quæst. 8. vbi sentit indiuiduum solum addere speciei negationem, de qua sententia dicemus plura sectione sequenti opinione 3. Fundamentum est, quia nihil potest intelligi reale, quod singulare non sit, ut probatum est sect. præ. ergo repugnat, quod res fiat singularis per additionem alicuius realis supra naturam communem. Secundo, quia nulla res fieri potest vna per realem additionem alicuius positiui, ut supra ostensum est: ergo neque singularis & indiuidua. Patet consequentia, tum quia singularitas est quædam vnitas, tum etiam, quia vera ac realis vnitas nulla est præter unitatem singularem, & indiuiduam. Tertio, quia vel id, quod additur est essentialiter vel accidentale: si essentialiter, sequitur, speciem diuidi posse per essentialia differentias contra Porphyrum capite de Specie: unde ulterius sequitur indiuidua essentialiter differre, & speciem non dicere totam essentiam, seu quidditatem indiuiduorum, quod est contra Porphyrum & omnes Dialecticos. Denique sequitur, indiuidua posse, & debere definiri propria & adæquata definitione essentiali, contra Aristot. 7. Metaphys. textu 53. Si vero id, quod additur, est accidentale, sequitur indiuiduum esse ens per accidens: sequitur etiam accidens non aduenire subiecto indiuiduo, sed constituere illud, quod impossibile est, quia, si vnum ex alio indiuiduatur, potius accidens à subiecto, quam è conuerso, indiuiduationem accipit.

VI.

Tertia sententia potest distinctione vti inter res spirituales & materiales: nam in materialibus res singularis nihil addit supra naturam communem; in materialibus vero aliquid. Quæ distinctio videtur fundata in Aristotele 7. Metaph. cap. 11. textu 41.

vbi

ubi dicit in rebus immaterialibus non distingui, quod quid est, ab eo cuius est: in materialibus vero distingui, ubi per quod quid est intelligit essentiam, seu definitionem essentiali, quæ comparari potest & ad definitum ipsum, & indiuidua, in quibus tale definitum, & definitio existit. Priori modo ea con- tulit Aristotel. 7. Metaphys. cap. 6. textu 20. & 21. & generatim docuit in entibus per se, quod quid est, esse idem cum eo, cuius est; seu definitionem cum de- finito, quia eandem dicunt essentiam: solumq; dif- ferunt in confuso, vel distincto modo, quo concipiuntur. Quod commune est tam substantiis simpli- cibus, quam compositis, & accidentibus, si quatenus sunt per se vnum, definiuntur. Nam entia per acci- dens, vel definiti non possunt vna definitione, vel, si aliquo modo definiantur per modum vnius ratio- nis formæ accidentalis, illa definitio est aliquo mo- do distincta ab eo subiecto, cui attribuitur. Postero- ri autem modo, qui ad præfens spectat, comparantur ab Aristotele in altero loco citato, & hoc modo ait, in rebus immaterialibus idem esse quod quid est, id est, essentiam specificam, quæ definitio expli- catur, cum eo, cuius est, id est, cum indiuiduo, seu re singulari, quod secus esse ait in rebus compositis ex materia & forma. Sentit ergo, rem immaterialem seipsa esse indiuiduam absque additione vlla; mate- rialem vero non ita, sed fieri hanc indiuiduam per aliquam additionem; atque ita exponunt hunc lo- cum Diuus Thomas & alii. Et 3. de anim. text. nono, ait Aristotel. in rebus quibusdam aliud esse rem, sup- ple indiuiduam ab specifica quidditate rei, quod ipse dicit illis verbis: *Aliud est magnitudo, aliud magnitu- dinis esse*. Subdit vero non in omnibus rebus inueniri hanc distinctionem, quod omnes expositores in- telligunt, dictum esse propter res immateriales, in quibus indiuidua nihil sunt, nisi naturæ ipsæ speci- ficæ subsistentes. Ita Auerroes, Philop. & late Diuus Thomas. Vnde hanc sententiam videtur docere i- dem Diuus Thomas 1. parte, quæst. 3. articulo 3. & de ente & essentia cap. 5. quibus locis Caietan. & 3. part. quæstione 4. articulo 4. idem sentit, & videtur esse recepta sententia in Schola Diui Thomæ, vt ex his, quæ referemus sectione 4. magis constabit. Nam ex ibi tractandis sumendum est fundamentum huius sententiæ, scilicet, quia substantiæ immateriales, cum nec materiam habeant, nec ad illam dicant ha- bitudinem, nihil etiam in eis excogitari potest, quod addant supra essentiam: & ideo de ipsis sunt indiui- duæ: at vero in rebus compositis additur materia si- gnata, ex qua sumi potest aliquid, quod indiuiduum addat supra speciem.

Punctus difficultatis aperitur.

VII. PRIMò indubitatum est apud authores omnes, in- diuiduum addere supra naturam communem, negationem aliquam formaliter complementem, seu constituentem vnitatem indiuidui. Hoc per se no- tum est ex ratione vnitatis supra explicata, adiunctis his, quæ sectione præcedente notauimus circa ra- tionem seu quid nominis indiuidui. Quin potius, si formaliter loquamur de indiuiduo, quatenus tali modo vnum est, negationem addit in suo conceptu formalis, non solum supra naturam communem ab- stracte & vniuersè conceptam, sed etiam supra to- tam entitatem singularem præcise conceptam sub ratione positiuâ, quia tota hæc entitas non concipi- tur, vt vna singulariter, & indiuidue, donec concipiatur, vt incapax diuisionis in plura eiusdem ratio- nis. Difficultas ergo præfens non est de hac negatio- ne, siue illa formaliter pertineat ad rationem huius vnitatis, siue non; nam de hoc etiam sunt opiniones, de quibus iam diximus præcedente disputatione, quid verius existimemus; sed est difficultas de fun- damento illius negationis; nam cum non videatur

posse fundari in sola communi natura, illa enim de se indifferens est, & non postulat talem indiuisio- nem in plura similia, sed in ea potius diuiditur, ideo inquirimus, quid sit in re singulari, & indiuidua, ra- tione cuius ei conueniat talis negatio.

Questionis resolutio.

Dico primò; Indiuiduum aliquid reale addit præ- ter naturam communem, ratione cuius tale in- diuiduum est & ei conuenit illa negatio diuisibilita- tis in plura similia. In hac conclusione conuenimus cum Scotò, sumiturque ex D. Thomæ 1. part. quæst. 40. art. 2. dicente, vbiunque est aliquid commune multis oportere esse aliquod distinctiuum. Et 1. con- tra Gentes cap. 42. ratione 7. ait, illud distinctiuum debere esse aliquid additum intentioni communi. Et Thomistæ non dissentiant ab hac conclusione, vt patet ex Caietano, lib. 1. Posterior. cap. 4. de ente & essentia, cap. 4. Sonci. 7. Metaph. quæst. 31. Capreol. 2. distinct. 3. quæst. 1. Heruzo, Quodlibeto 3. quæst. 9. Soto in logi. quæst. 3. vniuersaliū. Et probatur ex his, quæ proximè diximus: nam commune natura de se non postulat talem negationem, & tamen illi naturæ, vt in re existit, & facta est hæc, per se & in- trinsece conuenit talis negatio: ergo additum est ei aliquid, ratione cuius illi adiuncta est, quia omnis negatio ab intrinseco: & necessario conueniens ali- cui rei, fundatur in aliquo positiuo, quod non potest esse rationis, sed reale, quandoquidem illa vnitatis, & negatio ipsi rei vere, & ex se conuenit. Vel aliter pro- poni hæc ratio potest, quia natura specifica secun- dum se, & quatenus est proximum obiectum concep- tus communis hominis, leonis, &c. nihil habet repugnans communicabilitati: & ideo dicitur nega- tiue indifferens, vt infra videbimus: per hanc autem indiuiduationem tollitur hæc eius indifferens, & fit incapax talis diuisionis, quatenus singularis effe- cta est: ergo necesse est, vt intelligatur aliquid positi- uum ei esse additum, ratione cuius hoc ei repugnat. Denique Petrus & Paulus conueniunt in communi natura, & differunt inter se & propriis rationibus: ergo illas addunt naturæ communis, sed illæ positiuæ sunt; non enim constituuntur negationibus in ra- tione talis substantiæ, ergo. Idem etiam concludunt argumenta, quæ ad confirmandam opinionem Sco- ti adducta sunt.

VIII

Dico secundò; Indiuiduum, vt sic, non addit ali- quid ex natura rei distinctum à natura specifica, ita vt in ipso indiuiduo, Petro, verbi gratia, humanitas, vt sic, & hæc humanitas, vel potius id, quod additur humanitati, vt fiat hæc (quod solet vocari hæccei- ras, vel differentia indiuidualis) ex natura rei distin- guantur; & consequenter faciant veram composi- tionem in ipsa re. In hac assertionem conuenire de- bent omnes, qui opinionem Scoti impugnant, vt sunt Caietanus de ente & essentia, quæstione quinta, & prima parte, quæstione quinta, artic. 6. Soncin. 7. Metaphysic. quæstione 3. Niph. lib. 4. Metaph. dispu- tatione 5. & alii. Qui tamen non satis distinguunt, an impugnent Scotum quoad totam sententiam, etiam quoad additionem differentiæ indiuidualis supra specificam, vel solum quoad distinctionem ex na- tura rei: & argumenta eorum videntur esse vtrique parti communia, & ideo non sunt admodum effica- cia. In eadem assertionem necesse est conueniant, qui negant, naturam esse à parte rei vniuersalem, vt sunt grauiores Philosophi & Theologi, & tota schola D. Thom. vt videbimus disputatione sequente. Quod autem vnum ex alio consequatur, patet, quia si in i- pso indiuiduo id, quod addit indiuiduum supra naturam communem, est distinctum ex natura rei ab illa: ergo & de conuerso ipsa natura in re i- psa præscindit à tali addito, seu differentia indiui- duali; atque adeo à parte rei natura & hæcceitas sunt duo,

IX.

duo, si non ut duæ res, saltem ut res & modus: ergo vnaquæque earum habet per se unitatem suam, quia non potest intelligi, quod aliqua sint duo, nisi sint vnum & vnum: numerus enim supponit unitates: ergo illa natura ut præcisa à differentia indiuiduali habet in re ipsa unitatem, ergo vel unitatem indiuidualem vel vniuersalem. Primum dici non potest, iuxta prædictam sententiam, alioqui natura esset indiuidua ante differentiam indiuidualem, & ita superflua talis differentia adiungeretur; ergo iuxta hæc sententiam necessario dicendum est, naturam illam, prout in re ipsa præcinit, & ex natura rei distinguitur à differentia indiuiduali, habere unitatem vniuersalem, quod esse impossibile, intelligi potest ex dictis, sectione præcedere, & latius infra ostendemus.

Respondi potest iuxta doctrinam Scoti, naturam, ut in re præcinit ab indiuiduatione, nec habere unitatem indiuiduam, neque vniuersalem, sed unitatem formalem, quæ est veluti media inter prædictas unitates, & nihil aliud est, quam vnitas essentialis, quæ per definitionem explicatur. Sed contra primo, quia, licet in tali natura hæc vnitas formalis possit ratione distingui ab unitate indiuiduali tamē concipi non potest, quod à parte rei sit secundum entitatem suam præcisa, & ex natura rei distincta ab unitate indiuiduali, & quod, ut sic etiam careat unitate vniuersali. Probatur, quia vel illa ut sic est communis, vel incommunicabilis; hæc enim duo immediate opponuntur: si incommunicabilis, est indiuidua, si communis est vniuersalis. Item, vel natura illa, quæ in Petro est distincta ab hæcitate Petri, est per se ipsam realiter distincta à natura, quæ est in Ioanne, prout etiam in illo distinguitur ex natura rei ab eius hæcitate, vel ut sic non est distincta; si hoc secundum dicatur, erit illa natura communis; si vero dicatur primum, necesse est illas naturas, ut sic esse indiuiduas & singulares, quia non differunt nisi ut distincta numero, & realiter intra eandem speciem.

XI.

Atque hinc argumentor secundo directè ostendendo, non posse esse talē distinctionem in reb. quæ sit vera & actualis distinctio ex natura rei antequam sit omnem operationem intellectus; nam omnis talis distinctio esse debet inter reales entitates, aut inter realem entitatem, & modum eius. Et quidem, si sit superiori modo erit distinctio realis, quæ necessario supponit vnamquamque entitatem in se singularem, & indiuiduam, quod est per se notum, & ita à nemine negatur, quia distinctio entitatum, supponit vnamque entitatem in se constitutam; atque adeo vnam, & singularem. Si autem distinctio sit inter entitatem, & modum eius, qualis hæc esse dicitur, ut sit vera distinctio ex natura rei, necesse est, quod talis entitas præcise modo intelligatur in re ipsa habere veram entitatem realem, alioqui intelligi non posset distinctio ex natura rei inter talem modum & entitatem. Quia vel modus ille intrinsecè & formaliter constituit entitatem illam, vel non: si constituit, ergo non distinguitur ex natura rei ab illa, quia intrinsecè & essentialiter includitur in illa, ita, ut nihil concipi possit in illa entitate, quod non includat illum modum: si autem modus ille non intelligitur ita intrinsecè, & formaliter constituere talem entitatem, necesse est, ut intelligatur supponere illam in sua entitate constitutam, & realiter aduenire illi, & modificare illam; cum ponatur in re ipsa distinctus ab illa. Impossibile autem est, intelligere hunc modum distinctionis inter differentiam indiuidualem, & naturam communem: ergo. Probatur minor, quia, si præcise illo modo intelligitur natura habere entitatem suam: ergo illa entitas per se ipsam, & ut est prior illo modo, debet necessario esse singularis & indiuidua: ergo non indiget indiuiduatione superaddita, nec potest ab illa ex natura rei distinguī, sicut, si linea non posset intelligi constituta in

ratione lineæ absque rectitudine, non posset rectitudo concipi, ut modus ex natura rei condistinctus, à linea, & adueniens illi: si autem nunc concipitur modus ex natura rei distinctus, ideo est, quia potest concipi linea in re ipsa existens, & constituta in ratione lineæ absque tali modo.

Probatur autem prima consequentia, quia omnis entitas in rebus existens necessario esse debet seipsa singularis & indiuidua: Primo, quia, ut sic intelligitur esse extra causas suas, & habere actualitatem realem & existentiam: ergo ut sic intelligitur singularis, quia nihil potest terminare actionem causarum, vel capax esse existentie, nisi quod singulare sit. Secundo, quia talis entitas, ut sic concepta ante modum à se distinctum est incommunicabilis multis inferioribus, seu eiusdem rationis, quia nec diuidi potest à seipsa, nec fieri plures: ergo iam ut sic est indiuidua. Tertio, quia ille modus hæcitate, qui constituit Petrum, est singularis & proprius eius, & dicitur constituitur & componere Petrum modificando naturam: ergo, si illa modificatio est per veram distinctionem, & compositionem, quæ in re sit, oportet, ut illi modo, qui est veluti quidam actus particularis, respondeat etiam particularis entitas per modum potentie actualis: ergo illa entitas, quæ supponitur tali actui, debet esse indiuidua & particularis. Quod explicatur quantoque in Petro & Paulo, verbi gratia, est duplex compositio ex natura communi & differentia indiuiduali: ergo in utroque est distincta realiter non solum differentia indiuidualis vnus à differentia indiuiduali alterius, sed etiam entitas naturæ, quæ est in vno, ab entitate naturæ, quæ est in alio: ergo distinguuntur illæ duæ naturæ intrinsecè, & entitatiue tanquam duæ res singulares, etiam præcendendo per intellectum differentias indiuiduales, quia non potest intelligi realis distinctio inter actuales entitates, nisi quatenus indiuiduæ & singulares sunt.

XII.

Dices, distinguī quidem per differentias indiuiduales, sicut duæ materiæ dicuntur distinguī per formas, vel quantitates. Sed de hoc exemplo dicemus postea: in vniuersum enim existimo fieri non posse, ut vna res distinguatur realiter ab alia per aliam à se distinctam, sed per suammet entitatem, per quam in tali esse constituitur: quia seruata proportionem per illud res distinguuntur, per quod constituitur. Sed in præsentem hoc manifestum, quia, in Petro & Paulo sunt duæ differentie indiuiduales inter se realiter distinctæ, & vnaquæque earum actuatur naturam realem, quæ distinguitur ex natura rei, & cum qua componit suum indiuiduum omnino realiter distinctum ab alio, non solum quoad differentiam, sed etiam quoad totam entitatem naturæ: ergo necesse est, ut etiam præcise per intellectum ipsis differentis id, quod manet à parte rei in Petro & Paulo sit distinctum realiter, atque adeo singulare: alioqui dicendum esset, rem aliquam omnino realiter eandem contrahi per differentias indiuiduales in Petro & Paulo. Neque enim satis est dicere, non eandem naturam realiter contrahi, sed eandem formaliter: nam hæc identitas formalis, prout in re esse potest, solum est similitudo quædam, quæ supponit realem distinctionem, & consequenter indiuiduationem eorum, quæ similia dicuntur, prout vero concipitur per modum unitatis, non est vnitas realis, sed rationis tantum per denominationem à conceptu mentis, ut postea dicemus.

XIII.

Quinto potest hoc declarari, quia illamet differentie indiuiduales Petri & Pauli inter se realiter distinguuntur, tanquam duæ res incomplete, singulares tamen & indiuiduæ eo modo quo sunt, & nihilominus inter se habent similitudinem, & conuenientiam, quia reuera similiores sunt inter se, quam cum differentia indiuiduali equi, vel leonis, & in eis non oporteret distinguere ex natura rei aliquid, in quo

XIV.

quo sint similes & in quo distinguantur, alioqui procederet in infinitum, quod in rebus seu modis ex natura rei distinctis est inconueniens, vt supra in simili dictum est; ergo idem dici poterit de ipsis indiuiduis Petro & Paulo, quod licet inter se distinguantur, & similes sint, non oportet in eis distinguere ex natura rei id, quo sunt similes, & id quo distinguuntur: ergo non est cur distinguatur ex natura rei discretia indiuidualis, vel ex natura communis, tanquam ab extremo componente indiuiduum, vel à toto indiuiduo, tanquam ab integro composito. Nec refert, si quis respondeat, illas differentias indiuiduales esse simplices, & esse id, quo indiuidua constituuntur & distinguuntur, & ideo magis posse seipsis distinguere, quia licet fortasse quoad distinctionem, seu conceptum mentis hoc aliquid conferat, vt statim dicam: tamen si distinctio hæc esset in rebus, argumentum vrgeret, quia illæ differentie considerandæ sunt tanquam duo modi reales, à parte rei existentes, & distincti ex natura rei à qualibet alia entitate, quia, sicut habent effectus quasi formales numero distinctos, scilicet, constituere hoc, vel illud indiuiduum, ita etiam sunt numero distincti. Et quamuis sint quo respectu indiuiduorum, tamen quatenus in se sunt aliquid, & realia entia, licet incompleta, sunt etiam quod saltem incompleta, vt in simili supra notauimus tractando de conceptu entis, vt notauit etiam Caietan. 1. part. quæst. 1. art. 1. circa ad 1. Et tamen cum hac distinctione & simplicitate habet inter se conuenientiam realem in comuni ratione talium modorum, vt idem Caietan. ait; de ente & essentia, quæst. 5. ergo, vel in his etiam distinguenda est ratio communis à propriis, vel certe fallax est talis modus argumentandi in quocunque indiuiduo. Aliqui respondent, inter has differentias indiuiduales non esse conuenientiam realem à qua possit abstrahi communis conceptus, sed hoc difficile creditur est, de quo dicitur generaliter disputatione sequenti.

xv.

Atque hinc sumitur sexta ratio, quia tota illa distinctio, quæ fingitur esse ex natura rei inter naturam & indiuiduum, sumpta est ex modo concipiendi & loquendi & ex conuenientia & distinctione, quæ inter ipsas indiuiduas reperitur: hoc autem signum nullum est ad indicandam distinctionem ex natura rei: & aliunde sunt multa, quæ vrgētius indicāt, nullam esse in re talem distinctionem: ergo. Maior constat ex argumentis factis in fauorem Scoti. Minor quoad primam partem patet, cum exemplo adducto de ipsis differentis indiuidualibus, cum ex supra tractatis de conceptu entis, de quo eadem fere argumenta sunt; tum quia alias oporteret ex natura rei distinguere omnes communes conceptus à particularibus, quod infra ostendam esse falsum. Tandem constabit amplius hæc pars ex solutionibus argumentorum. Altera vero pars minoris satis probata est argumentis factis. Quæ ultimo confirmatur à signo inseparabilitatis: nam ea quæ, licet diuerso modo concipiuntur à nobis, ita se habent in re, vt neutrum ab altero separaretur, vel separari possit etiam de potentia absoluta, sine causa fingitur ex natura rei distincta, vt infra latius dicam in disputatione de distinctionibus, sed ita se habent in Petro ratio hominis, & propria indiuiduatio Petri, vt separari nullo modo possint nec talis modus à natura, nec natura prout est in Petro à tali modo: ergo. Neque quicquam iuvat dicere rationem hominis esse separabilem à Petro, quia potest esse in Paulo, quia hoc non est considerare rationem hominis prout realiter existit, sed solum prout mente concipitur, & ideo non satis est ad distinctionem ex natura rei, quæ esse debet inter ea: quæ à parte rei sunt, si est distinctio inter res positivas, vel inter rem & modum realem positum. Vnde illa distinctio, quæ intelligitur inter rationem communem ab abstracte intellectam, & indiuiduum, solum est

Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

rationis, quia illa natura vt sic nullibi est, nisi obiectiue in mente. Quod si quis illam vocet distinctionem formalem, quia aliam definitionem concipit mens de homine vt sic, & aliam de Petro facit quæstionem de voce: quia, quod ad rem spectat, illa distinctio non ita est in re; vt in Petro vel Paulo intelligantur illa ex natura rei distincta, vel compositionem in re facere vt ostensum est.

Dico tertio: indiuiduum addere supra naturam communem aliquid ratione distinctum ab illa, ad idem prædicamentum pertinet, & indiuiduum componens metaphysice, tanquam differentia indiuidualis contrahens speciem, & indiuiduum constituens. Prima pars huius assertionis sequitur ex duobus præcedentibus: nam dictum est in prima, indiuiduum addere aliquid naturæ communis, & in secunda negatum est illud esse distinctum ex natura rei: ergo necessarium est, vt saltem ratione distinguatur, quia, si nullo modo distingueretur, nullo modo adderetur. Nec vero inde sequitur id quod additur, esse aliquid rationis: nam sicut est aliud distinguere ratione, aliud vero esse tantum rationis, fieri enim potest, vt quæ realia sunt, sola ratione distinguantur: ita etiam id, quod additur, potest esse reale, sicut reuera est, quamuis sola ratione distinguatur. Dices illa additio est tantum per rationem: Respondeo, quoad rem additam nego, quoad modum additionis, seu contradictionis, aut compositionis concedo: nam sicut separatio naturæ communis à differentis indiuiduis est solum per rationem, ita è conuerso, quod differentia indiuidualis intelligatur, vt addita naturæ communis, solum est per rationem: nam in re non est illa propria additio, sed in vnoquoque indiuiduo est vna entitas, vtramque rationem per seipsam realiter habens.

xvi.

Secunda pars conclusionis etiam sequitur aperte ex dictis, sumiturque ex D. Thoma, 1. part. quæst. 29. art. 1. vbi ait substantiam indiuiduam per seipsam, & quæst. 10. de Potent. art. 3. negat posse substantiam per accidens constitui: non est ergo hoc additum extra genus ipsius rei, sed in substantia est substantia, saltem incompleta, quia in re non est nisi ista substantia indiuidua. Tertia denique pars facie patet, quia hoc additum non est pars aliqua physica substantiæ, quia prædicatur de indiuiduo, vt dicens totam essentiam eius, quam non dicit pars physica, & ideo non prædicatur de toto. Nec est aliquid per modum totius directe positi in prædicamento substantiæ: est ergo quid incompletum per modum differentie. Item contrahit naturam communem, illamque diuidit in indiuidua, & constituit Metaphysice ipsum indiuiduum, vt per se vnum in suo genere.

xvii.

Sed contra hanc conclusionem obijci potest ratio quedam facta in præcedenti: nam, si indiuiduum addit aliquid, saltem ratione distinctum, sequitur processus in infinitum in conceptibus obiectiuis ratione distinctis, quod etiam supra in simili reputauimus inconueniens: sequela patet, quia indiuiduum dicitur addere supra speciem aliquid ratione distinctum, quia conuenit cum alio indiuiduo in ratione specifica, & differt in indiuiduali, sed ipsa etiam differentia indiuidualis conuenit cum alia simili differentia in ratione communis, & differt numero ab illa: ergo addit etiam secundum rationem aliquid ratione distinctum supra communem rationem talis differentie, & rursus de illo addito fiet idem argumentum, & sic in infinitum. Responderi potest primo, in his nostris conceptibus non esse magnum inconueniens admittere huiusmodi processum, quia patitur intellectus, quæ re ipsa omnino indiuisibilia sunt; & ideo mirum non esset, si intellectus in his diuisionibus seu conceptibus in infinitum procedere posset. Secundo posset aliquis ita philosophari de conceptu speciei, & indiuidui, sicut nos supra

xviii.

I

de con-

de conceptu entis, & inferiorum eius ratiocinati sumus: diximus enim inferiora addere supra ens aliquid ratione distinctum: ita tamen, ut conceptus inferior immediate conceptus sub conceptu entis, non sit proprie resolvable in duos conceptus, sed sit tantum conceptus simplex magis expressus, & determinatus, quam conceptus entis: sicut ergo in presentia dici potest, conceptum individui non esse proprie compositum & resolvable in conceptum alterius modi, seu differentie individualis, sed esse solum expressiorem conceptum ipsius naturae specificae prout in re existit in tali entitate, in qua nec concipi potest talis entitas neque aliquid illius entitatis, quin talem specificam rationem includat, neque ipsa ratio specifica potest, ut in re existit, distincte concipi, nisi ut in tali, vel tali entitate contracta. Et hac ratione facile videtur processus in infinitum, ut constet ex dictis in simili de ente.

XIX.

Sed videri potest hic respondendi modum parum consentaneum communi modo concipiendi & loquendi Philosophorum, qui hanc contractionem speciei ad individuum explicat per modum metaphysicae compositionis. Et non sine ratione videtur hoc communiter affirmari, quia etiam genus & differentia non distinguuntur in re, in qua coniunguntur, ut infra ostendemus, & nihilominus propter varias convenientias, & disconvenientias, quae inter plures res reperiuntur, intellectus diversos conceptus format generis & differentiae, quorum unus in alio non includitur: sic ergo facere etiam potest inter speciem & individuum: est enim fere eadem proportio eorum inter se, & idem discrimen à conceptu entis. Nam ille est transcendens, & ideo non potest proprie contrahi per modum compositionis, neque aliquid ei secundum rationem addi, in quo ille non includatur: ut vero conceptus speciei (sicut & conceptus generis) est ex se limitatus, & non transcendens, & ideo non est necesse, ut includatur in omni conceptu determinationis illius: poterit ergo per modum compositionis contrahi, & consequenter poterit etiam individuum resolvi in conceptum speciei, & differentiae individualis: illa enim non est homo, nec Petrus verbi gratia, sed differentia contrahens hominem & constituens Petrum. Dicens, etiam esse differentiam inter genus & speciem, quia ratio generica non solum ut abstracta & universalis facta in mente, sed etiam prout in re ipsa existens potest mente praescindi, & ratione distingui à differentia specifica, ut infra videbimus: ratio autem specifica non potest distinguui etiam ratione à differentia individuali, nisi prout abstracta, & universalis facta in mente, quia ut in re existens non potest concipi, nisi ut includens individuationem, & quia omnis compositio, etiam secundum rationem intelligi debet in re prout actu existit, ideo facilius intelligitur talis compositio inter rationem genericam & specificam, quam inter specificam & individuaalem, sed hoc non obstant non est neganda illa Metaphysica compositio individui, quia ad illam satis est, ut specifica ratio possit mente praescindi, ut non inclusa in ista differentia individuali.

XX.

Et ideo admissio illo genere compositionis & resolutionis, individui, respondetur tertio, non oportere progredi in infinitum; nam eadem mens, quae concipit individuum, ut compositum ex conceptu obiectivo speciei, & differentia individuali, concipit differentiam individuaalem ut omnino simplicem, & irresolvablem, quia non concipit illam sub conceptu speciei, sed differentiae tantum, de cuius ratione est, ut sit simplex, & non composita ex ratione communi, & alia differentia contrahente. Sicut videtur licet in ipsis etiam differentiis specificis, vel subalternis: sensibile enim, vel rationale formaliter non componuntur ex aliis differentiis, sed hoc ipso, quod sunt rationes differendi, seipsas ab aliis differ-

runt: sic ergo concipiendae etiam sunt differentiae individuales, in quibus quoad hoc potest admitti modus ille determinandi ens ad seipsas per simplicem determinationem conceptus absque compositione. Et illa ratio differentiae individualis, quatenus ut realis & communis ratio concipi potest, erit etiam veluti transcendens ad singulas differentias individuales, quia nihil in eis concipi poterit, in quo talis ratio non includatur, & ideo illa etiam ratio communis determinabitur ad singulas differentias non per novam compositionem, sed per simplicem determinationem conceptus magis expressi & determinati, & ita cessat ulterius resolutio & processus.

XXI.

Dico quartò, Individuum non solum in rebus materialibus, & accidentibus, sed etiam in substantiis immaterialibus creatis & finitis addit aliquid ratione distinctum supra speciem. Excludimus ab hac conclusione divinam naturam, quia cum illa sit essentialiter ita determinata ad hanc numero naturam, ut omnino ei repugnet secundum eam multiplicari, non potest etiam secundum rationem (si vera sit) abstrahi communis ratio Deitatis à tali Deitate: nam hoc ipso, quod sic abstrahitur, non concipitur vera Deitas, quia de vero conceptu Deitatis est, ut sit haec numero & non alia; quia hoc requirit eius infinitas. Et hinc consequenter fit, ut haec individua Deitas nihil etiam secundum rationem addat supra conceptum verae Deitatis. Unde merito reprehenditur Caietanus, eo quod 1. part. quaest. 3. art. 3. & aliis locis dixerit, Deum uno modo sumi posse, ut significat concretum, quasi specificum naturae divinae. Nam talis conceptus vere communis, repugnat verae divinitati, de cuius essentia est, quod sit haec singularis natura, & ideo non magis potest verus Deus communi conceptu concipi, & abstrahi ab hoc Deo, quam Petrus.

XXII.

Ex hac vero exceptione, quae singularis est, Deoque specialiter convenit propter infinitatem eius, confirmatur conclusio posita, & generalis regula contraria in omnibus creaturis, etiam immaterialibus. Probatùr, quia in qualibet substantia immateriali individua, & finita, verbi gratia, Gabriele Archangelo concipit mens, & hoc individuum, quatenus concipit hanc numero entitatem, & rationem essentialem, & specificam eius, quae non includit essentialiter hanc numero entitatem, nec positivam repugnantiam, ut communicari possit alteri individuo: ergo ibi concipit mens aliquid commune, & aliquid, quod secundum rationem ei additur, ut ad hoc individuum determinetur: ergo quoad hoc praecise non est differentia inter substantias immateriales, & alias res. Dicitur fortasse, quamlibet entitatem, seu speciem Angelicam, essentialiter, & ab intrinseco determinari ad hoc individuum, & consequenter hoc individuum nihil positivum reale, etiam ratione distinctum addere supra ipsam speciem, sed solum negationem communicabilitatis in plura similia, quae immediate continent tali speciei, ratione sui ipsius absque additione vlla.

XXIII.

Hic sane videtur fuisse sensus authorum quos citavi in tertia sententia, & idem sentiunt, qui negant, Angelos solo numero differentes posse intra eandem speciem creari, etiam de potentia absoluta: non enim alia ratione potest hoc denegari divinae potentiae, nisi qui existimatur esse contra intrinsecam, & essentialem rationalem talis naturae. Habetur autem illa sententia fundamentum in D. Thom. 1. parte, quaest. 50. art. 4. & quaest. de spiritualibus creaturis, art. 8. & 2. contr. Gentes, 95. de ente & essentia ca. 5. vbi Caietanus id tenet quaest. 9. & Capreolus in 2. dist. 3. quaest. 1. conclus. 5. & Abulensis Paradox. 4. cap. 34. Et videtur multum favere Arist. 12. Metaph. tex. 49. & Avicenna 5. Metaph. cap. 5.

XXIV.

Sed haec sententia in primis supponit materiam signatam esse adaequatam principium illius individuali-

duationis, in qua indiuiduum addit aliquid positium rationi specificæ, quæ potest dici indiuiduationis positiua: hæc autem suppositio in prædicto sensu falsa est. Maior constat aperte ex prædictis authoribus. Et ratio eius est clara, quia non ob aliam causam negant huiusmodi indiuiduationem in prædictis substantiis, nisi quia materia caret: ergo supponit materiam vel secundum se, vel ut signatam quantitate, esse adæquatam radicem, talis indiuiduationis, ut ex illo principio, Si affirmatio est causa affirmationis, negatio est causa negationis, inferant ex carentia materiæ carentiam prædictæ additionis seu indiuiduationis. Minor vero propositio probabitur late sectio. sequenti etiam in substantiis materialibus. Sed quæuis daremus in materialibus substantiis huiusmodi indiuidualem differentiam sumi à materia, non posset efficaciter inferri materiam esse adæquatam principium illius differentie in tota latitudine entis creati: habent enim diuersæ substantiæ diuersa principia suis naturis accommodata, neque ex modo compositionis aut indiuiduationis in rebus exterioribus inuenio potest sufficiens argumentum sumi ad res superioris rationis: alioqui eadē ratione posset quis negare, dari Angelis compositionem Metaphysicam ex genere & differentia, quia in rebus materialibus genus sumitur à materia, & differentia à forma, quod multi volunt esse cum proprietate intelligendum. Item eadem facilitate posset quis dicere in corporibus celestibus non addere indiuiduum supra speciem aliquid positium etiam ratione distinctum, vel quia non habent materiam, ut existimauit Auerroes vel certe, quia habent materiam alterius rationis. Nam si verum est in his rebus inferioribus materiam esse vnicam radicem differentie indiuidualis, solum possumus nos id attribuerē huic materiæ inferiori, nam de superiori nulla sufficienti ratione possumus colligere, an hoc etiam ei conueniat, cum sit diuersæ rationis. Dicent fortasse illam materiam subiacere quantitati eiusdem rationis, & hoc satis esse, ut sit principium ejusdem modi indiuiduationis. Sed hoc non satisfacit, nam ut infra ostendam, quantitas, cum sit accidens, nullo modo potest ingredi principium indiuiduationis substantiarum. Igitur substantiæ superioris ordinis possunt in compositione metaphysica conuenire cum substantiis inferioris ordinis, & habere principium illius simpliciori & perfectiori modo. Atque ita ex negatione materiæ non potest fieri argumentum efficax.

XXV. Deinde redeo ad rationem inchoatam: nam, quod disticha natura essentialiter includat indiuiduationem suam posituam, & incommunicabilitatem respectu inferiorum, ex eo præcisè prouenit, quod infinitati eius repugnat talis multiplicatio; omnis autem substantia immaterialis creata, finita est: ergo non est, cui ei repugnet habere aliam omnino similem essentiam, distinctam tamen realiter in entitate. Responderi potest, quamuis substantia spiritalis sit finita simpliciter in genere entis, esse tamen infinitam in specie sua, habereque totam perfectionem possibilem in sua specie, quia cum sit abstracta, & separata à materia, non habet, unde limitetur, & ideo intra illam speciem multiplicari non potest. Sed huiusmodi infinitas, & sine sufficiente fundamento asseritur, & vix potest declarari, in quo consistat, nisi petendo principium.

Interrogo ergo, an hæc infinitas intensiua sit, vel extensiua. Primum dici non potest, tum quia tota perfectio intensiua talis Angeli continetur intra certum gradum & limitem talis speciei, in qua nulla est formalis infinitas intensiua: nisi forte dicatur infinitas secundum quid, quia potest sub se continere species inferioris ordinis syncategorematicæ infinitas, quod tamen non indicat infinitatem, sed perfectionem quandam superioris rationis, unde hoc commune esse potest speciebus rerum materialium, ut Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

patet in specie humana, sub qua species brutorum in infinitum multiplicari possunt. Hoc ergo perfectionis, seu infinitatis genus nil refert ad questionem, de qua agimus, nec potest esse ratio ob quam species aliqua per sese indiuidua sit, & non possit in indiuiduis multiplicari. Imo etiam si admitteremus illam infinitatem intensiuam, veram & formalem in aliquo limitato gradu intrinsece, non sequitur, talem perfectionem, non posse in multis similibus indiuiduis reperiri, quia hoc non habet necessariam connexionem cum illo. Ut, quamuis daretur gratia infinite intensa in anima Christi Domini, verbi gratia, non propterea sequitur, non posse dari alias qualitates gratiæ, numero distinctæ siue finitas, siue infinitas. Quod argumentum etiam declarat, infinitatem illam intensiuam propriam & formalem non magis posse dari in substantiis quam in accidentibus.

Si verò sit sermo de infinitate extensiua, primo, petitur principium, quia hæc extensio non est aliud, quam multiplicatio indiuiduorum in ea specie. Deinde id, quod dicitur, repugnantiam inuoluit: nam illud indiuiduum formaliter, & in se vnum tantum est: quomodo ergo potest infinitatem extensiuiam in se continere, quæ in sola multiplicatione indiuiduorum consistit? Dices, continere virtualiter, non formaliter. Sed explicari non potest, in quo consistat hæc virtualis infinitas, seu continentia, aut in quo fundetur, cum non consistat in infinitate intensiua talis naturæ, neque in ea fundari possit, ut probatum est: nulla ergo assignatur ratio, ob quam perfectioni talis naturæ repugnet communicari multis indiuiduis in essentiali perfectione similibus. Huiusmodi ergo substantiæ, quamuis abstractæ à materia, simpliciter finitæ sunt. Neque enim oportet, ut limitationem habeant à materia propriè dicta (quicquid quoad hoc sit de materialibus formis) sed ex propria differentia, vel ex se, & ex propria entitate, aut quia habent tale esse receptum, aut denique, quia natura sua in tali supposito existunt: igitur ex infinitate nulla ratio sumi potest, ob quam huiusmodi naturæ immateriales essentialiter sint indiuiduæ, & incommunicabiles.

XXVI. Dicit aliter potest ex sola immaterialitate sumi sufficientem rationem. Quia res, quæ caret materia, non possunt materialiter multiplicari, ut per se constat: ergo non indiuidualiter, seu secundum numericam multiplicationem: quia hæc est materialis multiplicatio. Sed hæc etiam ratio, si verba materialiter, & formaliter, propriè sumuntur in primo antecedente, insufficiens est, & principium petit; nam conclusionem ipsam in ratione sumit, nimirum, vel distinctionem numericam sumi ex materia, vel idem esse differre numero, quod differre materialiter. Esto enim in rebus materialibus hæc habeant aliquam veritatem, quod postea examinabimus, tamen inde non potest sufficiens argumentum sumi ad immaterialia. Distinctio ergo indiuidualis latius patet, quæ materialis differentia dicto modo sumpta: differre enim numero, solum est distingui in propriis entitatibus cum conuenientia & similitudine in integræ ratione essentiali: quod commune esse potest, tam rebus spiritalibus, quam corporalibus. Unde si materiale, & formale, latius sumantur, prout formale dicit rationem essentialem præcisam, materiale vero, quicquid illam contrahit, & determinat ad talem entitatem, sic duo angeli eiusdem speciei, quamuis distinguantur, ut duæ formæ integræ possunt dici non distingui formaliter, seu materialiter, seu entitative, sicut distinguuntur inter se duæ animæ rationales.

XXVII. Et hoc exemplo potest primo confirmari hæc sententia; nam anima rationalis physice considerata etiam est simplex entitas, & spiritalis, & tamen non est

est individua ex ratione essentiali, sed aliquid secundum rationem addit. Sed dicunt, animam rationalem habere transcendentalem habitudinem ad corpus, & inde individuari. Sed hoc in primis est incertum, nam fortasse tam verum est, hanc animam ideo dicere talem habitudinem ad corpus, quia talis ipsa est, sicut è conuerso. Et deinde quidquid de hoc sit, ad præsens non refert, nam idem argumentum proportionale sumi potest, anima enim rationalis, quæ habet suam specificam rationem cum habitudine transcendentali ad corpus, non habet individuationem ex vi illius præcisè, sed ex additione aliqua secundum rationem, per quam illa habitudo determinatur ad tale corpus, vel potius ad talem habitudinem ad corpus, ergo eadem proportionem, substantia angeli, quæ habet rationem essentialem absolutam absque transcendentali habitudine, non erit individua ex vi illius, sed ex aliquo addito secundum rationem proportionato illi. Et simile argumentum sumi potest ab accidentibus spiritualibus in quibus individuum addit aliquid supra speciem, non solum in ordine ad diuersa subiecta, sed etiam respectu ejusdem: ideo enim possunt hæc accidentia respectu ejusdem subiecti numero distingui, & multiplicari, saltem successiue, vt patet de diuersis actibus ejusdem rationis in eodem intellectu angelico: si ergo in illis actibus reperitur eadem ratio specifica spiritualis contrahibilis ad diuersa individua, non ex diuersis subiectis, sed ex diuersis differentiis individualibus in ordine ad idem subiectum, cur non poterit eadem ratio specifica substantialis, & spiritualis similiter contrahi per differentias individuales sibi proportionatas? Certe nulla potest reddi sufficiens ratio. Atque similia argumenta sumi possunt ex aliis entitatibus simplicibus, quæ ex se ipsis possunt numero distingui, vt sunt duæ materiæ, vel duæ quantitates, vt videbimus latius, sectione sequente.

XXVIII.

Denique sine causa limitatur diuina potentia, vt non possit plures angelos creare similes in essentia, & specie, aut, si annihilare voluisset malos angelos, non potuisset alios similes creare, quod certe per se se incredibile est; & ideo reliqui fere Theologi in 2. dist. 3. docent id fieri posse à Deo. Scotus questione 7. Durand. questione 3. Gabr. questione 1. & alij & Marfil. in 2. questione 3. articulo 3. Alexand. Alenf. 2. part. questio. 20. memb. ult. articulo 2. & 7. Meraph. text. 41. & ex Thom. Ferr. 2. cont. Gent. cap. 93. dicit non repugnare de potentia absoluta huiusmodi distinctionem numericam substantiarum spiritualium, quamuis neget esse secundum ordinem naturalem rerum: & fauet Diuus Thomas opuscul. 16. capite ultimo, vbilate docet, substantiam immaterialem esse vnâ numero singularem atque individuum, quia ex se non est nata participari à multis. Subdit tamen rudis esse ingenij, inde colligere non posse à Deo multiplicari. Sed quidquid sit de hoc modo loquendi, an hoc sit dicendum possibile de potentia absoluta, vel naturali, seu ordinaria, quod fortasse est questio de nomine: tamen quacumque ratione id sit possibile, sufficienter concluditur substantiam immaterialem non esse individuum ex vi suæ rationis essentialis & specificæ; nam si hoc haberet, implicaret contradictionem, talem substantiam individualiter multiplicari, sicut implicat, idem individuum numerice multiplicari. Vnde etiam obiter constat, propriam vocem ignorare, qui dicunt, in naturis Angelicis dari conceptum obiectiuum vere specificum, & logicè (vt aiunt) vniuersalem, & tamen illam naturam esse ex se ita incommunicabilem, vt implicet contradictionem esse in pluribus indiuiduis solo numero distinctis: est enim hæc aperta repugnantia: nam, si illa natura non potest vilo modo esse in multis indiuiduis, ideo est, quia ex se, & ex proprio conceptu essentiali est ita incommunicabilis; ergo, si talis est, repugnat illam

abstrahere ab hoc indiuiduo, & reddere communicabilem, seu indifferentem, quia hæc eadem abstractio est contra ejus naturam & essentiam, sicut constat aperte in natura diuina. Verius ergo, magisque consequenter dicitur, sicut in substantijs immaterialibus dantur veræ ac propriæ species, ita etiam dari indiuiduum, quod aliquid secundum rationem addat supra speciem; & consequenter posse etiam dari plura similia indiuidua. An vero de facto dentur, & quid in hoc sit magis consentaneum Scripturis & Patribus, ad Theologicas pertinet disputationes.

Satisfit fundamentis aliarum opinionum.

AD fundamentum primæ sententiæ responde-
tur, illa omnia, quæ in primo argumento numerantur, solum indicare, naturam specificam dicere conceptum obiectiuum secundum rationem præcisam ab indiuiduis, atque è contrario indiuiduum aliquid ratione distinctum addere supra naturam specificam. Nam scientia humana est de rebus vniuersè conceptis, de quibus immediate sunt definitiones & demonstrationes; & ad hoc satis est, vt secundum rationem possint abstrahi, quamuis in re ipsa non separentur. Quod patet ex dictis de conceptu entis, de quo datur scientia, & sunt demonstrationes, quamuis constet, re ipsa non esse præcisum à propriis rationibus entium, sed tantum secundum rationem abstrahi. Vnde hæc etiam distinctio satis est ad illas causales locutiones, quia homo est risibilis, Petrus est risibilis, quia in eis non datur causa realis & physica, quæ intercedat inter Petrum, & risibilem, sed explicatur ad æquatam ratio, & origo illius proprietatis.

XXIX.

Ad secundum respondetur in huiusmodi argumentis (quod supra notauimus tractando de conceptu entis) facile committi à quiuocationem, argumentando ex modo concipiendi nostro; & ex vsu verborum, quibus significamus res, & à nobis conceptas, ad res ipsas prout in se sunt, distinctionem rerum ex distinctione secundum rationem colligendo, quod est fallax argumentum. Respondetur ergo, hominem vt sic significatum & conceptum, non dicere, neque includere in sua ratione essentiali individualem differentiam aliquam, vt argumentum recte probat. Et patet, quia secundum rationem ab omnibus illis præscinditur, & per plures huiusmodi differentias secundum rationem contrahi & determinari potest. Vnde recte concluditur aliquid debere addi, quod sit extra essentiam hominis sic concepti, vt singularis fiat; nego tamen inde sequi distinctionem in re inter naturam hominis communem, & individualem ejus differentiam, quia natura hominis non reperitur in re ita communis & abstracta, sicut per intellectum concipitur. Cum autem dicitur, quod est de essentia, & quod est extra essentiam, distingui ex natura rei, & non tantum ratione; respondetur, dupliciter intelligi posse aliquid esse extra essentiam. Vno modo secundum rem, seu considerando res ipsas prout sunt à parte rei, alio modo secundum rationem præscindentem vnum ab alio, quamuis in re præcisum non sit. Priori modo verum est (præsertim in rebus finitis) quidquid à parte rei est extra essentiam, debere ex natura rei distingui ab illa, quia non potest alia ratione dici esse extra essentiam; nego tamen hoc modo differentiam individualem, verbi gratia, Petri aut Pauli, esse extra essentiam hominis, vt in re ipsa existens: nam homo in re non existit, nisi in Petro, Paulo, &c. & in vnoquoque propria ejus differentia est de essentia hominis, vt in ipso existentis. Dices, inde sequi hominem in Petro, & Paulo dif-

XXX.

ferre

ferre essentialiter, seu Petrum & Paulum non habere eandem essentiam; Respondetur; non habere eandem realiter, tamen habere eandem rationem, quod in re nihil aliud est, quam habere similem, & quia differre essentialiter sub his verbis non significat tantum realem distinctionem essentiarum, sed negat etiam essentialem similitudinem, & conuenientiam atque adeo unitatem essentiae secundum rationem, ideo simpliciter non conceditur, differre essentialiter ea, quæ solo numero differunt. Tamen, si illa verba solum in priori sensu sumerentur, velrum esset; Petrum & Paulum essentialiter differre, iuxta quam significationem negamus in Deo; Patrem, Filium, & Spiritum sanctum differre essentialiter, quia nec differentiam essentialem habent, nec distinctionem essentiarum. Posteriori autem modo, scilicet secundum præcisionem rationis, dicitur esse extra essentiam conceptus obiectui omne id, sine quo saluari potest talis ratio concepta; & hoc modo non est necesse, ut id, quod esse dicitur extra essentiam, sit distinctum ex natura rei ab alio: sed sufficit, quod ratione distinguatur, quia illudmet verbum, extra, non significat absolute esse extra rem; sed esse extra conceptum; seu esse extra rem ut conceptam.

XXXI. Vnde ad confirmationem eandem fere distinctionis respondendum est, nasci à parte rei homo non constituitur, ut homo præcisè, neque in se separatus, sed constituitur, ut Petrus, Paulus, Franciscus. vnde in vnoquoque eodem constituitur homo, quo Petrus; neque in re est aliquid vere vnum constitutum hominis, quod re ipsa commune sit; sed sunt plura constitutiva singulorum hominum, in quibus dicitur esse ratio communis fundamentaliter propter conuenientiam & similitudinem, quam inter se habent, ut sequens disputatione latius dicemus. At vero secundum rationem; sicut homo communis abstrahitur, ita intelligitur habere adequatum & commune constitutum; inde tamen solum potest concludi; illud esse ratione distinctum à singularibus differentiis, quæ indiuidua specialiter constitunt. Ad tertium respondetur ex dictis de conceptu entis constare, illa argumenta non probare distinctionem ex natura rei; idemque ostendimus de naturis vniuersalibus, & inferioribus disp. sequente.

XXXII. Ad primum argumentum secundæ opinionis respondetur, recte probare, rem non fieri singularem per additionem realitatis, vel modi ex natura rei distincti à natura, quæ singularis fieri dicitur; quia omnis talis distinctio supponit entitatem & consequenter singularitatem in vtroque extremo. Non probat autem argumentum illud non posse rem fieri singularem per additionem alicuius ratione distincti; quia hæc distinctio non supponit entitatem actualem, & consequenter nec singularitatem in vtroque extremo; quia cum hæc distinctio sit per conceptus, facile intelligi potest inter rem vniuersalem conceptam, & modum eius.

XXXIII. Et iuxta hanc doctrinam facile soluuntur nonnulla, quæ Caietanus de ente & essentia, capite secundo, quæstione quarta, obiicit contra doctrinam Scoti, quatenus contra primam, & tertiam conclusionem à nobis positas applicari possunt, quale est illud, Actus singularis supponit potentiam singularem, 2. Physic. capitul. 3. text. 36. sed id, quod addere dicitur indiuiduum supra speciem est actus singularis naturæ, ergo supponit naturam singularem: quia respicit illam ut potentiam, respondetur enim maiorem esse veram de actu & potentia realibus, & ex natura rei distinctis, de quibus loquitur Aristoteles citato loco; non vero de actu & potentia ratione distinctis propter causam explicatam. Sicut etiam actus specificus non supponit potentiam specificam, sed genericam. Aliud argumentum

Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

eius est: Quod conuenit vni indiuiduo, & repugnat alij, supponit distinctionem illorum, sed differentia indiuidualis est huiusmodi, ergo non facit distinctionem, sed supponit. Hoc autem argumentum ex vi formæ inhiemius est. Nam facile potest negari maior, ut patet in simili forma, quod conuenit vni speciei, & repugnat alteri supponit distinctionem earum: addendum enim esset, vel facit: idem ergo addendum esset in præsentem. Tamen, si argumentum non fieret de ipsis indiuiduis, sed de natura, quæ per hanc differentiam indiuidualem contrahitur, potest habere vim contra distinctionem ex natura rei inter illam differentiam & naturam, non vero contra nostram sententiam. Nam in distinctis indiuiduis sunt etiam naturæ realiter distinctæ, unde si differentia indiuiduantes sunt ab eis ex natura rei distinctæ, necesse est, ut differentia, quæ conuenit vni & repugnat alteri, supponat earum distinctionem & non faciat illam: quia supponit, ut dictum est, potentiam singularem sibi proportionatam, & consequenter distinctam ab alia, quæ sibi proportionata non est: atque ita iam non erit differentia indiuidualis, ut supra etiam argumentati sumus. At vero ablata distinctione ex natura rei non procedit argumentum respectu naturæ contrahendæ, quia sic non est vna, & altera natura; ut possit differentia conuenire vni, & repugnare alteri, sed est vna secundum rationem. Si vero sit sermo de natura non ut contrahibili, sed ut contracta, sic iam est ipsa res indiuidua quæ per ipsam differentiam constituitur, & distinguitur ab alia.

Ad secundum respondetur, solum procedere de vltima ratione formali vnius, seu unitatis indiuiduæ, quæ in negatione consistit, de qua fatemur non addere aliquid supra entitatem indiuiduam præter negationem, nos autem agimus de fundamento huius negationis, & de eo, quod addit entitas singularis supra communem naturam, ratione cuius talis negationis capax sit.

Ad tertium aliqui dicunt, hoc, quod addit indiuiduum supra speciem, esse accidentale. Sed hoc esse falsum, conuincitur, tum argumentis ibi factis, tum alijs quod faciemus sect. seq. tum etiâ ex dictis: nam si hoc additum solum est ratione distinctum à substantia, seu essentia rei, & per se illi conjunctum tanquam per se determinans naturam communem ad particularem, quomodo potest esse accidentale? Alij ergo simpliciter vocant hoc essentialē indiuiduo; non speciei, quod reuera ita est; si rem ipsam consideremus, nam quod omnino intrinsece constituit, & componit hoc indiuiduum, est propria eius differentia simul cum natura comuni: neque potest, non solum esse, verum nec concipi hoc indiuiduum sine tali differentia. Tamen secundum rationem, & secundum modum loquendi Dialecticorum, & Metaphysicorum accommodatum modo concipiendi nostro, non appellatur hæc differentia indiuidualis essentialis, sed intrinseca, entitatiua, & quasi materialis, ut distinguatur à differentia specifica, quæ maxime formalis est: sumitur enim ex illo gradu in quo indiuidua formaliter conueniunt, seu assimulantur. Itaque hoc sic declarandum videtur, quod indiuidua ejusdem speciei cum reali distinctione habent integram, & perfectam similitudinem in natura, in quo differunt ab indiuiduis differentibus specie sub eodem genere, quæ inter se non habent tantam, tam perfectamque similitudinem. Hinc ergo fit, ut mens nostra concipiat id, in quo illa indiuidua inter se conueniunt, tanquam vnum quid, & tanquam id, quod est formale in illis, & quod per se confert ad scientiam: nam distinctio in sola entitate censetur esse quasi per accidens, & ideo vocatur materialis. Eandemque ob causam definitio scientifica non datur, nisi de communi & specifico conceptu, atque in hoc sensu species vltima, dicitur tota

essentia indiuiduorum, scilicet, formaliter ac precise sumpta, & concepta, & prout eius cognitio ad humanam scientiam deferuit, quæ non descendit ad particularia secundum proprias, & indiuiduas rationes eorum, quia nec potest eas percipere prout in se sunt, neque agit de accidentibus propriis indiuiduorum: quia vel contingenter, & per accidens eis conueniunt, vel si fortasse sunt aliqua omnino propria, æque latent, ac ipsæ indiuiduales differentie. Denique, quia esset valde operosum, ac pene infinitum ad singula particularia descendere. Nihilominus tamen non est dubium, quin indiuidua, etiam si solo numero differant, habeant in re distinctas essentias, quæ si prout in se sunt concipiantur & explicentur, diuersis conceptibus, & definitionibus declarandæ erunt, & distinctas etiam habebunt proprietates saltem secundum rem, vel secundum aliquem modum proprium, sub qua ratione cadunt sub scientiam angelicam, vel diuinam.

XXXVI.

Ad tertiæ opinionis fundamenta respondetur. Ad Aristotel. in septimo Metaph. primo responderi potest cum Alexandro Alenti ibi, cum Aristoteles ait, *in separatis à materia non distingui quod quid est ab eo cuius est*, non sumere materiam cum omni proprietate pro materia prima, vel pro subiecto proprio alijus forme, sed pro quouis supposito, quod à parte rei sit aliquo modo distinctum à natura sua, quomodo nulla substantia creata dici potest abstrahere à materia, quia in omnibus natura est in supposito aliquo modo ab ipsa distincto. Hæc doctrina est vera, sed non existimo Aristotelem eo in loco in eo sensu fuisse locutum. Aliter exponit Alexand. Aphrodisæus qui existimat, & reuera valde probabiliter, Aristotel. in vtroque loco supra citato de eisdem substantiis esse locutum, & eodem modo comparare quod quid est, cum eo cuius est. Quod ex verbis eiusdem Philosophi confirmari potest: ait enim in illo tex. 4. *Dictum est in super, quidditatem, & vnum quodque idem in quibusdam esse, ut in primis substantiis*: ita enim legit ipse Alexander. Et quamuis in textu communiter eo loco non repetatur illa particula, *Dictum est*, tamen, quæ paulo antea præcesserat, hanc etiam clausulam comprehendit, ut ex contextu satis patet. Hinc ergo per primam substantiam non intelligit Alexand. immateriales substantias, ut D. Thom. quia Aristoteles in posteriori loco sese refert ad ea, quæ in priori dixerat, ibi autem nihil de immateriali substantia in speciali dixerat, neque in alio assert speciallem rationem, ob quam, differentiam in hoc constituat inter materiales, & immateriales substantias; neque est vllum indicium, ob quod dicamus æquiuoce uti illo termino, cum eo cuius est, ut in priori loco sumatur pro definito, hic vero pro supposito, ut ita diuersa sit comparatio vtroque loco facta. Ac denique nunquam Aristoteles nomine *primæ substantiæ* vsus fuerat ad significandas specialiter immateriales substantias, nam licet libro quarto, capitulo tertio, text. 7. videatur illa voce uti in ea significatione, tamen, & Commentator ibi per *primam substantiam*, Deum intelligit, & quidquid sit de illo loco, nullum inde sumitur argumentum, ad alium in quo modo versamur, itaque eadem est iuxta hanc expositionem sententia Aristotelis in vtroque loco. Per primas ergo substantias intelligit Alexander quælibet supposita substantialia, à quibus non separatur quod quid est, id est, communis natura. Quod vero Aristoteles subdit: *Primam substantiam dico, quæ non dicitur eo, quod aliud in alio insit, ut in subiecto, vel materia*, explicatur ab Alexandro de substantia, quæ non significatur ut aliud in alio, sed tanquam vnum per se consistens, in quo differt à composito accidentali, ut est album, verbi gratia, aut simum, in quo aliquid significatur, ut in subiecto tanquam in materia existens, de huiusmodi enim composito ex tali

subiecto, ut materia, & accidente, ut illa existens, subdit Aristotel. in eo. cum sit vnum per accidens, quod quid est distingui à subiecto, in quo est. Atque ita iuxta hanc expositionem nihil potest ex prædicto textu contra nostram sententiam colligi. Præter hanc vero expositionem probabilem, habet ille locus aliam fortasse probabiliorem, tamen, quia attingit quæstionem de distinctione naturæ à supposito in rebus immaterialibus, tradetur commodius infra disputatione de distinctione naturæ, & supposito in rebus creatis.

Ad aliud testimonium ex 3. de anima, si communis expositio retinenda est, nihil responderi potest, nisi Aristotelem fuisse illius sententiæ, quod tandem concedit Scotus in secundo, distinctione 3. quæst. 7. ad primum, ubi ait, Aristotelem existimasse Angelos esse entia per se necessaria, & ideo non potuisse consequenter existimare posse dari plures Angelos in vna specie, nam si dari possent, darentur de facto, quia in per se necessariis & æternis idem est esse & posse. Et similiter si plures esse possent, in infinitum etiam multiplicari possent, ac denique actu essent infiniti. Sed fundamentum huius discursus incertum est, scilicet, Aristotelem sensisse Angelos esse entia per se necessaria. Et fortasse Aristoteles quando hanc differentiam ponit inter indiuidua materialia & immaterialia, non loquitur præcisè ac Metaphysice de indiuiduo, ut dicit solam substantiam singularem, sed loquitur physice de indiuiduo ut in re ipsa sit suis accidentibus affectum: quo modo videtur loqui in dicto loco 3. de anima: nam materiale indiuiduum tale dicit esse ut circa illud sensus veretur, quod non est verum de indiuiduo rigorosa ac Metaphysica præcisione sumptum, sed solum posteriori ac physico modo. Et ita potest facile inueniri differentia inter materiale, & spirituale indiuiduum.

Ad rationem prædictæ sententiæ (quidquid sit de illa opinione, quod in rebus materialibus, materia signata est principium indiuiduationis, quam statim disputabimus) respondetur, quamuis in rebus immaterialibus non detur hoc principium indiuiduationis, aliquod tamen dandum esse proportionale, quia etiam illæ substantiæ indiuiduæ sunt, non ex vi rationis specificæ, sed singularis. Vnde cum dicitur substantia spiritualis se ipsa esse indiuidua, si intelligatur *se ipsa*, id est, ex vi suæ rationis specificæ, petitur principium, & falsum assumitur, ut probatum est, si autem intelligatur, *se ipsa*, id est, per suam entitatem, est quidem id verum, sed nihil impedit, quin in illamet entitate, ratione distinguantur specifica ratio, & differentia indiuidualis: & quod eadem entitas secundum diuersos respectus possit esse vtriusque principium ac fundamentum. Nam quoad hoc eadem fere ratio est de materialibus substantiis: nam, siue materia signata, dicatur principium indiuiduationis earum, siue quiduis aliud, nihil tamen esse potest, quod non sit ipsamet entitas essentialis rei, vel tota, vel partialis: vnde in eadem oportet distinguere, & rationem specificam, ob quam dicitur esse essentia, vel pars essentiæ: & rationem aliam non re, sed ratione distinctam, ob quam dicitur esse indiuiduationis principium.

SECTIO III.

Verum materia signata sit indiuiduationis principium in substantiis materialibus.

Mittimus diuinam substantiam, quoniam, ut diximus, illa per se & essentialiter indiuidua est, vnde non est, quod in ea quæraturs indiuiduationis principium, magis quam essentia, vel existentia ipsius.

Sensu

Sensus questionis.

II.

VT autem sensus questionis intelligatur, sumendum est ex dictis scilicet præced. in huiusmodi substantijs creatis considerari posse Metaphysicam compositionem, quæ secundum rationem est ex natura specifica & differentia individuali: sicut enim id, quod addit species supra genus, iuxta Metaphysicam considerationem est differentia diuisa, seu contractiva generis & constitutiva speciei, ita id quod addit indiuiduum supra speciem recte dicitur differentia contractiva speciei, & constitutiva ac distinctiva indiuiduorum, quæ verè ac propriè differre numero dicuntur: propterea enim species dicitur de pluribus differentibus numero predicari. Item ostendimus hoc, quod addit indiuiduum supra speciem, licet sit tantum ratione distinctum, tamen reale esse, & positiuum fundans negationem, seu indiuiduationem propriam indiuidui, quia per se se incommunicabile est, & distinctum ab alijs, seu incommunicabile alijs indiuiduis: & ideo adiunctum speciei cum illa constituit indiuiduum per se vnum sub tali specie: nihil ergo illi deest, quo minus veram habeat rationem differentie. Vnde nonnulli: hoc putant esse assignandum principium indiuiduationis, & nullum aliud esse querendum, vt videre est in Scoto, in 2. distinctio. 2. quæst. 6. & Fonseca lib. 5. Metaphysicæ. c. 6. sectione 1. Sed non disputatur in hoc sensu quæstio, nec de illa verè est diuersitas opinionum inter eos, qui de principio indiuiduationis disputant. Sensus ergo quæstionis est, quodnam fundamentum, vel principium in re ipsa habeat illa differentia indiuidualis. Solent enim hæc Metaphysica prædicata summi ex principijs realibus constituentibus rem, quomodo genus dici solet summi à materia, & differentia à forma, & denominationes substantiales interdum sumuntur à materia, vt cum homo materialis dicitur, interdum à forma, vt cum dicitur rationalis, interdum à tota natura composita, vt cum dicitur homo: ad hunc ergo modum in præsentem inquiritur, quod sit principium huius differentie indiuidualis. Ex qua declaratione constat hic, non inquiri principia, vel causas extrinsecas indiuiduationis, seu potius indiuiduorum, quales sunt causa efficiens, & finalis: nam hæc non aliter causant indiuiduationem, quam causando entitatem indiuidui, seu dando ipsum intrinsecum principium indiuiduationis: hoc ergo est quod inquirimus. Et licet quæstio generalis sit de omnibus substantijs creatis, quia tamen materiales sunt nobis notiores, de illis dicemus prius, & deinde facile constabit, quid nos coniectari possimus de spiritalibus. Et quoniam varix sunt de hac re opiniones, quæ prolixam postulant examinationem, eas singillatim tractabimus.

III.

Est ergo celebris sententia, affirmans principium indiuiduationis esse materiam signatam. Hæc est sententia D. Thom. 1. parte, quæstione 3. artic. 3. ad tertium, & quæstione 50. artic. 4. 3. part. quæstio. 77. artic. 2. & in 4. distinctio. 12. quæstione 1. articulo 1. quæstionculâ 2. & Opusc. 29. & de ente & essentia cap. 2. vbi Caietan. prolixè hoc disputat ac defendit, & Capreol. in 2. distinctio. 3. Soin. 7. Metaphysicorum quæstione 33. & 34. Ferr. 1. contra Gent. capite 21. & alij infra citandi. Et existimatur hæc sententia Aristot. nam varijs in locis distinctionem, & identitatem numericam materie primæ attribuendam censet. Vnde lib. 5. Metaphysicæ. cap. 6. text. 42. dicit, *ea esse vnum numero, quorum est materia vna*: & lib. 7. cap. 8. text. 28. ait, *formam in his carnibus, atque ossibus esse Socratem, & Calliam*. & capite 10. text. 25. *Singulare* (inquit) *ex vltima materia, iam Socrates est, & ex hoc principio in libro 12. Metaphysicorum capitul. 8. text. 49. concludit, primum motorem non posse esse, nisi vnum numero, quia est expers mutari, existimans necessarium, vt, quæ conueniunt*

specie, & differunt numero, materiam habeant, & per materiam differant. Et similiter primo de celo, capitulo nono, probat non posse esse alium mundum, quia hic mundus totam materiam rerum naturalium complectitur. Ex his ergo testimonijs apparet, hanc fuisse sententiam Aristot. iuxta quam consequenter dicendum est (vt dicunt prædicti auctores) in substantijs immaterialibus non esse positiuum indiuiduationis principium, nec propriam differentiam indiuidualem, sed solum naturam de se incommunicabilem.

Fundamentum huius sententiæ, si rationem spectemus, ferè nullum inuenio, quod ad Aristotelis auctoritatem non reuocetur, scilicet, quia materia est principium multiplicationis, & distinctionis indiuiduorum intra eandem speciem, vt Aristoteles testatur citatis locis: sed illud est principium indiuiduationis, quod est principium numericæ distinctionis: ergo. Secundò, quia illud est indiuiduum, quod est incommunicabile inferioribus similibus: sed materia est primum fundamentum huius incommunicabilitatis: nam forma, cum sit actus, de se communicabilis est, materia autem cum sit prima potentia, de se est incommunicabilis, & forma tunc limitatur, & determinatur, cum ad hæc materiam coarctatur. Tertio, quia indiuiduum est primum subiectum in Metaphysica coordinatione: de illo enim omnia superiora prædicantur, & ipsum non de alijs: ergo primum principium & fundamentum indiuidui, vt sic esse debet illud, quod est primum subiectum inter principia Physica: huiusmodi autem est materia: ergo.

Expenduntur rationes dictæ sententiæ.

Sed antequam vltèrius progrediamur, hæc rationes, seclusa auctoritate, non sunt magni momenti. Ad primam enim facile potest responderi, negando maiorem: nam potius illud est principium multiplicationis, quod est principium distinctionis: principium autem distinctionis non est materia, sed potius forma, nam vt est in communi proloquio, *Actus est, qui distinguit*. Vnde D. Thom. cont. Gent. capite 40. ex professo probat, materiam non esse primam causam distinctionis rerum, & quauis de distinctione essentiali præcipue loqui intendat, rationes tamen eius etiam de distinctione numerica virgere videntur, præsertim, quod in secundaratione inquit, *formam non sequi dispositionem materie, sicut primam causam, sed magis e conuerso materiam sic disponi, vt sequatur talis forma*. Item quod ibidem ait: *ea, quæ reducuntur in materiam sicut in primam causam, esse præter intentionem agentis, & casu fieri*. Si ergo materia esset prima causa, ob quam esset tale indiuiduum, indiuiduum vt sic casu heret, & præter intentionem agentis. Item, quod ibidem ait in quarta ratione, *vnam materiam indigere alio à se distincto, vt distinguatur ab alia materia*: non ergo illa est prima causa distinctionis, vt in ratione facta sumebatur. Quapropter his & alijs rationibus conuicti multi ex auctoribus, qui prædictam opinionem sequuntur, fatentur, cum duo sint de ratione indiuidui, scilicet esse incommunicabile inferioribus, & esse distinctum ab alijs indiuiduis, materiam esse principium indiuiduationis quoad primum, quoad secundum verò esse quantitatem, nam illa est, quæ ipsas materias distinguit: quod quæ sit verè & consequenter dictum, postea examinabimus: nunc enim solum vim dictarum rationum expendemus. Prima autem ratio solum procedebat de indiuiduatione quoad distinctionem vnius ab alio, de qua iam prædicti auctores fatentur, nõ oriri à materia. Aduerto tamen argumenta facta nũ conuincere de omni distinctione, nã, vt infra dicam, materia suo

IV.

V.

modo habet unde distinguat vnum ab alio, quatenus ipsa habet aliquem actum entitativum, probant tamen, non esse cur prima ratio totius distinctionis numerice, illi potius, quam alicui formæ attribuat.

VI.

Secunda ratio procedit de prima radice incommunicabilitatis, in qua primum consistit ratio individui, ut supra declaratum est, nam distinctio ab alio, potius se habet consequenter iuxta supra dicta de unitate in communi: unde si illa ratio esset efficax, sufficienter probaret, materiam esse principium individuationis. Sed, si quis recte consideret, aperta æquiuocatio in eo discursu committitur, cum enim dicitur, materiam esse principium incommunicabilitatis individui, eo quod ipsa sit primum subiectum, de se maxime incommunicabile, aut illa vox *incommunicabile* æquiuocè sumitur, aut falsum in probatione assumitur. Multis enim modis intelligi potest, materiam esse incommunicabilem: primo quod sit incommunicabilis alicui, ut subiecto physico, quod informet, vel cui inhaereat: & hic sensus est verissimus, & recte ex eo probatur, quod materia est primum subiectum: hoc tamen est impertinens ad rem, de qua agimus, tum quia non est de ratione individui ut sic, quod sit incommunicabile alteri ut subiecto, nam accidentia sunt individua, licet communicetur hoc modo, & formæ etiam substantiales, tum etiam, quia illa incommunicabilitas non sufficit ad rationem individui, materia enim ex vi suæ speciei est illo modo incommunicabilis, & tamen non est individua ex vi speciei, sed communis multis materiis numero differentibus, non est ergo illa incommunicabilitas prima radix individuationis, etiam in ipsa materia, multo ergo minus poterit materia esse primum principium individuationis substantiæ ratione huius incommunicabilitatis. Alio ergo modo potest dici materia incommunicabilis, vel per modum causæ, vel per modum partis, vel per modum naturæ supposito, vel per modum superioris inferioribus, & omnes isti modi falsi sunt: nam materia communicatur formæ eo modo, quo est causa eius, & sustentat illam. Item materia communicatur, composito, ut pars toti, & ut causa etiam effectui quem non aliter causat, quam communicando illi intrinsicè suam entitatem. Item materia, ut pars naturæ communicatur supposito proprio tantum, si naturaliter loquamur, supernaturaliter verò etiam alieno, ut in Christi humanitate videre licet: sed omnes isti modi nihil ad præsens referunt, ut per se constat. Ultimus verò modus (in quo solo termini in prædicta ratione assumpti vniocè sumerentur) est aperte falsus, ut ratione supra facta conuincitur: quia materia ut sic ex vi suæ speciei communicabilis est multis inferioribus, quæ illi possunt subijci in ordine ad prædicationem, quamuis non possint esse subiecta inhesionis. Quod si dicas materiam ut sic esse communem, materiam autem signatam, de qua illa sententia loquitur, esse incommunicabilem. Contra hoc est, quia materia signata, quidquid illa sit, non habet quod sit incommunicabilis ex ratione primi subiecti, in qua dictum argumentum fundabatur, si ergo materia signata est incommunicabilis, erit ob aliam causam, quæ communis esse poterit formis, vel alijs rebus, ut videbimus in sequentibus. Quocirca ad illam incommunicabilitatem, quæ est de ratione individui, impertinens est illa ratio primi subiecti: nam, & formæ angelicæ, & Deus ipse, sunt illo modo incommunicabiles, quamuis sint omnino actus, & non potentia. Unde cum ibidem dicitur forma de se communicabilis, etiam extra propositum est: nam forma ut forma, est communicabilis materiæ ut subiecto, non ut inferiori: secundum suam etiam specificam rationem communicabilis est distinctis formis, & ideo secundum eam rationem non est individua, tamen hæc forma tam incommunicabilis est, sicut hæc materia:

ergo quoad hoc non est maior ratio de vna, quam de alia.

Atque ex his constat, tertiam coniecturam, nullam habere efficaciam, quia est logè diuersa ratio de subiecto inhesionis, & de subiecto prædicationis, Quamuis enim excogitari possit quædam proportio inter hæc duo subiecta: nam superius comparatur ad inferius sibi subiectum ut forma dans esse, tamen simpliciter non sunt eiusdem rationis, neque vnum fundatur in alio: unde in simplicibus substantiis est subiectio seu subordinatio inferiorum ad superiora, sine subiecto inhesionis, seu informationis. Adde id, quod est subiectum prædicationis, ex se non esse imperfectius suo prædicato superiori, sicut materia, quæ est primum subiectum, est inferior forma: & ideo necessarium non esse, ut id, quod est primum subiectum in ordine generationis & imperfectionis, sit primum principium & fundamentum individui, quod est primum subiectum in ordine prædicationis, continens in se omnem perfectionem superiorum, & addens aliquid proprium, quo illam veluti complet ac perficit.

Obiunguntur multa contra dictam sententiam.

Sed videndum est, quamvis sententia hæc ratione conuincti non possit, an valeat conuenienter defendi ac sustineri, nam hoc satis nobis erit, ut saltem propter Arist. & D. Thomæ auctoritatem illam defendamus. Et prima ratio difficultatis circa illam esse potest, quia materia de se communis est, non solum quatenus eadem secundum rationem specificam communis est multis individuis materiæ, sed etiam, quia eadem numero materia subesse potest multis formis, vel specie distinctis, vel solo numero diuersis, saltem successiue, quomodo ergo potest materia esse principium individuationis? Nam principium individuationis debet esse maxime proprium, & nullo modo commune multis individuis, nec simul, nec successiue. Propter hanc difficultatem additum est in illa sententia, materiam non ut unquam, sed signatam quantitate, esse principium individuationis. Quid autem illa voce significetur, tam est obscurum, ut in ea re explicanda defensores huius sententiæ inter se mirum in modum dissideant. Quorum expositiones varias referre oportet, & examinare, ut quanta sit probabilitas huius sententiæ, clarius appareat.

Primus modus explicandi materiam signatam reuincitur.

PRima expositio est, materiam signatam quantitate nihil aliud esse, quam materiam cum quantitate, seu quantitate affectam: ex his enim duobus censent, hoc principium individuationis quasi integrari, ut materia det incommunicabilitatem, quantitas distinctionem, ut supra dicebamus. Ita Capreol. in 2. distinct. 3. quæst. 1. artic. 1. concl. & artic. 3. in respons. ad argum. contra illam. Idem Ferrar. 1. cont. Gent. cap. 21. & Soncin. libro 7. quæstio. 34. Fauet D. Thom. quæstio. 2. de Verit. artic. 6. ad 1. ubi explicat materiam signatam naturalem esse materiam cum determinatione harum, vel illarum dimensionum, & q. 16. de Maio artic. 1. ad 18. dicit, materiam dimensionibus subiectam esse principium distinctionis numeralis, in his, in quibus inveniuntur multa individua vnius speciei: & super Boetium de Trinit. quæst. 4. artic. 2. dicit, quantitatem distinguere res materiales. Et videtur fundatum in Aristot. 3. Metaphysic. capite 3. text. 11. ubi distinctionem specificam censet fieri per formam, numericam verò per quantitatem, & libro 10. cap. 3. text. 4. tantum eos ponit diuisionis modos, scilicet, secundum formam, aut secundum quantitatem, & 5. Metaph.

VII.

VIII.

IX.

cap. 13. quantitati attribuit, quod sit principium divisionis, unde quantum esse ait, quod diuidi potest in ea, quorum vnumquodque hoc aliquid natum est esse: & 3. Phys. cap. 7. text. 68. dicit, numerum nasci ex diuisione continui quanti. Ratio vero esse potest quia, vt materia sit principium indiuiduationis, aliquid necessarium est, quod distinguat hanc materiam ab illa: sed hoc non est ipsa materia, quia distinctio debet fieri per actum: neque est forma, nam potius hæc forma est distincta ab illa, quia in distincta materia sit, & recipitur.

Sed hæc sententia falsa est, & grauib. rationibus impugnari potest. Duobus autem modis procedere possumus, primo, supponendo aliam sententiam, quam prædicti auctores tenent, quantitatem non esse in materia prima, sed in toto composito, & destrui corrupta substantia, & nouam comparari ad generationem substantiæ. Ex quo fit, simpliciter loquendo prius hanc numero formam substantialem introduci in hanc materiam, & consequi quantitatem. Vnde conficitur argumentum, quia hæc forma, cum primum intelligitur recipi in hac materia, intelligitur etiam recipi in materia distincta ab alijs, ergo formaliter, & intrinsecè non fit distincta per quantitatem. Item ex materia & forma præcisè conceptis, & vt præuenientibus quantitatem, resultat hoc indiuiduum substantiale: ergo illud vt sic vnum est, non vnitate rationis, sed vnitate reali, & singulari ac transcendentali: ergo, sicut ex vi suæ entitatis substantialis est in se indiuiduum, ita etiam est substantialiter, & entitatiuè distinctum ab omnibus alijs: ergo non habet distinctionem per quantitatem. Nec refert, si dicas, in genere causæ materialis quantitatem esse priorem in materia, tum quia in ea sententia id non potest commodè consequenter dici, vt infra tractandum est, tum etiam, quia saltem non potest id intelligi secundum veram inhesionem quantitatis in materia, quia iuxta illud principium, quantitas nunquam inhaeret materiæ in duratione reali, sed composito: ergo neq. in aliquo signo priori potest illi conuenire, quia quod à parte rei, & in duratione reali non conuenit, neque prius neque posterius conuenire potest: quantitas autem nõ facit rem diuisam, aut distinctam ab alijs, nisi inhaerendo & informando, ergo in nullo signo habet quantitas hunc effectum primum in materia, sed in toto composito: ergo supponit illud iam indiuiduum, & consequenter alia priori diuisione distinctum. Tum denique, quia ad vim rationis satis est, quod in aliquo genere causæ, quod simpliciter prius est, materia vt præuenit quantitatem habet ex se distinctionem. Denique sic potest ratio concludi, forma recipitur in materia nuda quantitate, ergo hæc forma in hac materia, quia generatio in singulari fit, ergo ex illis resultat hoc indiuiduum ante aduertum quantitatis, imo illa aduenit indiuiduo iam constituto, quod posset Deus sine quantitate seruare distinctum ab omnibus alijs: ergo quantitas intrinsecè ac formaliter non intrat principium indiuiduationis, vel totius compositæ substantiæ, vel singularum partium, huius scilicet, formæ & materiæ.

Secundo procedere possumus in alia sententia, quod quantitas inest materiæ primæ, & manet eadē in genito, & corrupto, & tunc aliunde sumitur non minus efficax argumentum, quia non solū hæc materia secundum se, sed etiam vt affecta hac quantitate potest esse sub diuersis formis, & consequenter in indiuiduis numero distinctis: ergo non magis potest esse principium indiuiduationis, quam sola materia. Dicitur fortasse, materiam cum dimensionibus interminatis esse posse sub diuersis formis, & vt sic non esse principium indiuiduationis, materiam vero cum his determinatis dimensionibus esse propriam huius indiuidui, & vt sic esse principium indiuiduationis. Sed inquiri, quid addant hæc determi-

nate dimensiones supra quantitatem. Dimensiones enim possunt dici interminatæ, solum quia non dicunt certum terminum longitudinis, aut latitudinis, &c. & sic quantitas terminata solum addet certos terminos dimensionum, & hoc non satis est ad præsens, quia eadem materia hoc modo existens sub eadem certa, & determinata quantitate, potest subesse distinctis formis, vt patet in eadem virga prius viridi postea sicca, & similibus. Aliter potest dici quantitas interminata illa, quæ non est affecta certis dispositionibus, vt tali raritate, aut densitate, vel alijs qualitibus, quibus materia ad hanc formam potius, quam ad aliam determinatur. Et hoc sensu admitti potest, materiam quantitate seu dimensionibus sic determinatis affectam, id est, sic proxime dispositam, ita esse propriam huius indiuidui, vt nõ possit esse in alio. Veruntamen neque dicti auctores loqui possunt in hoc sensu, neque in illo esset vera eorum sententia. Primum patet, quia ipsi dicunt, quantitatem ex propria ratione & effectu formali distinguere vnum indiuiduum ab alio: ergo non conuenit hoc illi ratione aliarum qualitarum seu dispositionum, alioquin non materia signata quantitate, sed materia quanta signata qualitibus deberet dici principium indiuiduationis. Secundum patet, quia aliàs sequitur accidentia, quibus materia disponitur ad formam, intrinsecè includi in principio indiuiduationis substantiæ: consequens est falsum: ergo. Sequela patet, quia materia signata iuxta hanc opinionem, intrinsecè ac formaliter includit hæc accidentia vt ipsi inherencia, ipsamq. determinantia ad talem formam. Minor verò probatur primò, quia indiuiduum substantiæ est per se vnum directè collocatum sub specie in prædicamento substantiæ, non ergo includit intrinsecè accidentia, cum tamē intrinsecè includat indiuiduationis principium. Secundò, quia ostensū est suprā, differentiam indiuidualem in re ipsa non esse distinctam ex natura rei à natura substantiali: atq. adeo esse ipsamet substantiam indiuiduam: ergo principium intrinsecum eius non potest esse accidens, sed substantia.

Atque hæ rationes possunt procedere etiam in alia sententia, quod quantitas non sit in materia prima, sed in toto composito, quia quantitas accidens est: ergo in quocunq. subiecto sit, non potest intrinsecè constitutionem indiuidui substantialis ingredi: ergo non potest eius distinctionem efficere. Vnde abstrahendo ab illis sententijs possumus tertio argumentari, quia, licet res prius natura sit in se vna, quam sit distincta ab alijs, tamen hoc posterius intrinsecè sequitur ex primo absq. additione vlla positiua, quæ fiat ipsi rei, quæ est vna, sed solum per negationem, quæ, posito alio extremo, verum est dicere, hoc non esse illud. Itaque illud idem positium, quod fundat vnitatem quoad primam negationem seu indiuiduationem in se, fundat consequenter posteriorem negationem distinctionis ab alio, quo sensu dici solet, & verissimum est, per illud rem distingui ab alijs, per quod in se constituitur, quia distinguitur per id, quo est. Quo ferè sensu dixit D. Thom. 1. p. quæst. 76. art. 2. ad 2. vnumquodque hoc modo habere vnitatem quo habet esse. Et patet in vnitate specifica, nam eadem differentia, quæ constituit speciem in se vnam, facit illā à cæteris speciebus distinctam: unde quod est principium talis differentiæ, est etiam principium, non tantum vnitatis, sed etiam distinctionis specificæ: ergo similiter in vnitate indiuiduali id, quod est principium indiuidui, quoad constitutionem eius, & incommunicabilitatem seu indiuisibilitatem in se, est etiam principium distinctionis eius ab alijs: & è cōuerso, quod est principium distinctionis, debet etiā esse principium constitutionis. Si ergo materia per se, & secula quantitate constituit indiuiduum in se incommunicabile & vnum, distinguit etiam illud ab alijs, vel, si distinctionem dare non potest, neque incomm-

XII.

XI.

incommunicabilitatem indiuiduitatis dare potest. Et confirmatur. Nam incommunicabile hoc modo dicitur, quod ita est in se vnum, vt non possit in multa similia diuidi; quod autem huiusmodi est, ex hoc præcisè habet, vt, si alia existant, ab illis distinguatur. Idemq; argumentum potest à conuerso fieri de quantitate, quod, si illa est, quæ distinguit indiuidua substantię, ipsa etiam debet ea constituere, vel e contrario, si non potest constituere, vt verius est, quia, eum sit accidens, est extra totam latitudinem substantię, & supponit potius subiectum indiuiduum, neq; etiam distinguere potest.

XIII.

Respondent aliqui, rationem hanc rectè probare, quantitatem non efficere primam distinctionem inter indiuidua substantię, non tamen probare, non efficere aliquam distinctionem, scilicet numericam, & quantitatiuam, quod satis est, vt quantitas quoad hanc partem possit intrinsecè pertinere ad principium indiuiduationis. Sed hæc responsio laborat in æquiuoco, nam, si quantitas non causat primam distinctionem, sed alia, interrogo, quænam sit illa, quam supponit, quæ verò illa, quam causat: prior sanè nulla alia esse potest, nisi distinctio entitatiua, qua hæc materia non est, illa, aut hæc substantia non est illa. Tum quia nulla alia distinctio prior excogitari potest, tū etiam, quia hæc est maxime intrinseca cuiusq; entitati: sicut enim nihil concipi potest magis intrinsecè vnicuiq; enti, quam entitas eius, ita nulla distinctio vel separatio ab alio ente est prior illa, quæ hac negatione explicatur: Hoc ens non est illud, propter quod intelligi non potest vnam entitatē distingui ab alia entitatiue, ac primò, per aliud à seipsa.

XIV.

Vnde etiam fit (quod est nouum & sufficiens argumentum contra totam hanc sententiam) non pertinere ad effectum formalem quantitatis distinguere entitatiue vnā materiam ab alia, vel partem materiæ à parte materiæ, quia, sicut quantitas supponit materiam vt subiectum, ita supponit indiuiduam entitatem eius, quæ per seipsam entitatiue distincta est ab alia entitate simili: ergo distinctę quantitates supponunt distincta subiecta, in quibus recipiantur, & distinctę partes quantitatis, partes etiam subiecti entitatiue distinctas. Nam & hic locum habet argumentum illud Caietani, quod actus singularis supponit potentiam singularem, quod maxime verum est in actu & potentia realiter distinctis. Eò vel maxime, quod cum quantitas re distincta sit à materia, in qua inest, non potest illam facere ac distinctam à seipsa: ergo supponit in illa entitatem, quæ per se potest distinguì à sua quantitate: ergo per eandem poterit distinguì ab omnibus aliis, quæ non sunt ipsa: nõ ergo hoc pertinet ad effectum formalem quantitatis. Quod denique à posteriori confirmari potest; nam, si Deus separata quantitate conferuaret substantiam corporis Petri, v.g. entitates partiales materiæ, quæ sunt in manibus, pedibus, capite, &c. semper manerent entitatiue distinctę, siue manerent vnitę, siue non, quia licet vna entitas possit coniungi, vel separari ab alia, tamen vnam fieri aliam, aut vtramq; coalescere in vnam indiuisibilem conferuado suam entitatem, aperta repugnancia est: quia & essent distinctę, & nõ essent distinctę.

XV.

Distinctio ergo, quam supponit quantitas in substantia, est distinctio entitatiua, & substantialis: hæc autem est, quæ per se pertinet ad vnitatem indiuidualem, de qua tractamus: nam per hæc intelligitur, indiuiduum esse distinctum ab omnibus aliis, vel sub eadem specie, si cum similibus comparetur, vel etiam sub genere, vel sub quocunq; prædicato communi, si cum omnib. aliis conferatur: ergo, si aliquā distinctionem confert quantitatis, illa erit per accidens ad rationem indiuidui, & superueniens illi: non ergo ea ratione pertinebit quantitas ad principium indiuiduationis, de qua agimus. Quod ex re ipsa explicatur, nam quantitas, sicut dat substantię vnitatem

quantitatiuam, ita solum potest dare vel distinctionem quantitatiuam, vel sitalem, quarum prior solum consistit in hoc, quod vna substantia sit sub diuersis terminis quantitatis ab alia, & ita non sit continua illi continuatione propria quantitatis; posterior autem consistit in hoc, quod vna substantia sit extra situm seu locum alterius. Vnde etiam saluatur, quod quantitas ita distinguit, sicut constituit: primò enim facit substantiam in se extensam, vnitam & terminatam quantitatiue, & habentem hæc corpoream molem, consequenter vero facit illam replere spatiū locale; & similiter primario distinguit quantitatiue, & deinde sitaliter: tota autem hæc distinctio est extra rationem substantię indiuiduæ, & accidentaria illi, sicut & ipsa quantitas.

XVI.

Quod quidem in distinctione sitali est per se evidens, quia est valde extrinseca & mutabilis: & quantumuis res quāta situm mutet, eadem numero manet: imò per Dei potentiam potest eadem numero substantia corporea, vel sine quantitate, vel cum illa sine situ seruari: ad eum modum quo est Christi corpus in Eucharistia. Et similiter potest res eadē quantitate cum duplici situ per Dei potentiam consistui, vt tractando de mysterio Eucharistię latè ostendi, & Disput. 48. sect. 5. duo distincta corpora in eodem situ collocari possunt, & à Deo sepe factum est, vt in materia de resurrectione demonstratum est. Hęc ergo sitalis distinctio nihil ad vnitatem, & distinctionem numericam refert. De distinctione autem quantitatiua idem iudicium est, quod de ipsa quantitate, & de vnitatem ab illa proveniente, quā supra ostendimus esse accidentalem ad vnitatem intrinsecam, & entitatiuam substantię materialis: vnde, licet illam naturaliter comiteretur ad modum proprietatis, tamen ordine naturæ supponit illam, & potius causatur ab illa, quā causet illam. Ac denique de potentia absoluta posset materialis substantia eadem numero sine sua quantitate seruari, & consequenter retinere totam vnitatem indiuiduam cum incommunicabilitate ac distinctione substantiali absq; vnitatem, & distinctione quantitatiua.

XVII.

Quocirca etiam Soncin. & Ferrar. tandem fatentur, substantiam materialem non habere à quantitate vnitatem transcendentalem, sed tamen esse vnam numero per quantitatem. Sed mirum est, quod tam facile diuertant à vero sensu questionis, & terminis æquiuocè vtantur. Vt enim sæpe admonimus, & omnes supponunt, & ipsi (vt existimo) non ignorant, cum hic agimus de vnitatem numerica, non accipimus numerū, vt est species quantitatis, sed vt in quibuscunq; entibus reperiri potest, vt notat D. Th. opusc. 16 c. vlt. vbi hoc modo ait, substantiam etiam immaterialem esse vnam numero, quomodo etiam Arist. in 5. Metaph. distinxit vnum numero, specie, genere, & proportionem. Hęc ergo vnitatem numerica in vnaquaq; re transcendentalis est, sicut vnitatem specifica, vel formalis suo modo est transcendentalis respectu naturę communis: ergo, si substantia materialis habet vnitatem indiuiduam transcendentalem, & non per quantitatem, non pertinet quantitas intrinsecè ad principium indiuiduationis substantię. Adde, eo modo, quā substantia est vna numero prædicamentali per quantitatem, non solum distinguì, sed etiam constitui, & fieri in se indiuisam & incommunicabilem quantitatiue per eandem quantitatem: non enim posset quantitas facere aliquid vnum in suo genere, nisi faceret etiam indiuisum, cum in hoc ratio vnius consistat: si ergo constanter, & vniuocè loquuntur de incommunicabilitate & distinctione eiusdem generis, male distribuunt hæc munera, aliud materiæ, aliud quantitati tribuendo: si autem nunc de incommunicabilitate substantię, postea de distinctione quantitatiua loquuntur, non persistunt in vero questionis sensu, & æquiuocationem admittunt in vsu verborum.

Secundum

Secundus modus exponendi materiam signatam reuocatur.

XVIII. Secunda expositio est, materiam signatam quantitate non includere quantitatem ipsam intrinsecè, sed ut terminum habitudinis materię ad ipsam. Est enim materia natura sua capax quantitatis, sed ut sic non potest esse completum principium indiuiduationis, quia est indifferens ad quamcunque quantitatem, sicut ad quamvis formam: per actionem autem agentis præuiam ad generationem determinatur, ut sit capax huius quantitatis, & non alterius, & illa ut sic dicitur esse indiuiduationis principium. Per quantitatem autem intelligimus hoc loco non solum mathematicam quantitatem (ut sic dicam) sed physicam, id est, physicis qualitatibus, & dispositionibus affectam. Ita rem hanc explicuit Caietan. de ente & essentia, capite 2. quæst. 5. Sequitur Iauell. 5. Metaphys. quæst. 15. & ante illos Aegid. quodlib. 7. quæst. 5. artic. 1. Hæc verò sententia displicuit eidem Caietan. 1. part. quæst. 29. art. 1. propter argumentum, quod infra referam, & ideo alium inuenit dicendi modum (si tamen est alius) ait enim, non materiam, ut est in potentia ad hanc quantitatem, sed ut virtute præhabens hanc quantitatem, seu, ut est radix & fundamentum huius quantitatis, esse principium indiuiduationis. Veruntamen non satis intelligo, quid his verbis distinctum à priori significetur, quia materia (præsertim in sententia Caietan. & aliorum Thomistarum) non præhabet quantitatem in genere causæ effectiue, sed ab extrinseco agente fit, vel resultat à forma, solum ergo potest illam præhabere in genere causæ materialis, hoc autem nihil aliud est, quam habere illam in potentia receptiuā, seu (quod idem est) habere potentiam ad illam: sicut materia ut præhabens formam nihil aliud esse potest, quam materia ut est in potentia ad formam, seu potius ut est potentia receptiuā formæ, quia non aliter præhabet, quam in genere causæ materialis: idem ergo est in præsentem propter eandem rationem. Omnia ergo illa verba, materia ut fundamentum, ut radix, ut causa eodem reuoluuntur, quia materia non est fundamentum quantitatis, nisi materiale & passiuū, neque est radix, nisi ut primum subiectum, nec causa, nisi materialis, quæ consistit in ratione potentie receptiue, ex qua forma educitur: ergo illis omnibus verbis nihil aliud subesse potest, nisi potentia ipsius materię. Quocirca & argumentum ipsius Caietan. & quæ nos faciemus, æquè procedunt contra hanc sententiam: & ideo necesse non est, illam ut diuersam tractare.

XIX. Cum his etiā coniungenda est alia, quæ dicit materiam signatam nihil aliud esse, quam materiam vltimo dispositam ad hanc formam, quia nō disponitur, nisi quantitate talibus qualitatibus affecta. Hæc autem sententia dupliciter affirmari potest, primò intelligendo quantitatem, & alias dispositiones inherere, & manere in materia, & simpliciter præcedere ordine naturæ introductionem formæ: & sic recte potest intelligi materia disposita, & signata ad formam, tamen hoc modo ponere materiam signatam principium indiuiduationis est incidere in priorem sententiam Capreoli, quia hæc materia signata includit intrinsecè quantitatem & accidentia, quæ impossibile est includi in principio indiuiduationis, ut ostendimus. Quod si dicatur, has dispositiones licet inherere materię, non tamen includi in indiuiduo intrinsecè & formaliter, sed esse veluti conditiones requiritas, contra hoc est, quia inde fit, principium indiuiduationis intrinsecè & formaliter solum esse aliquid commune multis indiuiduis, scilicet materię ipsam secundum se: hoc autem est impossibile, ut supra argumentabamur. Vnde hoc non esset assignare id, quod in se & reuera est principium indi-

uiduationis, sed summum, id, quod potest esse signum indiuiduationis quod ad nos, vel occasio productionis talis indiuidui respectu agentis, de quibus modis postea dicemus. Alio ergo modo potest doceri hæc sententia, supponendo, quantitatem, & alias dispositiones non inesse materię, sed composito, & ut conficiunt vltimam dispositionem consequi formam: & in hoc sensu idem est, materiā esse dispositā, quod habere ordinem seu potentiam determinatā ad hanc quantitatem cum his dispositionibus: atque hoc modo coincidit hic modus loquendi cum secunda expositione adducta.

Hanc ergo totam expositionem falsam esse censeo. Et in primis in illa supponitur, materiā nō habere sibi inherentem quantitatem, & dispositiones alias, quod, licet probabile sit, fortasse tamen non est æquè probabile ac contrarium. Deinde, supposita illa sententia, argumentatur Caietan. in 1. p. nam potentia materię ad quantitatem recipiendam est in genere quantitatis, quoniam potentia & actus sunt in eodē genere, ut Aristotel. ait 10. Metaphys. ergo neq. illa potentia ad quantitatem potest intrinsecè pertinere ad principium indiuiduationis substantię, alias indiuiduum substantię non esset per se vnum: constaret enim ex rebus diuersorum prædicamentorum. Hæc tamen ratio per se sumpta non est efficax: bene enim respondet Iauellus; potentiam pertinere ad genus sui actus primarij, ad quem per se primo ordinatur, & à quo suo modo sumit speciem: materia autem non est ita potentia ad quantitatem, ut per se primo ad illam ordinetur, sed ad formam substantialem: & ideo necesse non est, ut ad prædicamentum quantitatis pertineat. Quod autem in fauorem Caietan. instat Fonseca 5. Metaphys. capite 6. quæst. 4. scilicet, quamvis potentia materię simpliciter non pertineat ad quantitatem, tamen ut receptiuā quantitatis ad illud prædicamentum pertinere: hoc (inquam) non vrget, quia illa reduplicatio materię, ut receptiue quantitatis non addit potentiam realem ipsi materię, sed solum secundum nostrum modum concipiendi, & loquendi explicat illam potentiam per habitudinem ad secundariū terminum, qui est quantitas: & ideo necesse non est, ut ea ratione ad prædicamentum quantitatis pertineat. Quod ergo attinet ad vim argumenti fundati in illa maxime, actus & potentia sunt in eodē genere, bona est responsio Iauelli, ut latius infra dicemus tractando de causa materiali accidentium.

XXI. Tamen ex eadem responsione sumitur argumentum efficax contra hanc ipsam opinionem, nam si potentia materię prius respicit substantialem, formam, quam quantitatem: ergo prius etiā determinatur eius potentia ad hanc formam substantialem, quam ad hanc quantitatem: ergo non signatur seu determinatur ad hanc formam per potentiam ad hanc quantitatem. Prima consequentia patet, tum quia potentia determinatur ad actū modo sibi proportionato: si ergo potentia ipsa substantialis est, & non respicit actum accidentalem, nisi medio substantiali, non determinatur nisi tum eadem habitudine & proportionem: tum etiā, quia iuxta sententiam horum auctorum in re ipsa materia nō recipit hanc quantitatem, nisi mediante hac forma, & quia recipit hanc formam, ideo recipit hanc quantitatem: ergo similiter in potentia non determinatur eius capacitas ad hanc quantitatem, nisi quatenus determinatur ad hanc formam. Idemque argumentum procedit iuxta aliam formam loquendi Caietan. de materia ut præhabet quantitatem: quia materia non præhabet quantitatem, nisi in quantum præhabet formā, ad quam sequitur quantitas: ergo nec præhabet hanc quantitatem cum his dispositionibus, nisi in quantum præhabet hanc formam, ad quā sequitur hæc quantitas & hæc dispositiones: ergo nō potest sigillari ad hanc formā per hoc, quod præhabet hanc quanti-

quantitatem. Denique eadem forma argumentandi procedit contra aliam locutionem de materia disposita ultima dispositione, quia materia non determinatur ad talem dispositionem ultimam, nisi immediate forma: supponimus enim non recipi in illa, sed in composito, ergo non potest materia figillari, vel per habitudinem ad talē dispositionem, vel per ipsam dispositionem ut actu receptā, quia utroque modo procedit simpliciter determinatio huius materie ad hanc formam, tam secundum habitudinem, quam secundum actuale receptionem. Procedit autē hæc ratio de dispositione ultima, quæ est in instanti generationis, & consequitur formam. Si quis verò contendat materiam figillari per dispositiones immediate præcedentes, alia via procedendum est.

XXII.

Vnde argumentor secundò, principaliter contra totam hanc dispositionem, quia materia de se est indifferens ad hanc quantitatem, & has dispositiones, & ad alias, & in instanti generationis (iuxta hæc sententiam) prius natura, quam recipit formam substantialem, relinquitur nuda omni accidente, & sine ulla entitate illi superaddita: ergo manet eque indifferens, ac de se exiit: ergo potentia eius non est determinata ad hanc quantitatem: quia intelligi non potest, quod potentia de se indifferens determinetur sine additione ulla, vel mutatione in ipsa facta: ergo per talem potentiam sic indeterminatam non figillatur. Maior per se nota est ex natura materie. Minor etiam est per se nota in principiis huius sententiae, quam impugnamus, quia ante formam substantialem nihil aliud substantiale potest præintelligi additum materie, quid enim illud esset, aut quo feret, aut quo fundamento, aut ad quid poneretur? Neque etiam aliquid accidentale, quia nullum accidens præcedit in materia ante formam substantialem, & in omni sententia nullum accidens præcedit in materia quantitatem ipsam. Dicit aliqui addi materie in illo instanti quandam modum realem & ex natura rei distinctum à materia præuium ad introductionem forme substantialis cum sua quantitate, & alijs dispositionibus, & per hunc modum figillari materiam, & nonnulli vocant illum modum substantialem, alij accidentalem. Sed utriusque gratis loquuntur, neque explicare possunt aut rationem reddere eorum, quæ dicunt, quod est vera philosophandi ratione alienum. Nam primò inquirò, ad quid sit iste modus. Dicent, ut materia determinetur ad hanc formam. Contra, ipsa est indifferens ad hunc modum, & infinitos alios: per quid ergo determinatur materia, ut hunc modum in illo instanti recipiat potius, quàm alium? Si enim dicas, determinari per alium modum, procedemus in infinitum: si verò dicas determinari per dispositiones immediate præcedentes, melius dicitur immediate determinari materiam ad formam, & ita superfluum est iste modus. Præterquam quod argumenta, quibus statim ostendimus, non posse materiam per dispositiones præcedentes determinari ad formam, eodem modo probant, non posse determinari per eas ad talem modum recipiendum. Si verò tandem dicatur, materiam sine ulla determinatione præuiā recipere hunc modum virtutis agentis, cur non dicetur idem de forma? sine ratione ergo vel fundamento interponitur hic modus.

XXIII.

Secundò inquiram, quando, & à quo fiat iste modus: nam vel sit paulatim, dum materia disponitur: ut sit in vno instanti, aut præuiò ad generationem, aut in ipso instanti generationis. Nihil autem horum commodè intelligi, aut explicari potest: nam si dicatur fieri successiue & paulatim cum dispositionibus, erit intensibilis sicut illa: erit ergo aliquod accidens, ac proinde in instanti generationis corrumpetur. Item ex hac parte principium indiuiduationis erit intensibile, & remissibile, erit etiam materia prius tempore figillata in se ipsa, & modificata ad formam, quam illam recipiat. Et consequenter, cum hic modus sit

immediate repugnans cum alio modo determinationis, quæ materia habet respectu forme, sub qua existit, sequitur materiam etiam paulatim illum amittere: & eadem ratione posset inferri, paulatim & successiue amittere visionem cum tali forma, quæ omnia sunt absurda & improbabilia. Eademque apertius sequuntur, si ponatur hic modus fieri totus simul in aliquo instante ante instanti generationis: nam tunc materia esset simul sub vna forma, & ultimo figillata ad aliam: præterquam quod non potest reddi ratio, cur in vno instante fiat potius quam in alio, loquendo de his, in quibus materia non est apta ad recipiendam formam. Si verò dicatur fieri simul in instante generationis, sequitur materiam prius naturā relinqui nudam, quam recipiat talem modum: & consequenter nihil resistere agenti, quo minus in illam agat, quantum potest: ergo sicut dicitur immediate agere talem modum, multo melius dicitur immediate agere suam formam.

XXIV.

Terriò inquiram, quid sit iste modus. Non est enim substantialis, primò, quia cum nec sit natura, nec pars nature, nec substantia, nec existentia, concipi non potest quid sit. Deinde, vel est omnino absolutus etiam secundum relationem transcendentalem, & hoc non dicitur consequenter, tum quia per illum dicitur determinari materia ad hanc formam, vel quantitatem, tum etiam quia per illum dicitur figillari materia: si ergo ille esset omnino absolutus, materia signata erit quid omnino absolutum à quantitate, & ab ordine ad quantitatem, quod est contra prædictam sententiam. Et ferè idem argumentum fiet, si ponatur ille modus cum habitudine aliqua transcendentali: nam ut modus sit substantialis, oportet, ut terminus primarius illius habitudinis sit forma substantialis, & non quantitas: & ita etiā nullo modo ordo ad quantitatem pertinebit ad principium indiuiduationis. Si autem ille modus ponitur accidentaliter, explicari non potest quid sit, vel ad quod prædicamentum reuocetur: repugnat etiam illi sententiae, quod accidentia non sunt in materia prima: sequitur etiam indiuiduationis principium esse ens per accidens ex substantia, & accidente conflatum: & indiuiduum addere supra speciem modum accidentalem ex natura rei distinctum à substantia, quod omnino falsum est.

XXV.

Quapropter alij respondent, potentiam materie in eo instante determinari ad hanc quantitatem ab ipso agente sine ulla re aut modo intrinseco ei superaddito. Sed hoc apertam inuoluit repugnantiam: nam, vel est sermo de agente, ut præintellesto in actu primo ante actionem eius, & hoc modo impossibile est, ut per illum determinetur intrinseca potentia, & capacitas materie, cum sint res omnino distinctæ, & vna ut sic actu non immutetur aliam. Vnde, si in eo instante illud agens annihilaretur prius quam ageret in materia, & aliud applicaretur, distincta formam sibi proportionatam in eam induceret. Si verò sit sermo de agente in actu secundo, seu de actione eius, implicat intelligere, agens per actionem suam determinare materiam, & nihil intrinsecum ponere in illa ad determinandam illam, quia talis actio agentis est in passo, in quo necessario habet aliquem terminum.

XXVI.

Responderi potest, agens determinare materiam per actionem suam, non quam habet in instante generationis, sed quam habuit immediate ante illud instans. Quæ responsio coincidit cum ea sententia, quæ dicit, dispositiones, quæ immediate ante præcesserunt, relinquere potentiam materie determinatam, etiam si nihil reale in illa relinquant. Quod quidem de determinatione intrinseca, & positua intelligi non potest propter argumentum factum, quod capacitas materie de se est vniuersalis, & indifferens: ergo non potest limitari intrinsece, nisi ei aliquid addatur, vel aliquo modo in se mutetur: nihil

autem

autem huiusmodi in ea sit: habitudo autem illa ad præcedentes dispositiones, solum est quædam relatio rationis, seu determinatio extrinseca. Et confirmatur, nam si dispositiones præcedentes determinant materiam, vel effectiue, vel formaliter: nullum enim aliud genus causalitatis habere possunt illa accidentia in materia, nam licet comparatione formæ dicantur materialiter concurrere, tamen respectu materiæ minime, quia ad illam non comparatur ut potentia, sed ut actus: ergo tantum possunt determinare illam formaliter, vel effectiue. Sed non formaliter, quia forma, quæ non est, nullum habet effectum formalem realem: unde sicut materia in illo instante amittit illas formas accidentales; amittit omnes effectus formales earum. Neque etiam effectiue, tum eadem ratione: quia quod non est, non efficitur, tum etiam quia materia nihil recipit ante formam, ut ostensum est: nullo ergo modo intelligi potest potentia materiæ determinata intrinsece ad hanc quantitatem, ut hoc modo possit esse indiuiduationis principium.

Atque totus hic discursus applicari potest contra posteriores modum loquendi Caiet. quia materia de se non magis præhabet hanc quantitatem, quam aliam, vel magis est radix huius, quam alterius: inquiri ergo, per quid determinetur, ut in illo instante generationis magis præhabeat hanc quantitatem, quam aliam, vel sit radix huius potius, quam alterius, & reddat totum argumentum factum. Quod etiam eodem modo procedit contra alium modum explicandi materiam signatam, quod sit materia disposita per præcedentes dispositiones (nam de subsequentiibus iam satis dictum est in prima ratione, & in argum. 6. factis contra sententiam Capreoli) (nam illæ dispositiones nihil relinquunt in materia, cum ipsæ omnino corrumpantur, ut supponitur: ergo non possunt illa relinquere intrinsece, & positiue dispositam, ut argumentis factis conuincitur: nam, siue dicas dispositam, siue determinatam, perinde est: nam eadem res subest his vocibus.

XXVII. Dico autem semper intrinsece & positiue, quia negatiue ex vi præcedentium dispositionum relinquitur materia, non repugnans introductioni huius formæ, quod potius est manere indifferenter, quam determinatam. Rursus extrinsece potest dici hic & nunc naturaliter determinata ad recipiendam hanc formam: quia fortasse naturali quadam consecutione hoc agens hic & nunc circa hoc subiectum, immediate post hanc alterationem naturali ordine est determinatum ad hanc formam introducendam. Sed hæc reuera potius est determinatio agentis, quam materiæ, & ideo hæc determinatio non potest efficere, ut materia sit intrinsecum principium indiuiduationis, sed pertinet ad extrinsecum principium; quod est ex parte agentis. Eo vel maxime, quod etiam secundum hunc determinationis modum prius intelligitur agens determinatum ad hanc formam introducendam, quam ad hanc quantitatem, & alias dispositiones: nam hanc formam per se inducit, hanc verò quantitatem, & dispositiones, quatenus ex hac forma resultant iuxta sententiam, quam prosequimur. Unde tandem generale potest confici argumentum, quia materia non disponitur, nec determinatur per se primò, nisi ad hanc formam, & propter hanc formam, & ratione illius recipit hæc accidentia: & ideo secundum se & ordine nature, non potest forma esse hæc, propter hæc accidentia, nec propter ordinem ad illa, & consequenter nec per materiam signatam per ordinem ad aliqua accidentia: ergo materia signata illo modo explicata, non potest esse principium indiuiduationis.

Tertia expositio eiusdem sententia de materia signata.

XXVIII. Tertia explicatio est, de principio indiuiduationis dupliciter nos loqui posse, primò secundum Franc. Suar. Metaph. Tom. II.

se, id est, quatenus reuera est principium constituens indiuiduum, ut tale est, & est radix seu fundamentum, à quo sumitur indiuidualis differentia. Secundò loqui possumus de principio indiuiduationis in ordine ad productionem, seu multiplicationem indiuiduorum, quod est querere, quod sit principium, & radix, ob quam indiuidua substantialia multiplicatur, vel cur potius producit hoc indiuiduum, quam aliud, seu cur producit distinctum à reliquis. Rursus in utraque consideratione inquiri potest id, quod est principium per se, & in se indiuiduationis: vel id tantum, quod in ordine ad nos est principium distinguendi vnum indiuiduum ab alio, vel quod est solum occasio talis distinctionis. Primò ergo, loquendo de principio constituente in re indiuiduum, & à quo verè sumitur differentia indiuidualis contractiua speciei, & constitutiua indiuidui, negat hæc opinio materiam signatam quantitate esse principium indiuiduationis, quia hoc videntur concludere discursus facti.

Secundò ait hæc opinio, materiam esse principium, & radicem multiplicationis indiuiduorum in substantiis materialibus. Probatur, quia est origo generationum & corruptionum, per quas fit indiuiduorum multiplicatio. Item, quia compositum ex tali materia, ratione illius est corruptibile, & inde habet, ut non possit perpetuo conseruari, & ideo ut species conseruetur, requiritur indiuiduorum multiplicatio: huius ergo multiplicationis radix est materia. Et addi etiam potest, hanc radicem esse materiam affectam quantitate, quia materia absque quantitate non esset capax alterationis physicae, & mutationis per varias & contrarias dispositiones, ex qua nascitur hæc indiuiduorum varietas, & multiplicatio. Hoc autem munus non conuenit materiæ ut signatæ, & determinatæ ad certam formam vel quantitatem, sed absolute secundum se: quia hætenus non egimus de radice huius indiuidui in particulari, sed absolute de radice multiplicationis indiuiduorum in eadem specie, materia autem non est radix huius multiplicationis absolute, quatenus determinata ad vnam formam, vel quantitatem, sed potius quatenus est determinabilis ad plures. Dices: Hoc modo etiam materia dicitur radix multiplicationis specierum in substantiis generabilibus & corruptibilibus: ideo enim multiplicari possunt ex eadem materia, quia illa est capax omnium formarum, & secundum se indifferens ad illas, & ad varias earum dispositiones. Respondetur, non esse similem rationem, nam, licet illa proprietas materiæ sit necessaria ad prædictam multiplicationem, tamè proprie non est prima radix illius varietatis: tum quia, cum tota ipsa materia sit vnus speciei, & partes seu portiones eius secundum se tantum numero distinguantur, ipsa quantum est de se contenta est formis numero distinctis, tum etiam quia distinctio specifica est per se in rebus, & ideo radicaliter prouenit à forma quæ per se dat speciem, & ideo hæc distinctio sine controuersia in materialibus, & in immaterialibus, corruptibilibus, & incorruptibilibus reperitur: quod de distinctione numerica non constat, neque ita necessarium apparet.

Tertiò ait hæc opinio, materiam signatam quantitate, esse principium & radicem, vel saltem occasionem productionis huius indiuidui distincti à reliquis. Declaratur, nam potest hoc indiuiduum comparari, vel ad reliqua indiuidua existètia, vel ad alia possibilia, quæ ex eadem materia produci possunt, etiam ab eodè agente. Priori modo sufficiens, & prima ratio, cur hoc indiuiduum producit distinctum à reliquis, est, quia ex diuersa numero materia producit: quia, cum non possit eadem numero forma esse in diuersis numero materijs totalibus, hoc ipso, quod materia est diuersa numero necesse est, ut forma saltem sit numero diuersa: unde ad hæc distinctionem non oportet dispositiones alias, vel

XVII.

XXX.

K

aliam

aliā materiæ significationē adiungere: quia sufficit numerica distinctio materiæ secundum se, vel cum sua quantitate: quod tamen non sufficit, ut hæc materia sit radix distinctionis huius individui à reliquis, quæ non existunt, seu, quæ ex eadem materiæ facta sunt, aut fieri possunt. Vnde quidam dixerunt. Aristot. non assignasse principium indiuiduationis, quo distinguatur indiuiduum ab omnibus, quæ non existunt, quia hæc satis per solam contradictionem distinguuntur: sed assignasse solum principium distinguens prædicto modo vnum indiuiduum ab alijs existentibus, quod docuit Fonseca lib. 5. c. 6. q. 4. sect. 4. idque refert ex Heruæo quod lib. 5. quæst. 9. & Caiet. cap. 2. de ente & essent. quæst. 5. Addendum autem est, per materiam prædicto modo consideratam, non solum distinguui indiuiduum ab alijs existentibus, sed etiam à quibuscunque alijs possibili- bus, etiam non existentibus, quæ ex alijs materijs numero distinctis generari possunt, præsertim in his, quorum forma à materia educuntur, quia valde verisimile est, eandem numero formam, non solum simul, verum nec successiuè posse ex diuersis numero materijs educi. In indiuiduis autem, quæ ex eadē numero materia generari possunt, non habet locum distinctio vnius individui existentis ab alio existen- te, quia non possunt simul existere plura indiuidua ex eadem numero materia constantia, & ideo talis distinctio semper est rei existentis à non existente.

XXXI.

Quamuis autem hæc oppositio contradictoria sufficiens argumentum sit distinctionis talium indiuiduorum, tamen adhuc inuestigare potest principium, & radix, cur ita distinguantur, ut vno existente, aliud non existat: seu cur potius in hac materia hæc numero forma introducatur, quam alia, quæ fieri posset. Causa enim huius non potest reddi ex sola materia prima, cum eadem successiuè sit in vtroque indiuiduo, quod etiam fortasse est verum de quantitate coeua ipsi materiæ. Adiungenda ergo sunt aliæ dispositiones, & circumstantiæ actionis, scilicet, quod ex hoc subiecto sic preparato & disposito hoc tempore, ab hoc agente, hæc actio fiat. hinc enim fit, ut, licet materia prima seu remota sit eadem, ex illa tamen fiat hoc indiuiduum distinctum ab omnibus alijs, quæ ex illa vel facta sunt, vel fieri possunt, quia cum diuersis dispositionibus, & circumstantijs sit productio. Et confirmatur hoc ac declarat, nam ignis, verbi gratia, de se potens est ad producendas plures formas sibi similes in specie, & numero distinctas, & tamen hic & nunc in hac materia introducit hæc numero formam potius quam alias, quæ determinatio non potest provenire ab ipso igne, cum sit naturale agens, & de se æquè potens ad quilibet formam introducendam: nec potest ab ipsa forma educenda provenire, quia ipsa nondum est, neque habet, unde determinet virtutem agentis: neque provenit ex materia remota, quia illa etiam est de se æquè indifferens: ergo provenit, vel ex dispositionibus, si ille manent in materia, vel ex naturali ordine agendi hic, & nunc cum his circumstantijs: non enim facile potest alia naturalis causa excogitari. Nam, quod quidam existimant, reuocandum hoc esse in diuinam voluntatem, quamuis verum habeat in his effectibus, qui ab ipso Deo immediatè sunt, tamen hoc attribuire omnibus causis naturalibus, non videtur philosophicum, & in Theologia habet specialem difficultatem, propter determinationem actuum liberorum, & præsertim malorum, quam infra attingemus tractando de concursu Dei cum causis secundis. Hoc igitur modo materia signata, & his circumstantijs affecta est principium, seu occasio talis indiuiduationis: quia nec materia sufficit sine circumstantijs, ut dictum est, nec circumstantiæ sine materia: nam si hæc sit diuersa, effectus etiam diuersus erit.

XXXII. Dices: Ergo eadem materia erit principium intrin-

secum constitutum indiuidui in suo esse, nam sicut res se habet ad fieri, ita & ad esse. Respondetur negando consequentiam, cum quia aliud est, hanc rem esse tale indiuiduum, aliud verò produci nunc hoc indiuiduum potius, quam aliud, & ideo hæc possunt provenire ex diuersis radicibus, cum etiā, quia iuxta hanc explicationem materia signata non tamen est principium indiuiduationis, quā occasio inducendi hæc formam in subiecto potius, quam aliam, ista verò forma non est hæc, quia in hoc subiecto, hoc tempore & ab hoc agente sit, quia hæc sunt accidentaria illi secundum se, & posset à Deo eadem numero sine his circumstantijs fieri: & loquendo de dispositionibus, potius illæ ordinantur ad talem formam, quam è contrario: solum ergo potest materia signata dicto modo esse occasio, cur à naturali agente producat hæc forma ex naturali ordine, quo virtus agentis naturalis determinata est ad talem effectum efficiendum potius, quam alium in tali subiecto: talibus circumstantijs applicato & affecto.

Quartò addit hæc opinio, materiam signatā quantitate sensibili dici principium indiuiduationis quoad nos, quia per illud nos cognoscimus distinctionē indiuiduorum materialium inter se. Sic D. Thom. opusc. 32. de natura materiæ, & dimensionibus, indeterminatis, cap. 3. ait, ex hac materia prima & hac forma fieri indiuiduum substantiæ, non tamen esse hic, & nunc demonstrabile sine dimensionibus determinatis, & ideo (inquit) dicitur materia sub certis dimensionibus causa indiuiduationis, non quod dimensiones causent indiuiduum, cum accidens non causet suum subiectum, sed quia per dimensiones certas demonstratur indiuiduum hic & nunc, sicut per signum proprium indiuidui, & inseparabile: & idem indicat opusc. 29. de principio indiuiduationis. Vnde, quādo alijs locis significat D. Tho. indiuiduum addere accidentia supra naturam specificam, ut 1. part. quæst. 3. art. 3. & quodlib. 2. art. 4. & quæst. 2. de verit. art. 6. ad 1. & alijs locis supra citatis, exponendus videtur in ordine ad cognitionem nostram. Est enim illud signum, quo nos a posteriori distinguimus vnum indiuiduum ab alio: non vero est id, quo in se distinguitur, ut ipse D. Thom. alijs locis, seu opusculis citatis explicasse videtur: & optima etiam ratione probasse, scilicet, quia accidens non causat subiectum suum: maxime cum idem D. Thom. 1. part. quæstio. 29. art. 1. & quæst. 9. de potentia, art. 1. ad 8. dicat, substantiam indiuiduari per se ipsam, & per propria principia, accidentia vero indiuiduari per substantiam: ergo cum alijs locis ponit accidentia, vel ordinem ad accidentia inter ea, quæ indiuiduant substantiam, exponendus necessario est, vel quoad nostram cognitionem, vel quoad occasionem, quæ præbent productioni talis indiuidui substantiæ, ut declaratum est. Attribuitur autem hoc materiæ, ratione quantitatis potius quam ratione qualitatum, quia etiam ipsarum qualitatum numeralis distinctio maxime nobis nota est ex quantitate: nam, si duæ imagines sint inter se valde similes, non aliter distinguimus illas, quam in diuersis subiectis quantitas eas numerando. Et in eodem sensu videtur intelligendum, quātitates ipsas distingui numero ex se ipsis: est enim id verum quoad nos: ideo enim illas sensibilibus distinguimus & numeramus, quia eas in diuersis subiectis conspiciamus, non tamen est verum secundum se, nam potius occupant quantitates diuersos situs, quia in se distinctæ sunt: solum ergo, quia quantitas natura sua hoc habet, ut constituat partem extra partem in corpus extra corpus in ordine ad situm, & deest aptius principium ad distinguenda indiuidua materialia in ordine ad nos.

Questionis resolutio.

Hæc tota opinio in se quidem probabilis est, & mihi aliquando placuit: vereor tamen, an iuxta illam XXXIV.

nam satis explicetur mens Aristot. & D. Thom. tum quia, alioqui valde diminutè, & cū magna æquiuocatione tradidissent nobis individuationis principium, si omisso eo, quod verè & in se est principium constitutum individui, solum nobis tradidissent, ut signa à posteriori, vel occasiones distinguendi, aut producendi individua: tum maxime, quia ex hoc principio videntur intulisse in separatis à materia nō dari plura individua, quia non datur huiusmodi principium individuationis. Illud etiam, quod in ea sententia dicebatur de determinatione agētium ad particulares effectus, & formas ex materia cum circumstantiis actionis, multis & doctis viris difficile creditu videtur, quia, si attentè res consideretur, omnia reducuntur ad circumstantiam temporis, quæ videtur valde extrinseca, ut ab ea possit hæc determinatio provenire. Sed de hoc ultimo puncto dicam commodius sectio. seq. De alio verò pertinente ad mentem Aristot. & D. Thom. Quod ad D. Thom. pertinet, constat expositionem illam fundatam esse in alijs locis, & verbis eius, quæ aliter conciliari non possunt. Quod verò ad Aristotelem attinet, nō videtur vnquam ex professo, & Metaphysicè principium hoc inuestigasse, & declarasse, sed solū ex sensibilibus physico more docuisse vnum individuum materiale ab alio distinguere. Quod verò inde intulerunt dicti auctores, in substantijs immaterialibus non esse multiplicationem individuum in eadem specie, hunc potest ad summum habere probabilem sensum, scilicet non habere nos rationes, & principia ad distinguendas spirituales substantias numero distinctas, quas habemus in materialibus, imo multi hoc extendunt, etiam ad materiales substantias incorruptibiles, in quibus etiam non habemus tot principia ad cognoscendam, vel ponendam in eis numericam distinctionem, quot habemus in substantijs corruptibilibus, de quibus maxime procedunt omnia, quæ dicta sūt. Denique quod Arist. dixit in 1. de Cælo. non posse esse alium mundum præter hunc, quia in hoc est tota materia, videtur certè intellexisse, aut Deum creasse mundum ex materia, nec posse materiam ipsam creare, aut Deum agere ex necessitate naturæ, & ideo nō posse plus materiam creare, quam creauit, vel certè ita esse Deum determinatum in suo modo agendi, ut nullam substantiam integram & materialem possit in tempore ex nihilo condere, ut in discursu huius operis videbimus. Itaque ex illa sententia solū ad præsens colligitur ex mente Aristot. materiales substantias non multiplicari, nisi ex materia. Quidquid verò sit de mente horum auctorum constat ex hac sententia sic declarata, non esse nobis traditum proprium & internum principium differentie individuales etiam in rebus materialibus. Nam argumenta facta contra hanc sententiam alijs modis expositam, plane concludunt non posse materiam signatam esse huiusmodi principium.

SECTIO IV.

An forma substantialis sit principium individuationis substantiarum materialium.

I.

St alia principalis sententia in hac materia principium internum individuationis esse formam substantialem. Hæc solet tribui Duran in 2. dist. 3. quæst. 2. qui non omnino illam affirmat, ut postea dicam: eam verò videtur docuisse Auer. 1. de anima c. 7. & libro 2. in principio, & com. 7. 8. & 9. & 60. & 3. Physic. com. 60. & lib. 4. com. 38. citatur etiam Auicenna 6. natural. p. 1. dicens: *formam dare subiecto unitatem numericam*: tenet Zimara Theophrastus. Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

rem. 97. & Sebast. Episc. Oxomen. 2. de anima cap. 1. Fauetq; Arist. ibidem, dum ait: *formam esse, quæ constituit hoc aliquid*. Et ex hoc verbo Arist. sumendum est principium fundamentum huius sententia: nam principium individuationis esse debet id, quod intrinsecè constituit hanc substantiam, & est maxime proprium illius: ergo ratione primæ proprietatis esse debet aliquid substantiale: nam accidentia, ut sæpe dictum est, nec constituunt substantiam, neq; hanc substantiam: nam hæc substantia, etiam ut est hæc est ens per se & substantiale. Ratione autem alterius proprietatis hoc principium nō potest esse materia, sed forma: quia hæc materia non est maxime propria huius individui, cum sub alijs formis esse possit: ergo forma est principium individuationis.

Vnde argumentor secundo, quia idem est principium unitatis, quod entitatis, propter quod dixit D. Thom. quæst. vnica, de anima, art. 1. ad 2. *vnusquodq; secundū idem habere esse & individuationē*. Sed vna quæque res propriè habet esse à forma: ergo & unitatem individuaalem. Maior constat, quia unitas est passio cōsequens entitatem, & non addit illi, nisi negationē: ergo non potest habere aliud principium positium & reale, nisi quod est principium ipsius entitatis.

Sed obiiciet aliquis contra hanc sententiam & rationem, quia quamuis rectè probet formam cōferre ad unitatem, non tamen, quod ipsa sola sit principium individuationis: nam etiam materia est principium intrinsecum constituens rei entitatem, & ideo etiā erit principium individuationis, si non sola, saltem cum forma. Responderi posset iuxta sententiam Durandi in q. distinct. 4. quæst. 1. *formam non tantum habere vim indiuiduandi compositum, sed etiā materiam ipsam, quia forma non tantum dat esse composito, sed etiam materiam: unde fit* (inquit) *ut hoc ipso, quod materia iungitur eidem formæ numero, sit ipsa eadem numero*. Sed hæc sententia Durandi falsa est, meritoq; à cæteris Theologis rejicitur, ut ostendi in secundo tomo tertie pâr. disputat. 44. sect. 2. Vna enim & eadem numero materia, quæ fuit in corrupto, manet in genito, alioqui non esset idem numero subiectum, ex quo fit generatio. Item, quia impossibile est, ut vel res, quæ antea erat numero distincta ab alia: postea fiat illa, seu eadem numero cū illa indiuisibiliter, vel quod res, quæ erat vna numero, postea secundum se totam fiat alia numero distincta: ergo, materia quæ sub forma cibi est vna numero, non potest fieri alia numero per hoc, quod incipiat esse sub forma animæ, & materiam Petri & Pauli, quæ sunt numero distinctæ, non fient vna numero, etiam si successiue sint sub forma Petri, & Pauli. Deniq; alias eadem numero materia semel annihilata restitueretur per solam vnionem alterius materiam ad eandem formam: loquimurq; de vera unitate secundum realem & physicam entitatem, & non tantū secundum apparentiam, vel vulgarem modū loquendi, quo modo res, quæ est in continuo fluxu, & paulatim tantum mutatur, solet dici vna: sic enim etiā si mutatio fiat in forma, potest conservari talis unitas, ut patet in fluuiio, vel in arbore aut bruto.

Respondetur ergo aliter, verum quidem esse adæquatam causam intrinsecam individualis unitatis substantiæ materialis esse formam, & materiam, ut argumentum concludit, tamen, si hæc duo inter se comparantur, præcipuam causam huius unitatis esse formam, & hoc sensu illi specialiter attribui, quod sit individuationis principium. Sicut etiam materia necessaria est ad rationem seu unitatem specificam, non enim potest ratio hominis, vel humanitatis ut sic sine materia constitui, & idem est de ratione generica animalis, viuētis, &c. & nihilominus absolute dicitur ratio specifica sumi à forma: quia illa dat vltimum complementū, solumq; præsupponit materiam, ut quid potentiale & indifferens: eadem ergo ratione illa dicitur principium individuationis, quia

K 2

illa

III.

illa dat ultimū substantiale complementum indiuiduo, quamvis præsupponat materiam, ut potentialem de se & indifferentem, propter quod dixit Arist. suprà, & 1. Physic. c. 7. text. 69. formā constituere hoc aliquid. Et quoniam, ut suprà dicebamus, per idem distinguitur res, per quod constituitur, eadem formā, quā constituit hoc aliquid, distinguit illud ab alijs: quoniam actus est, qui distinguit, 7. Metaph. cap. 13. text. 49. ergo forma est, quā complet rationem indiuidui. Et hoc confirmat communis concipiendi & loquendi modus: nam, si animæ Petri v. g. vniatur corpus constans ex materia distincta à corpore, quod prius habuit, quāvis compositum illud non sit omni ex parte idem quod antea fuit, tamen simpliciter loquendo, illud indiuiduum dicitur idem ratione eiusdem anime, at verò è contrariò, si corpori ex eadem materia constanti vniatur anima numero distincta, simpliciter non censetur idem indiuiduum, sed distinctum: ergo signum est, indiuiduationem sumi præcipuè à forma.

IV.

Sed adhuc obijcitur contra hanc sententiam, & rationē factā, quia, licet forma ut sic, det esse specificum, tamen non dat esse indiuiduale & numericū, nisi ut est hæc: ergo non forma ut sic, sed id, vnde ipsa forma habet, ut sit hæc, est indiuiduationis principium sed est hæc ratione materiæ: ergo materia potius est prima radix indiuiduationis. Probatur minor primò, quia forma non est per seipsam hæc: alioqui idē dici posset de qualibet entitate, neq; oporteret quærere aliud indiuiduationis principium: ergo est hæc per materiam, nō enim potest alia radix excogitari. Secundò, quia forma habet totum suum esse in ordine ad materiā: ergo & indiuiduationem suam: ergo materia est principium indiuiduationis. Formæ, & consequenter totius cōpositi. Tertiò, quia formæ, multiplicantur numero, quatenus in diuersis materijs recipiuntur, & ideo formæ separatæ non multiplicantur numero, quia non recipiuntur in materia: ergo indiuiduantur etiam per ordinē ad materiā: vltima ergo resolutio huius indiuiduationis sit ad materiam, est n. hæc forma hæc, quia in tali materia recipitur: ergo prima radix indiuiduationis est materia.

V.

Hæc obiectiones sunt fundamēta opinionis tractatæ sectione præcedenti, quæ potius hanc sententiam, quam nunc tractamus, declarant & confirmant. Possunt enim ferè omnes retorqueri, & fieri de ipsa materia. Cōcedo itaq; formā non esse principium indiuiduationis compositi, secundum specificam rationē suam, ut est per se notum, sed in quantum est hæc: sed hoc ipsum dicendum est de materia: quia etiam materia habet specificam, & communem rationem, secundum quam non est sufficiens ad constituendum indiuiduum, ergo, si constituit, id facit in quantum est hæc. Quærā ergo rursus, vnde habet, quod sit hæc? Respondent aliqui, quia Deus voluit, hanc potius creare, quam aliam, sed hoc extra rem est: non enim hic inquirimus extrinsecum principium indiuiduationis, sed intrinsecū: alioqui etiam dicere quis posset, hanc animam esse hanc, quia Deus voluit potius illam infundere, quam aliam, vel hanc formam esse hanc, quia Deus determinauit ad illam suum cōcursū, ut est valde probabile, sicut dicemus sect. seq. Alij respondent, hanc materiā esse hanc, ratione huius quantitatis. Sed hoc, & est falsum, & non euacuat difficultatem. Primum patet ex supra dictis, quia cū hæc materia simpliciter supponatur huic quantitati, non potest per illam indiuiduari. Itē, quia rationes suprà factæ vniuersaliter probant nihil substantiale posse indiuiduari per accidens superadditum: nam etiam hæc materia est aliquid per se vniū constitutū sub specifica ratione materiæ per se illam contrahēs. Imò ex natura rei non distinguuntur materia, & hæc materia, sicut suprà ostēsum est de quolibet indiuiduo, respectu rationis cōmunis: ergo non potest hæc materia intrinsecè indiuiduari per quantitātē, quæ

est res ab illa distincta, nec per ordinem ad illam, cū potius hæc quantitas dicat ordinem ad hanc materiā, quam è conuerso. Secundū de quantitate patet, quia de illa etiā inquiram, vnde sit hæc, cum id non habeat ex sua specifica ratione, & cum non sit procedendum in infinitum, nec vitiosus & inutilis circulus committendus, sistendum erit in aliqua re, quæ per seipsam sit hæc: ergo hoc potius tribuendum est substantiæ, quā accidenti, cum illa sit prior, magisq; absoluta entitas, vel si admittēdum est, duo entia in completa per mutua habitudinem ad inuicem indiuiduari, secundum diuersa genera causarum, id potius dicendum erit de materia & forma substantiali inter se, quam cum aliquo accidente: quia magis per se connectuntur, & se inuicem respiciunt. Ergo omnia argumenta facta, possunt idem de materia cōcludere, quod intendunt de forma: nam est inter eas, quoad hoc, quædam æqualitas. Et aliunde materia solum superat formam in hoc, quod est quædam occasio producendi formas varias & indiuiduas, ve suprà declaratum est: forma verò superat materiā in hoc, quod præcipuè constituit indiuiduum, & quod est magis propria eius, & quod materia potius est propter formam, quam è conuerso, ut dicitur 2. Physicorum, cap. 9. text. 91. ergo pensatis omnibus potissimum indiuiduationis principium est forma.

Questionis resolutio.

Est ergo hæc sententia, prout à nobis exposita est, satis probabilis, proximèq; ad veritatem accedit. Simpliciter verò dicendum est, formam solum non esse plenum, & adequatū indiuiduationis principium rerum materialium, si de tota earum entitate loquamur: quamvis sit præcipuum, ideòq; iuxta formalem modum loquendi interdum censeatur sufficiens ad denominationē eiusdem indiuidui. Quæ omnia declaranda, & probanda sunt latè sect. 6.

VI.

SECTIO V.

Utrum principium indiuiduationis sit existentia rei singularis.

On defuerunt, qui ita affirmarint, quorum sententiam referunt Scotus, in 2. d. 3. quæst. 3. & Soncinas 7. Metaphysic. quæst. 32. & illam indicat Henr. quodlib. 2. quæst. 8. eamque illi tribuit, & in eam inclinat Carthu. in 2. d. 3. Fonseca verò li. 5. cap. 6. quæst. 2. sect. 2. refert Henr. quodlib. 5. quæst. 8. negantem indiuiduationem fieri per existentiam, nec per aliquid intrinsecum, sed per solum agens. Sed hoc, sicut per se improbabile est, ita à nemine asseritur, quod ego viderim: nam, licet agens sit causa extrinseca indiuidui, tamen id, quod efficit, distinctum est ab ipso agente: efficit autem indiuiduum, & confert illi naturam indiuiduam: ergo id quo natura est indiuidua, est aliquid intrinsecum ipsi indiuiduo. Et ita Henr. ibidem expressè concedit id, per quod indiuiduum habet esse hoc, esse aliquid præter materiam, & præter agens, quod ipse explicat esse rationem seu dispositionem suppositi. Vnde sentire videtur, substantiam esse principium indiuiduationis in omnibus substantijs creatis, & ita in priori loco sub distinctione locutus fuerat de existentia, vel substantia, & ideo de singulis aliquid dicere oportebit.

Opinio igitur de existentia ab omnibus reiicitur, ut omnino falsa & improbabilis: dupliciter autē in ea procedi potest, primò, supponendo, existentiam esse ex natura rei distinctam ab essentia indiuidui: secundò iuxta opinionem asserentem, existentia nihil a-

II.

hil aliud esse, quam actualem entitatem vniuscuiusque rei. Hoc posteriori modo hac sententia in re coincidit cum opinione asserente vnamquamque rem indiuiduari se ipsa, nulloq; alio principio indiuiduationis indigere, præter entitatem suam: vnde in re non est hæc opinio maiori reprehensione digna, quam illa, de qua postea dicemus. Solum reprehendi potest, quod obscuris & ambiguis terminis vtatur, & quod existentia potius quam essentia hanc rationem indiuiduationis tribuat, cum potius existentia non possit hoc conuenire, nisi quatenus est idem cum essentia. Si autem procedatur in priori sententia, formaliter quidem verum erit, quod vnaquæq; res in ratione existentis habet aliquam rationem indiuidualem ab ipsa existentia, sicut hoc album, quantum ad formalem rationem albi constituitur per albedinem, quamuis simpliciter hoc album, quia pro subiecto accipitur, non constituitur per albedinem. Vnde etiam in proposito, materialiter (vt sic dicam) loquendo de re existente, seu de hac numero essentia, improbable est dicere indiuiduari per existentiam, quia existit: si hæc est res ab ipsa distincta, vel modus ex natura rei diuersus.

III. Primò quidem, quia essentia intra latitudinem essentia manens, sit indiuidua, & in ea contrahitur, & determinatur essentia specifica: sed essentia specifica non contrahitur per aliquid ex natura rei distinctum à se, vt supra probatum est: ergo non contrahi ad indiuiduam essentiam per existentiam. Maior per se evidens est, tum quia homo, v.g. de se communis est multis indiuiduis, siue illa existant, siue non existant: tum etiam, quia Petrus & Paulus vt abstrahunt ab actuali existentia, seu vt possibiles, intrinsecè includunt suas rationes indiuiduas, quibus distinguuntur: tum deniq; quia differentia specifica, seu essentiales conueniunt speciebus necessaria connexion, secundum quã propositiones, in quibus prædicata essentialia prædicantur, dicuntur esse perpetue veritatis, ita indiuiduo conuenit sua differentia indiuidualis. Vnde tam necessariò Petrus est hic homo, sicut est homo, & tã necessariò Petrus collocatur sub homine, sicut homo sub animali: hæc ergo contractio, & subordinatio non fit per existentiam actualem: quæ continget aduenit essentia plene constituta, & indiuiduata.

IV. Secundò hic habet locum argumentum supra relatum ex Caiet. quod actus singularis supponit potentiam singularem, quod principium diximus esse verum in actu & potentia ex natura rei distinctis, quia tunc potentia realiter supponitur actui ordine naturæ, & est quid vnum distinctum à suo actu, & vnum non cogitatione, sed re ipsa, & idco fieri non potest, vt formaliter & intrinsecè habeat vnitatem ab actu suo. Sed ita comparatur essentia, & existentia iuxta prædictam opinionem: ergo essentia eo modo, quo per se habet entitatem essentia distinctam ab existentia, & aptam actuari per illam, ita etiam habet suam vnitatem & indiuiduationem. Alioqui oporteret intelligere existentiam esse actum naturæ specificæ, & vniuersalis, quod est satis absurdum.

V. Tertiò, quia in ipsamet existentia potest considerari communis ratio existentie humanæ, verbi gratia, & ratio huius existentie Petri, vel Pauli: ergo de ipsa existentia superest inquirendum, per quid fiat hæc: non enim ab essentia, cum non supponat illam indiuiduam iuxta hanc sententiam, sed communem, neq; ab aliquo accidente, vt per se notum est, satisq; in superioribus probatū: à quo ergo? Si dicas, se ipsa fieri hanc, cur non id potiori ratione dices de essentia, cum & ordine naturæ prior, & perfectione etiam, & cum quodammodo sit magis absoluta? Nam existentia est actus huius essentia: vnde hæc existentia potius erit hæc, quia hanc essentiam actuat: sicut in communi etiam existentia hominis, & leonis differunt, quia, vel consequuntur, vel respiciunt diuersas essentias, supposita prædicta distinctione. Ex quo po-

Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

test sumi noua confirmatio, quia, sicut existentia humana in communi est extra essentiam hominis in communi, ita hæc existentia Petri, est extra hanc essentiam indiuiduam Petri, & sicut in Petro & Paulo sunt duæ numero existentie, ita duæ numero humanitates, habentes distinctas indiuiduas entitates essentia. Vltimò à posteriori est argumentum, quia (supposita illa sententia) eadem indiuidua entitas conseruatur sine sua existentia, aut mutat varias existentias, vt humanitas Christi in ea opinione caret propria existentia, & tamen est indiuidua, & habet intrinsecum indiuiduationis principium: similiter eadem numero entitas materie primæ, prout mutat formas dicitur mutare existentias: & tamen eadem semper numero manet.

VI. Ex his autem facile intelligitur, quid censendum sit de illa opinione, si non de existentia proprie, sed de subsistentia loquatur. Nam, aut loquimur formaliter de supposito, aut de natura in abstracto, aut in concreto, & formaliter de indiuiduo, vt contento sub tali specie substantie, scilicet de hoc homine. Primo modo verum est suppositum indiuiduari per hanc substantiam, quia formaliter per illam constituitur, & hac ratione in Trinitate sunt tria supposita, quamuis sit vna natura, quia sunt tres subsistentia: persona autem Christi est vna numero, & vnum numero suppositum, quamuis habeat duplicem naturam, quia solum habet vnam numero subsistentiam, suppositum ergo vt sic, per subsistentiam indiuiduatur. Quamuis de ipsa subsistentia quæstio super sit, per quid fiat hæc: nam etiam ratio subsistentia, v.g. humanæ, communis est, & specifica, in Petro verò est hæc numero subsistentia, vel illa, de qua quæstione idem dicendum erit, quod de aliis substantiis, vel substantialibus modis, quod infra videbimus.

VII. Secundo modo, id est, loquendo de substantiali natura integra in abstracto, v.g. humanitate, falsum est, & improbable indiuiduari per subsistentiam, vt à fortiori patet omnibus argumentis factis de existentia. Certum est enim, subsistentiam esse aliquid ex natura rei distinctum à substantiali natura, etiam indiuiduè sumpta. Certum est etiam, huiusmodi naturam posse conseruari indiuiduam sine sua connaturali subsistentia; vt in Christo Domino conseruata est: ergo non potest per illam intrinsecè indiuiduari. Quod si quis forte dicat, indiuiduari saltem per ordinem ad illam, gratis & sine fundamento hoc dicitur: quia, si vnum indiuiduatum est per ordinem ad aliud, potius subsistentia est hæc per ordinem ad hanc naturam, quam è conuerso, quia natura est prior & perfectior, subsistentia vero solum est quidam modus & terminus nature. Item in diuina natura inuenimus vnitā indiuiduam naturam cum triplici subsistentia: ergo signum est indiuiduationem naturæ esse absolutam à subsistentia.

VIII. Quocirca in hoc plane videtur errasse Henric. nã de ipsamet natura sentit fieri hanc, & indiuiduam ratione suppositi. De quo aliud etiam docet omnino falsum, & improbable: scilicet, suppositum solum addere supra naturam specificam duplicem negationem, indiuisibilitatis in se, & diuisionis à quolibet alio, & per hanc duplicem negationem fieri naturam formaliter indiuiduam absq; aliquo alio positiuo naturæ specificæ superaddito, in quo tria falsa continentur. Primum est, suppositum solum addere supra naturam, negationem, de quo postea suo loco videbimus, nam loquendo respectu naturæ indiuidualis, est id minus improbabile, quamuis non verum, tamè respectu naturæ specificæ omnino est improbabile. Secundò falsum est, naturam indiuidualem supra specificam, solum addere negationem, vt patet euidenter ex dictis sect. secunda, quia alias substantialis natura indiuidua vt sic, non esset ens reale, sed esset solum natura specifica cum negationibus, quod nec mente concipi potest. Item quia illa negatio re-

K 3

tio re-

tio requirit fundamētum positium, quod nō potest esse sola natura specifica, ut ibi satis ostēsum est. Tertium verō magis falsum est, per illasmet negationes, quibus (secundum Henric.) constituitur suppositum fieri naturam indiuiduam: nam inde sequitur, vel Christi humanitatem non esse indiuiduam, vel esse suppositum: utrumque autem error est. Sequela declaratur, nam cum in illa duplici negatione dicitur esse indiuiduum in se, & diuisum à quolibet alio, vel hoc esse diuisum à quolibet alio, significat, non esse alteri vnitum, seu non esse in alio, & hoc vel non est de ratione naturæ substantialis indiuidui, vel humanitas Christi Domini indiuidua non est, aut esse diuisum ab alio, (quod apertè Henric. sentit) remouet solum identitatem, & significat distinctionem à quolibet alia entitate, vel natura simili, & hoc modo illa duplex negatio non sufficit ad rationem suppositi, vel humanitas Christi Domini suppositum est: nullo ergo modo substantia, quacūq; via eius ratio explicetur, ad indiuiduationem naturæ pertinet.

IX.

Quin potius, loquendo etiam tertio modo in cōcreto ac formaliter de indiuiduo naturæ specificæ, dicendum est, illud per se loquendo, non sumere indiuiduationem suam à substantia, sed à natura. Sic enim dicunt Theologi, si tres personæ assumerent vnam humanitatem, fore vnum numero hominem, sicut nunc sunt vnus numero Deus propter vnam naturam diuinam: haberet ergo ille homo vnitatem numericam ab indiuidua natura. Et Christus Dominus nunc, in quantum est hic homo, est idem numero homo, qui esset, si in propria natura subsisteret, cum tamen persona & substantia sint valde diuersa à propria & connaturali tali humanitate: ergo indiuiduatio huius hominis non ex substantia, sed ex natura sumenda est. Ratio verò est, quia indiuiduum formaliter constituitur sub specie ratione naturæ, & non ratione substantiæ: unde fit, ut licet contingat substantiam esse specie vel genere diuersam: nihilominus, si natura sit eiusdem speciei, indiuiduum vniuocè & propriissime contineatur sub tali specie, quam ob causam Christus est vniuocè homo cum alijs hominibus, & simili ratione, si natura sit eadem numero, est idem homo numero, etiam si substantia sit diuersa.

X.

Dixi autem, per se loquendo, quia hic se insinuat quæstio, an cum duplici natura possit esse idem numero indiuiduum propter vnitatem substantiæ: sic enim disputatur à Theologis, an, si Verbum diuinum assumeret duas humanitates, esset vnus homo vel plures. Nam ex dictis videtur sequi, fore plures numero homines propter plures numero humanitates, quia dictum est, indiuiduationem concreti summi ex indiuidua natura. Nihilominus tamen, ut in i. tom. 3. p. dixi cum D. Thom. ille simpliciter & cōmuni modo loquendi diceretur vnus homo, non quidē per se ac formaliter, sed quasi materialiter ratione suppositi, ad eum modum quo dicitur vnus artifex, qui plures habet artes, nō solum numero, sed etiam specie distinctas. Hæc autem vnitatis diuersa est à precedente, quæ sumitur ex vnitatis naturæ, neque est vnitatis indiuidui formaliter contenti sub specie, ut argumentum probat, sicut etiam vnitatis artificis habentis plures artes specie distinctas non est vnitatis speciei contentæ sub genere, sed est vnitatis materialis seu suppositalis, quæ censetur sufficere ad illum modum loquendi, propter realem, vel substantialem vñionem plurium naturarum in vno supposito, quia nomen substantiarum significat naturam per modum per se stantis, ut latius dicto loco explicatum est.

XI.

Totius quæstionis conclusio.

Igitur ex his omnibus facis constat principium indiuiduationis naturæ substantialis, aut indiuidui, per illam constitui, non recte in substantia, vel existentia constitui.

SECTIO VI.

Quod eandem sit principium indiuiduationis in omnibus substantiis creatis.

X hætenus dictis contra superiores sententias, videtur, quasi à sufficiens partium enumeratione, relinqui, omnem substantiam singularem, neq; alio indigere indiuiduationis principio præter suam entitatem, vel præter principia intrinseca, quibus eius entitas cōstat. Nam, si talis substantia, physice considerata, simplex sit, ex se & sua simplici entitate est indiuidua: si verò sit cōpositiua, v.g. ex materia & forma vnitatis, sicut principia entitatis eius sunt materia, forma, & vñio earum, ita eadē in indiuiduo sumpta sunt principia indiuiduationis eius, illa verò, cum sint simplicia, seipsas indiuidua erunt. Quam sententiam tenuit Aureol. apud Capreol. in 2. d. 3. q. 2. & in eam tenet Durand. in 2. d. 3. q. 2. Eam verò referens Fonseca 5. Metaph. c. 6. q. 3. dicit in sect. 2. esse omnium implicatissimam, & quæ si ad verum sensum reducatur: quæstionē insolutā relinquit. Mihi tamen videtur omnium clarissima, & tam ipsam, quam fere alios in eam tandem incidere: quia reuera non potest fundamentū vnitatis ab ipsa entitate distinguī. Vnde sicut vnitatis indiuidua pro formali nō potest addere aliquid positiuū reale supra entitatem indiuiduam, quia quoad hoc eadem est ratio de illa, & de omni vnitatis: ita positium fundamentum huius vnitatis quoad negationem quam dicit, nihil positium addere potest, physice loquendo, illi entitati, quæ vna & indiuidua denominatur: ergo illa entitas per seipsam est fundamentum huius negationis: & hoc sensu dicitur ab illa opinione se ipsa esse principium indiuiduationis. Non enim negat hæc opinio, in illa indiuidua entitate posse ratione distinguī naturam communem ab entitate singulari, & hoc indiuiduū addere supra speciem aliquā ratione distinctam, quod secundum Metaphysicam consideratur, nem, habet rationē differentię indiuidualis, prout in sectione precedente est, & Durand. non negat, sed potius supponere videtur. Sed tamē addit hæc opinio (id quod propriè ad presentem quæstionem pertinet) illam differentiam indiuidualem non habere in substantia indiuidua speciale aliquod principium, vel fundamentum, quod sit in re distinctum ab eius entitate, ideoq; in hoc sensu dicit, vnamquamque entitatem per se ipsam esse suæ indiuiduationis principium. Est igitur vera hæc sententia recte explicata: ut tamen clarior fiat, eam sigillatim in vniuersis rebus substantialibus declarabimus.

Per quid indiuiduetur materia prima.

PRImò igitur à materia prima incipiendo dicendum est, illam esse in re indiuiduam, & fundamentum talis vnitatis esse entitatem eius per seipsam, prout est in re absque vilo extrinseco superaddito. Probat, quia materia, quæ est sub hac forma ligni, est numero diuersa ab illa, quæ est sub forma aquæ, vel hominis: est ergo in se indiuidua, & singularis. Fundamentum autem talis vnitatis in ea nō est forma substantialis, neque ordo ad hanc vel illam formam, ut probatum supra est contra Durand. quia variata quacūque forma substantiali, semper manet eadem numero materia, quæ licet actū sit vnitatis huic, vel illi formæ, tamen ex se communem, & indifferentem habitudinem dicit ad quacūq; formam, quam potest recipere. Rursus, neque etiam quantitas potest esse fundamentum huius indiuidui vnitatis materia, ut idem probat argumentū, si verum est, materiā amittere, & acquirere quantitates variag

I.

II.

varias prout formæ substantiales variantur. Itē quia iuxta eandem opinionem materia prius natura, quā recipiat quantitatem, subest actioni agentis inducētis formam vel quantitatem: non autem subest nisi ut individua & singularis: quia actiones sunt circa singularia. Si autem teneamus eandem quantitatem esse materiæ coæquam, potest idem argumentum accommodari, saltem in ordine ad potentiam Dei: potest enim Deus ab hac materia hanc quantitatem auferre & aliam tribuere, vel omnino sine quantitate seruare: esset ergo eadem materia numero sine eadē numero quantitate: ergo non est quantitas fundamentum talis unitatis ipsi materiæ, alias nullo modo posset sine illa suam unitatem referuare. Et præterea sunt omnia argumenta communia supra facta, quod substantia non indiuiduetur per accidens, nec per ordinem ad accidens, materia enim substantia est ens per se. Item, quod accidens supponit subiectum suum prout est in re, & consequenter singulari. Item quod differentia individualis non est in re distincta ab entitate, quam constituit: unde nec potest fundari in entitate distincta.

III. Atque hæc rationes à fortiori procedunt de quibuscumque accidentibus, vel dispositionibus materiæ. Quocirca cum dici ab aliquibus solet, materiam indiuiduari ab agente, quatenus eius indifferentia ad hanc formam indiuiduatur & coarctatur per dispositiones, ut aliqua ratione verum sit, sano modo intelligendum est: quia agēs ut in materiam agat, supponit illam indiuiduam, & actione sua non potest tollere, aut immutare indiuiduationem ejus, alioqui destrueret illam, & loco ejus aliam introduceret; neque etiam fieri potest, ut quod in re iam indiuiduum est, per additionem alicujus entitatis aliam indiuiduationem in se accipiat. Dicitur ergo materia per dispositiones limitari, seu determinari ab agente ad hanc formam, non in ordine ad esse, sed in ordine ad actionem ipsius agentis, & receptionem formæ, idque vel solum per accidens, & quasi negatiue, quia per dispositiones tolluntur impedimenta ad hanc actionem, ad hujus formæ introductionem, vel etiam aliquo modo per se & positiue, si hæc dispositiones sunt naturaliter necessariæ ad educationem vel unionem hujus formæ cum hac materia, hoc enim controuersum est inter Philosophos, & ad præsentem difficultatem non refert, quia hæc coaptatio per dispositiones est quasi extrinseca ipsi materiæ, quæ etiam in indiuiduo sumpta ex se capax est cuiuscumque formæ, & si dispositiones requiruntur, potius est ratione formæ, quam ratione ipsius materiæ: nihil ergo hoc refert ad intrinsecam indiuiduationem ejus.

IV. Dices, materia hæc non distinguitur ab altera nisi per quantitatem, quia, cum sit pura potentia, non potest distingui nisi per actum. Item materia essentialiter respicit formam secundū speciem suam: ergo hæc indiuidua materia indiuiduari debet per formam, vel per habitudinem ad hanc formam. Ad primum respondetur, vnam materiam distingui ab alia in ordine ad situm per quantitatem, entitatiue vero & realiter distingui per suam entitatem, ut supra dictum est, quia, sicut materia ex se habet aliquid entitatis, siue existentie, siue essentie, ita ratione illius habet aliquid actualitatis entitatiue, per quam potest transcendentaliter ab alia distingui. Ad secundū respondetur, Eo modo, quo materia essentialiter habet transcendentalē habitudinem ad formam, ita hæc materia habet per hanc habitudinem transcendentalē ad formam, quia habet hanc numero capacitatem, & potentiam, & homo indiuiduatur per habitudinem ad formam: sed hoc ipsum est indiuiduari physice per se ipsam, quia ejus entitas essentialiter includit hanc habitudinem. Non est autem necesse, ut hæc indiuiduatio fiat per determinationem formæ (quo sensu deberet argumentum procedere,

ut aliquid difficultatis haberet) quia non solum materia in specie, sed etiam hæc numero materia respicit formam in communi, veluti adæquatum obiectum suæ capacitatis, etiam in indiuiduo sumptæ, & ideo non recte dicitur materia indiuiduari per hanc formam, sed indiuiduari indiuiduata habitudine ad formam. Sicut potentia visus in specie dicit habitudinem ad colorem in communi, & in indiuiduo similiter dicit habitudinem non ad hunc vel illum colorem, sed ad colorem in communi, & ideo non indiuiduatur proprie per hunc colorem, quamuis indiuiduetur cum tali seu per talem habitudinem transcendentalē, & entitatiuam ad colorem.

Indiuiduationis formæ substantialis quoddam principium.

Secundū dicendum est, formam substantialem esse hanc intrinsece per suammet entitatem à qua secundum vltimum gradum, seu realitatem sumitur differentia individualis ejus. Hæc conclusio probari potest eisdem rationibus proportionalibus, quibus præcedens, & ex superioribus, præsertim ex his, quæ in prima & secunda opinione dicta sunt, facile confirmari potest. Nam in primis, nulla accidentia possunt esse intrinseca principia indiuiduantia formam substantialem, quia etiam talis forma, ut est hæc, est ens per se, licet incompletum, & pertinet ad prædicamentum substantiæ, & sub specifica ratione talis formæ collocatur, quauis reductiue. Item hæc forma, vel est simpliciter, & omniratione prior accidentibus, & origo illorum, vel, si aliqua supponit in genere causæ materialis, non dicit per se habitudinem ad illa, sed ad summum requirit illa ut conditiones vel dispositiones necessarias ad præparandū subiectum: ergo nullo modo potest ab accidentibus indiuiduari. Deinde materia non potest per se ipsam esse intrinsecum principium indiuiduandi vllæ formæ, quia non est intrinsecum principium entitatis ejus, idem autem est principium unitatis, quod est principium entitatis, ut sepe dictum est, quia unitas nullam rem addit entitati, sed negationem intrinsece comitantem illam. Antecedens autem patet, quia per suam entitatem componit illud, non sic autem componit entitatem formæ: non est ergo intrinsecum principium ejus. Respectu vero illarum formarum, quæ à materia pendent in fieri, & in esse, materia est causa per se in suo genere formæ, nō ut intrinsece componens illam, sed ut sustentans illam, quod est genus quoddam causalitatis veluti extrinsecum, & hoc modo materia dici potest causa & principium indiuiduationis talium formarum in suo genere ex principio posito, quod causa entitatis, est causa unitatis, & quia materia non causat formam, nisi singularem & indiuiduam: ergo causando entitatem, causat indiuiduationem ejus. Tamen quia differentia individualis intrinsece prædicatur de re indiuidua, ideo non sumitur ex causis quouis modo extrinsecis ipsius rei indiuiduæ, sed ex intrinseco principio seu entitate ejus, & ideo hoc modo non potest esse materia principium intrinsecum indiuiduationis formarum. Quod à posteriori declaratur in ordine ad diuinam potentiam: potest enim hæc forma substantialis conferuari sine materia, & tunc sicut retinet suam differentiam indiuidualem, ita etiam suam intrinsecum principium indiuiduationis: ergo non est materia hujusmodi principium intrinsecum. Hoc a manifestius est in anima rationali, in qua, sicut esse non causatur per se à materia, ita et neq. unitas, aut indiuiduatio, ut notauit D. Th. 1. cont. Gent. c. 75. in solutione primæ rationis, & c. 81. in principio: ergo materia non solum non est principium intrinsecum indiuiduationis animæ, verū etiam nec causa per se ejus.

ejus, quamuis sit veluti occasio quædam, vt organizato tali corpore, Deus in illo talem animam creet.

VI.
Dubium.

Sed difficultas est, an indiuiduetur saltem forma per materiam tãquam per terminum, ad quem dicitur habitudinem. In hoc enim videtur esse differetia inter materiam & formam, quod materia, quia eadem numero subsistat pluribus formis, non potest habere indiuiduam terminationem ex forma, quam respicit: at vero forma non habet eam differentiam, sed determinatur ad hanc materiam actuandam, & ideo indiuiduari potest ex hac materia, tanquam ex termino, ad quem dicitur habitudinẽ, vt talis forma est. Et ita opinantur Thomistæ communiter, itaq; intelligunt D. Th. locis supra citatis & aliis, vbi ait formam indiuiduari per materiam. Et eodem sensu exponi potest, quod ait, q. vnic. de anima, artic. 3. ad 13. principia indiuiduationis formarum non esse de essentia earum, sed hoc esse verum solum in cõpositis. Sed in primis ratio facta non habet locum in anima rationali, quæ eadẽ numero manens, potest diuersas materias actuare. Primum, enim simul ita actuatur diuersas partes materiæ componentes idem corpus, vt tota sit in singulis partibus ergo non potest per cõaptationẽ ad totum corpus, & ad singulas partes eius indiuiduari. Sed magis vrget, quod successiue potest informare diuersas materias integras, vt quãdo per nutritionẽ continuam paulatim amittitur tota materia, in quam primum fuit introducta forma, & alia noua acquiritur, & eadem forma informatur. Itẽ ipsi nutritioni accidentarium est, q. his, vel illis cibis fiat, & tamen inde prouenit, quod anima hæc vel illa materiam postea informet, ergo hoc etiã illi est contingens, & accidentarium: non ergo inde indiuiduatur, nec de se est cõaptata ad hæc numero materiam.

VII.

Dicit fortasse aliquis, ex se postulare hæc animam, vt saltem in principio in tali materia introducat, licet postea possit illam relinquere & aliam informare; & hac ratione indiuiduari ab illa materia, in qua primò introducit. Sed hoc in primis gratis dicitur: nam, si eadem anima potest diuersis temporibus varias materias naturaliter informare, signũ est virtutẽ informatiuam, seu aptitudinem eius ad informandum non respicere vt ad æquatum terminum hanc numero materiam. Quo ergo fundamento dici potest ex se magis postulare vnã materiam in principio, quam aliam, vel magis intrinsecẽ respicere vnã, quam aliam? Alias eodem modo dici posset materia natura sua postulauisse, vt sub eis numero formis crearetur, sub quibus creata fuit, & ab illis fuisse indiuiduatam, quamuis potuerit postea sub aliis formis conseruari: sicut ergo hoc esset ibi gratis dictum, ita etiã sine fundamẽto dicitur de anima. Finge enim, illam materiam numero, quam proles per propriam nutritionem acquirit, & informat, fuisse prius sub forma sanguinis materni, ex quo in principio corpus eiusdem prolis formatum est, certe, sicut in illa materia postea per nutritionẽ disposita introduci potuit hæc numero forma, ita etiã, si in prima formatione disposita fuisset virtute feminis ex sanguine materno; similiter potuisset eadem forma naturaliter in eam introduci: nulla enim reddi potest philosophica ratio, cur non potuerit: ergo hæc anima etiã vt hæc, indifferens est ad plures materias informandas, siue in principio in productione, siue postea in conseruatione.

VIII.

Nec refert, si quis dicat, has materias conseruari, nam, & eandem, quia paulatim fit mutatio sub dispositionibus; & organizatione eiusdem rationis: quia hæc vnitas materiæ vel corporis magis est secundum externam speciem, & apparentiam quam secundum veram ac phyficam entitatẽ corporis seu materiæ. Adde, quod licet contingeret, totam mutationem fieri per separationem integram vnus corporis, & coniunctionem alterius materiæ, nihilominus anima vtrumq; naturaliter informaret. Sicut

probabile est in resurrectione interdum euenturum. Vt si contingat in hac vita, duas animas easdem omnino materias informasse, poterit alteri earum dari corpus ex alia materia, quod non minus conaturaliter informabit, quam, si ex priori materia constaret. Ergo signum est, hanc animam, vt aptam ad informandum nullo modo respicere determinatẽ hanc materiam, & consequenter non indiuiduari ab hac materia; vt est hæc, etiã vt a termino suæ habitudinis transcendentalis: quia nõ est terminus ad æquatum illius. Indiuiduatur ergo hæc anima per se ipsam, & ex vi suæ entitatis, & consequenter, quia intrinsece habet talem indiuiduam aptitudinem ad informandum corpus humanum ad eum modum, quo paulo antea de habitudine materiæ dicebamus. Atq; ita in particulari de anima rationali docet Toleus lib. 3. de anima, q. 18. concl. 2. & 3. qui hoc confirmat argumento supra a nobis facto, quia in assignando indiuiduationis principio tistendum est in aliquo, quod per se indiuiduetur: ergo si materia vel quantitas dicantur per se indiuiduari, multo magis id est dicendũ de anima rationali, quæ per se est subsistens, & magis dat esse reliquis, quã recipiat ab eis. Corporũ ergo varietas est optimum signum a posteriori distinctionis animarum, quia est veluti occasio producendi diuersas animas, non est tamẽ proprium, & intrinsecum principium indiuiduationis earum.

Sed, an sit eadem ratio de omnibus alijs formis substantialibus, quæ a materia pendent in esse, non videtur posse argumentum nuper facto diiudicari, quia hæc forme ita informant hanc materiam numero vt omnino sint determinatæ ad illam informandam nec possint naturaliter aliam numero distinctã materiam informare, cum non possint ab hac separari, neq; simul, neq; paulatim, quod etiã procedit de animabus brutorum perfectiorum, si illæ extensæ sint, & diuisibiles; vt communis & fortasse probabilior tenet opinio (nam si indiuisibiles esse supponantur, procedet in eis argumentum factum de animabus rationalibus) recte igitur dici potest materialis forma substantialis esse hæc intrinsece quidem per cõaptationem ad hanc numero materiam, per ipsam vero materiam, tanquam per terminum huius habitudinis. Sed nihilominus etiã in his materialibus formis hoc proprie dici non potest: quia, vel in hac numero materia includuntur dispositiones, quibus hæc materia ab agente præparatur ad hæc formam, vel intelligitur solum hæc materia prima secundum nudam entitatẽ eius: neutro autem modo id facis intelligi, aut explicari potest.

Primum patet, quia materia cum accidentibus non potest esse ratio indiuiduationis formæ, etiã vt terminus habitudinis eius, quia cum hæc habitudo sit transcendentalis & substantialis, non includit accidentia in suo primario ac per se termino. Item, quia, si supponamus non esse easdem dispositiones in genito, quæ præcesserunt in corrupto, procedunt argumẽta supra facta, quod forma potius natura absolute & simpliciter informat materiam accidentibus nudam, informat autem illam vt indiuidua, & singularis est: ergo eodẽ modo respicit illam, secundum suam aptitudinẽ, & cõaptationem indiuidualem. Si autẽ supponamus, manere in materia dispositiones, quæ fuerunt in corrupto, sic etiã forma non informat materiam vt affectam accidentibus, licet illa præsupponantur velut conditiones necessaria, vel fortasse solum, quia relinquuntur ex præcedenti alteratione: ergo neque hæc forma vt hæc, recipit accidentia, sed materiam tantum. Eo vel maxime, quod licet variarentur hæc numero accidentia, vel paulatim naturaliter, vel simul supernaturaliter, & alia similia dentur, conseruabitur eadem numero forma in eadem materia, ergo nullo modo respicit hæc forma, vt est hæc, talia accidentia numero, vt ab eis indiuiduetur. Quin potius, licet daretur;

Notabile
Theologia.

IX.

X.

remus, hanc formam requirere hanc numero accidentia, non ideo esset ipsa forma talis in individuo propter accidentia, sed potius e contrario accidentia requirerentur talia propter talem formam, loquendo à priori & simpliciter, licet quoad nos, vel in ordine ad productionem, vel generationem tales dispositiones sint principium, vel occasio distinguendi formas.

XI. Secundum autem, scilicet, quod neque hanc materiam prima pure sumpta, possit esse hoc modo principium individuationis formam, probatur primo, quia hanc materiam potest esse communis multis formis, vel specie, vel numero diversis, ergo ut sic non est sufficiens principium individuationis formam, quia, quod de se commune est, ut sic non potest esse individuationis principium. Secundo ex parte ipsius formæ, quia licet hanc formam semel facta in hac, & ex hac materia, non possit esse in alia propter dependentiam quam habet ab illa, quæ dependentia talis est, ut nec forma illa possit naturaliter conservari sine illo genere causalitatis materialis, nec etiam sit aliqua via aut modus naturalis, quo possit hanc formam in aliam materiam transferri, ut ab illa conservetur: nihilo minus tamen, si entitas talis formæ secundum se consideretur, non videtur eius aptitudo intrinseca determinata ad hanc numero materiam informandam, ita ut intrinsece sit inepta ad informandam naturaliter quamcumque aliam materiam numero distinctionem ab hac numero materia, etiam tanquam à termino suæ habitudinis, seu aptitudinis informationis. Probatur consequentia, quia non est hanc materiam terminus ad æquatus illius habitudinis, quandoquidem aptitudo huius formæ secundum se æque connaturaliter posset exerceri in alia, vel alia materia, si in qualibet poneretur. Nam quod per causas naturales solum ponatur in hac materia & non in alia, non tollit intrinsecam aptitudinem eius, neque facit, ut hanc materiam sit ad æquatus terminus illius. Sicut fortasse est in universo aliqua portio materiæ, quæ semper fuit sub eadem numero forma, & semper erit, nec fortasse est via naturalis ad variandam illam, & non propterea aptitudo materiæ de se terminata est ad talem formam.

XII. Antecedens verò suaderi potest multis coniecturis, quæ communes sunt etiam animabus rationalibus. Prima, quia de potentia absoluta hanc formam transferri posset in aliam materiam, & illam informare, ergo signum est, esse in tali forma aptitudinem naturalem intrinsecam ad informandam illam, quantum ex ipsa est. Probatur consequentia, quia licet illa actio, seu transmutatio huius formæ à materia in materiam esset supernaturalis quoad modum, tamē terminus productus naturalis esset, compositum enim illud ex tali forma & materia naturaliter subsisteret. Secunda, quælibet alia materia numero distincta est capax quantum est ex se cuiuscunque formæ individue, etiam si contingat esse in alia materia numero distincta: sine fundamento enim existimaret quis capacitatem huius materiæ numero de se esse limitatam ad has formas potius quam ad illas, eo quod fortasse agentia naturalia secundum naturalem ordinem non possint efficere in ea eas individuas formas, quas in alijs materiis efficiunt. Quia cum materia de se sit pura potentia & indifferens, non potest ei conveniunt ratione attribui talis determinatio: illa ergo materia numero, quæ de facto est sub hac forma huius equi, quantum est ex se capax esset alterius animæ equi numero distincti, quæ de facto informet aliam materiam: ergo & e converso illa anima etiam est apta, quantum est ex se ad informandam hanc, vel illam materiam. Patet consequentia, quia potentia & actus naturalis sibi mutuo correspondet: unde potentia non respicit naturaliter, nisi actum illum, qui aptitudinem habet naturalem ad informandam illam.

Tertio quia, si hanc animam equinam, verbi gratia, tantum esset apta ex se ad informandam hanc numero materiam, omnes animæ equinæ, quæ possent illam numero materiam informare diversis temporibus, haberent inter se aliquam convenientiam realem, quam non haberent cum manib. equinis informantibus alias materias, quia omnes illæ haberent aptitudinem ad informandam hanc numero materiam, quam aliz animæ equinæ informare non possent. Et idem argumentum fieri potest in omnibus formis aquæ, ignis, & similibus, quod scilicet sub eadem specie formæ ignis, v.g. detur quædam latitudo individuationis respectuum hanc numero materiam tantum, & aliam latitudinem aliorum respectuum hanc numero materiam, & sic de alijs, atque ita sub conceptu specifico posset dari conceptus obiectivus substantialis, & communis multis individuis illius speciei, & non alijs, quod videtur absurdum, nam illa convenientia, cum sit realis & substantialis, erit etiam essentialis talibus formis, & consequenter species ultima erit divisibilis per plures differentias essentielles, quod involuit apertam repugnantiam. Verum hanc ratio magis est apparens quam efficax, quia potest habere nonnullas evasiones & difficultates, quas attingemus commodius disputat. sequent: tamen aliz rationes efficaces sunt, quas amplius confirmabimus, & declarabimus sect. seq. Restat igitur satis probata conclusio posita, quod intrinsecum principium à quo sumitur individualis differentia formæ substantialis, sit ipsamet entitas formæ, quatenus ex se habet talem aptitudinem ad informandam materiam, nam exclusæ sunt omnia extrinseca, vel distincta ab ipsa forma, quod ab eis individuari non possit, quo fit, ut forma non sit hanc, quia respicit hanc materiam, sed solum quatenus habet talem aptitudinem ad informandam materiam.

Substantiales modi quo principio individuantur.

XIV. Deo tertio: Modus substantialis, quia simplex est, & suo modo indivisibilis, habet etiam suam individuationem ex se, & non ex aliquo principio ex natura rei se distincto. Declaratur exemplis in vñione, verbi gratia, formæ ad materiam, vel materiæ ad formam, quam suppono ex infra dicendis esse modum substantialem. Item in substantia simplici, & idem esset de existentia, si esset modus realis essentialis ex natura rei distinctus ab illa. Itaque constat vñionem, quam nunc habet anima mea ad meum corpus, esse vnam numero, & individuatam, tum quia est quid reale: & à parte rei existens, & distinctum ex natura rei ab anima, tum etiam, quia differt numero, & non specie à modo vñionis alterius animæ ad corpus suum, habet ergo suam individuatam differentiam: ergo & intrinsecum aliquod principium, seu fundamentum eius: hoc ergo principium dicimus, nihil aliud esse posse, nisi entitatem ipsius modi qualiscunque illa entitas sit. Hoc autem probari potest primo rationibus generalibus factis, quod ita vnaquæque res est vna, sicut est, & quod negatio quam addit vñitas immediate fundatur in entitate rei secundum quod in se est: ac denique, quia vnaquæque entitas simplex se ipsa intrinsece talis est seu constituitur nostro modo intelligendi in suo esse, & consequenter etiam se ipsa distinguitur ab alijs. Secundo probatur excludendo alia principia huius individuationis: nam, si quæ essent, maxime esset hanc animam, vel hanc materiam, respectu huius vñionis (ut inchoatum exemplum prosequamur, omitto autem accidentia, quia illa iam satis exclusæ sunt rationibus factis de materia & forma) sed hic modus non individuat proprie ex hac materia, & ex hac forma; quia licet hanc modum vñionis in individuo,

non

non possit esse in alia forma propter specialem identitatem realem, quam habet cum hac forma; neque etiam possit fieri, nec conservari in alia materia numero distincta, quia respicit hanc non secundum aptitudinem, sed secundum actualem quandam rationem, quæ adæquate terminatur ad hanc materiam, nihilominus tamen possent hæc anima & hæc materia uniri alia unione numero distincta. Non enim est necesse, ut si unio huius animæ & formæ nunc dissolvatur & pereat, & iterum rursus hæc materia & hæc forma à Deo uniantur, eandem numero unionem recipiant, quam antea habebant. Nam licet demus hoc posse fieri, de quo aliqui etiam dubitant, non est cur sit necessarium, quia in alijs modis figuræ, sessionis, aut similibus, non est necesse eosdem numero reproduci, imo id non est naturale. Possunt ergo illæ uniones numero distingui in eadem forma respectu eiusdem materiæ, ergo principium individuationis eius non sumitur sufficienter ex hac forma, vel hac materia, ergo oportet, ut ex se habeat talis modus intrinsecum fundamentum suæ individuationis, quamvis secundum illud respiciat hanc formam, & hanc materiam habitudine transcendentali: quia hæc est natura talis modi.

Compositi substantialis quod principium individuationis.

XV.

Quartò dicendum est in substantia composita, ut tale compositum est, adæquatum individuationis principium esse hanc materiam, & hanc formam inter se unitas, inter quæ præcipuum principium est forma, quæ sola sufficit, ut hoc compositum, quatenus est individuum talis speciei, idem numero censetur. Hæc conclusio sequitur ex præcedentibus, & ex dictis sectione 4. & est consentanea opinioni Durandi, & Toletii supra tractatis, & in re non dissentiant Scotus, & Henr. nec Nominales omnes. Fonseca etiam non dissentit lib. 5. Metaph. qu. 5. quamvis dicat, impropiam esse locutionem cum dicimus, hanc materiam, & hanc formam esse principia individuationis Physicæ, quia neq; forma hæc, neque hæc materia, neque ambæ simul addi possent naturæ specificæ hominis, ut cum ea constituent hunc hominem, & quia etiam hæc materia & hæc forma sunt individua, ex suis naturis specificis, & propriis individuationis principijs constituta. Sed in his rationibus diuertit à Physicæ ratione ad Metaphysicam compositionem, cum enim hæc materia, & hæc forma dicuntur principia Physicæ individuationis huius compositi, non comparantur ad specificam naturam communem, sed ad Physicum compositum, quod componunt: & ideo non est necesse, ut addantur naturæ specificæ communi, sed ut component illam componendo individuum, in quo illa includitur. Vnde secundum eandem Physicam constitutionem talia principia simplicia sunt, neque habent alia, quibus physice indiuiduantur, sed se ipsis indiuiduantur, ut declaratum est. Non est ergo impropria locutio, sed vera ac propria, quia eadem sunt principia individuationis intrinseca, quæ sunt principia intrinseca entitatis, ut sæpe dictum est, quia individuatō sequitur entitatem, ut est negatio quædam, ut autem includit positivum, est ipsamet entitas, nihilq; illi addit, sed hæc materia, & hæc forma inter se unitæ sunt intrinsece principia totius entitatis compositæ substantiæ, de qua agimus, ergo sunt etiam intrinseca principia Physicæ individuationis. Et confirmatur, nam materia & forma absolute sumptæ sunt principia physica speciei substantiæ compositæ, & specificationis eius: ergo hæc materia, & hæc forma erunt principia physica individui, & individuationis eius. Et eodem modo concludi potest, neutram per se, sed utramque simul esse

hoc adæquatum principium. Quia hoc compositum ut omnino & complete sit idem numero, requirit non solum hanc formam, vel hanc materiam, sed utramque simul, & quacunque variata non manet simpliciter, & omni ex parte idem numero compositum, quod antea erat: quia aliqua ex parte variata est eius entitas, ergo materia & forma sunt adæquatum principium unitatis numericæ totius compositi, ut tale est. Et confirmatur ratione facta, quia eadem sunt principia unitatis, quæ entitatis: sed hæc materia & hæc forma sunt adæquatum principium intrinsecum huius compositæ entitatis, ergo & unitatis, & individuationis.

Atque hinc constat, etiam hanc unionem eandem numero requiri ad perfectam unitatem talis compositi, quia suo modo intrinsece concurrunt ad constitutionem eius, entitas enim compositi non solum entitatem materiæ & formæ, sed etiam unionem earum inter se intrinsece includit: ergo variata unione in aliquo variatur entitas, & consequenter unitas ipsius compositi: requiritur ergo ad perfectam unitatem, & individuationem: hæc ergo ratione posset etiam hæc unio numerari in his, quæ complent perfectum individuationis principium ipsius compositi. Non est autem ita necessaria, sicut materia & forma, quia hæc sunt simpliciter principia essentialia talis compositi, unio vero est, quasi conditio requisita, seu causalitas materiæ ac formæ, ut dixi in 2.º tomo 3.º par. disput. 34. sect. 2. Comparando etiam inter se materiam & formam, præcipuum principium est forma, non tantum respectu naturæ specificæ, sumpta forma in specie, sed etiam respectu huius individui, sumpta forma individua: quia hæc forma est maxime propria huius individui, & quia illa est, quæ complet hanc numero substantiam integram, nam hæc materia solum inchoat illam, & quantum est de se non magis inchoat hanc quam aliam. Item quia hæc forma est præcipuum principium essendi, & consequenter est etiam præcipuum principium distinguendi hanc substantiam ab alijs, sed idem est principium unitatis, quod est principium entis, & distinctionis eius ab alijs: ergo. Dices, formam esse principium distinctionis specificæ, quia facit differre formaliter, non ergo potest esse principium distinctionis numericæ, alias distinctio numerica esset formalis & essentialis. Respondetur, formam secundum suam rationem specificam & essentialem facere differentiam specificam, & essentialem, formam vero individuum secundum entitatem suam facere distinctionem entitativam, & numeralem. Petrus enim & Paulus magis differunt inter se numero, quia habent animas numero distinctas, quam quia habent distincta corpora. Atque ex his patet ultimæ pars conclusionis, quæ satis etiam probatur ex communi modo loquendi, quem supra notauimus, simpliciter enim censetur idem homo, non tantum secundum apparentiam, sed etiam secundum veritatem quia habet eandem numero animam, etiam si corpus mutatum sit. Ratio vero est, quia forma simpliciter censetur constituere speciem, & similiter hæc forma hoc individuum sub tali specie.

Sed quæres, an differentia individualis in rigore sumatur à completo principio, materia scilicet, & forma, an vero ab altero tantum: nam auctores videntur frequentius sentire, ab altero tantum sumi, nam, cum hæc differentia simplex sit, non videtur sumenda à toto composito, neq; à duplici principio partiali, sed ab uno tantum, quod simplex sit. Tamen differunt, nam quidam aiunt, illud principium esse materiam, ut Caiet. & alij, alij vero dicunt esse formam, ut Scotus, & in diem inclinat Durand. Et hoc posterius est verius, supposito priori fundamento, scilicet, quod differentia individualis ab altero tantum ex his principiis sumenda sit. Loquimur autem de re ipsa secundum se, nam quoad nos, qui ex rebus

XVI.

illatum,

obiectis
soluimus.

XVII.

Quæstio.

Responsio.

mate-

SECTIO VII.

*Utrum principium indiuiduationis accidentium,
sit ex subiecto sumendum.*

N hac dubitatione iudem fere dicendi modi esse possunt, qui in præcedente sectione relati sunt: tamē quia eadem doctrina, quæ de formis substantialibus data est, ad accidentales est proportionaliter applicanda, ideo breuissime potest hæc res expediri, addendo pauca, quæ sunt propria accidentium. Supponimus ergo ex dictis in sect. 2. in formis accidentalibus necessarias esse differentias indiuiduales, quas indiuidua formæ addant rationibus specificis, à quibus saltem ratione distinguantur, nam doctrina ibi data generalis est, & rationes factæ de omnibus speciebus, & indiuiduis procedunt. Vnde fit, loquendo de principiis Metaphysicis constituentibus & distinguentibus res, nullam relinqui quæstionem circa principium indiuiduationis accidentis: est enim in eis differentia indiuidualis, quæ in vnoquoque propria est, & contrahit speciem ad esse talis indiuidui. Solum ergo restat quærendum, quodnam sit physicum fundamentum & principium huius differentia, & hoc sensu inuestigamus hîc principium indiuiduationis accidentium, sicut de substantiis diximus. Et ideo nulla nobis est hoc loco controuersia cum Scoto, qui suis hæcceitatibus (quæ nihil aliud sunt, quam differentia indiuiduales) quæstionem hanc terminandam esse censuit nos enim etiam admittimus differentias illas, tamen ulterius inquirimus physicam radicem earum differentiarum.

Dux igitur opiniones tantum hîc referri possunt. Prior est, accidentia indiuiduari per subiectum. Itā docet D. Thom. 1. part. quæst. 29. art. 1. & quæst. 39. art. 3. & opusc. 29. in fine. Sed quod lib. 7. art. 19. limitat hanc sententiam, dicitque esse veram in aliis accidentibus præter quantitatem, quam dicit non ex subiecto, sed ex situ indiuiduari, reliqua vero accidentia ex subiecto, saltem ex quantitate. Vnde infert, quamuis possit quantitas indiuidua conseruari à Deo sine subiecto, non tamen albedinem, aut reliqua accidentia quæ necessario requirunt subiectum, saltem quantitatem ipsam, ut fiant indiuidua. Hincque docet D. Tho. sepe non posse dari duas albedines separatas & solo numero distinctas, quia non haberent per quod distinguerentur, 1. part. quæst. 50. art. 4. & quæst. 75. artic. 7. Idemque docet ac defendit Capreol. in 1. dist. 54. art. 2. conclus. 2. Fundamenta huius sententiæ sunt eadem, quæ superius allata sunt ad probandam, formam substantialem indiuiduari à materia signata. Et confirmatur primò, nam accidens habet totum suum esse in ordine ad subiectum: ergo indiuiduationem habere debet à subiecto, nam vnàquæque res indiuiduari debet ex eisdem principiis, à quibus habet esse. Secundò, quia si accidentia non indiuiduantur à subiecto, possent plura accidentia solo numero diuersa in eodem subiecto recipi, quia non obstante indentitate subiecti habere possent inter se distinctionem, vnde nulla posset ratio huius repugnantia assignari, videmus autem, non posse idem subiectum duas albedines, vel duos calores recipere: tota ergo ratio huius est, quia à subiecto indiuiduantur; & ideo hoc ipso, quod in eodem subiecto recipiuntur, sunt vnum, & non duo.

Secunda opinio est, vnàquamque formam accidentalem physice indiuiduari per se ipsam, ut est talis entitas actu, vel aptitudine, neque habere aliud intrinsecum principium indiuiduationis, præter suam entitatē. Itā sumitur ex opinione Durandi supra tractata; & omnes rationes, quas adduximus de forma substantiali, probant idē de forma accidentali.

Et

III.

Aliorum opinio.

materialibus cognitionem sumimus, sepe distinctio indiuiduorum ex materia sumitur, vel ex accidentibus, quæ materiam consequuntur, ut sunt quantitas & alia proprietates: at vero secundum se, sicut differentia sumenda est à principio substantiali, & non ab accidentali, ita inter ipsa substantialia principia, ab eo sumenda est, quod præcipuum est, & magis proprium, ac vltimum constitutum ipsius rei: huiusmodi autem est forma, ut ostensum est. Item est hoc verum, loquendo de indiuiduo talis naturæ vel speciei, prout formaliter in ea constituitur. Propter quam rationem supra diximus, suppositum esse vnum numero, si vnā numero habeat subsistentiam; etiam si natura vna non sit, quia formale constitutum suppositi est subsistentia incommunicabilis, à qua sola sumenda est ratio indiuidualis suppositi ut sic: è contrario vero diximus, vnitatem ac differentiam indiuidualem rei singularis, ut constituta sub tali specie, vel essentia substantiali, sumendam esse ex natura substantiali, quæ formaliter constituit tale indiuiduum. Ad hunc ergo modum dicimus in præfenti, differentiam indiuidualem huius hominis formaliter sumpti ut indiuiduum est speciei humanæ, sumi ex hac anima. At vero, si loquamur de hoc composito, ut perfecte, & omni ex parte vnum est, verius dicitur, differentiam indiuidualem eius sumi, ex tota entitate eius, atque adeo ex adæquato principio physico, quod materiam, & formam includit, ut hoc modo etiam de toto illo composito veritetur, per se ipsum, seu per suam entitatem indiuiduari: nam per illam habet identitatem simpliciter in se, & diuersitatem ab omni alio. Neque est inconueniens, quod differentia, quæ secundum conceptum Metaphysicum simplex est, id est, non composita ex genere & differentia, sumatur ex entitate seu natura physice composita; quatenus vna est, & per modum vnius indiuiduæ naturæ concipitur.

Vltimo ex dictis satis constat, quid dicendum sit de substantiis immaterialibus, in quibus differentia etiam indiuiduales inueniuntur, ut ostendimus: vnde, cum in eis non sit, nisi simplex substantialis entitas completa, constat in eis non posse esse aliud principium indiuiduationis præter ipsam vniuersiūque rei entitatem, quæ ex se talis est, & per se ab aliis distinguitur. Et in hoc omnes conueniunt qui has substantias indiuiduas esse fatentur, quacunque ratione declarent indiuiduationem earum. Qui autem dicunt, de se conuenire tali naturæ specificæ spirituali, multo magis, & à fortiori docent per suas entitates indiuiduari, ut patet ex Capreol. in 2. dist. 3. Caieran. & aliis 1. part. quæst. 3. art. 3. quæst. 50. art. 4. Soncin. 12. Metaphysic. quæst. 49. Iaue. quæstion. 25. Ferrar. 1. contr. gent. capit. 21. Qui vero censent etiam in rebus immaterialibus indiuiduationem fieri per additionem differentia, necessario etiam docent, illam esse sumendam ab ipsa entitate substantiali Angel. secundum se; quia nec sumenda est ab accidentibus, neque est aliud, vnde sumi possit; quæ omnia satis probata sunt ex dictis. Argumentum autem vulgare, quod si hæc substantia per suas entitates differunt, necessario differant formaliter & essentialiter; iam est solum in simili de aliis formis. Nam illæ entitates quantumvis formales, possunt esse omnino similes in ratione essentiali; & tunc licet se ipsis distinguantur nihilominus distinctio est numerica, quia est in entitate, non in ratione formali. Dicuntur autem distinguere se ipsis, non quia similes non sint, sed quia vna ex se habeat, quod non sit alia, similitudo enim non excludit

distinctionem, ut infra dicitur.

Spirituales substantia complerem, quo indiuidui duntaxat.

Et summa est, quia vnaquæque res per illud idem formaliter, & intrinsece est vna numero (quod fundamentum unitatis seu negationis, quam dicit vnum) per quod est ens actu in rerum natura, vel aptum ut sit huiusmodi, quia omne tale ens est singulare, ut supra ostensum est, sed omnis res per suam entitatem est intrinsece & formaliter huiusmodi ens actu, ergo per eandem est singulariter quid, & indiuiduum, ergo & accidentia hoc habent. Et confirmatur, quia subiectum non potest esse principium indiuiduans accidentia; ergo tantum esse potest huiusmodi principium intrinsece entitas ipsorum accidentium. Antecedens patet, quia in primis subiectum non potest dici principium intrinsecum indiuiduationis accidentis, tanquam intrinsece & per se componens accidens, quia nunc non agimus de composito ex subiecto & accidente, sed de ipsa accidentali forma, quam constat non componi intrinsece ex ipso subiecto, nec subiectum hoc modo esse principium intrinsecum eius. Rursus nec subiectum potest dici principium indiuiduans accidens, tanquam terminus habitudinis, seu aptitudinis talis accidentis ad informandum tale subiectum, primo quia respectu eiusdem subiecti numero possunt duo accidentia solo numero distincta habere aptitudinem ad informandum illud, ergo illæ aptitudines non possunt distingui numero ex subiecto; ergo ex se ipsis. Secundò hoc maxime vrget de quibusdam accidentibus, quæ secundum habitudinem suam non sistant in subiecto, sed illud referunt, vel aliquo modo in aliud ducunt, ut sunt relationes, actus, habitus & similia: si enim accidens dicitur indiuiduari à subiecto, quia respicit illud naturaliter, cur hæc accidentia non dicentur potius indiuiduari ab ultimis terminis, quos naturaliter respiciunt, maxime cum ab illis secundum communes rationes sumantur essentielles, seu specificas rationes suas? Tertio, quia sine fundamento dicitur, hoc accidens numero habere naturalem coaptationem & habitudinem tantum ad hoc subiectum: nam, licet fortasse per naturales causas in solo illo fieri possit; nihilominus tamen ipsum de se aptum est, ut informet quoduis subiectum capax talis accidentis, sicut è contrario accidere potest, ut hoc subiectum non possit naturaliter habere, nisi hanc albedinem, vel hanc quantitatem, & tamen non propterea capacitas eius intelligenda est ita ex se limitata, & determinata ad hoc accidens, ut non sit de se sufficiens ad similia accidentia recipienda. Denique hoc ipsum suadere potest omnibus rationibus, quas de forma substantiali fecimus.

Questionis resolutio.

IV.

Hæc controuersia distinctione supra insinuatâ dirimenda est, & definienda. Diximus enim dupliciter posse nos loqui de principio indiuiduationis: primò in ordine ad esse, & ad propriam rei constitutionem secundum se. Secundò in ordine ad productionem, quatenus determinatur agens ad distinctum indiuiduum producendum, vel ad efficiendum vnum potius, quam aliud, & consequenter in ordine ad nostram cognitionem, quatenus sensibiliter (ut sic dicam) distinguere possumus vnum ab alio. Priori igitur consideratione (quæ maximè à priori est, & maximè propria huius scientiæ) vera est posterior sententia, docens accidentia non ex subiecto, sed ex propriis entitatibus habere suam indiuiduationem, & numericam distinctionem, ut satis probant rationes factæ tam hic, quam sectione præced. & patebit amplius ex dicendis in solutionibus argumentorum. Posteriori autem consideratione (quæ magis est physica & à posteriori) dici possunt accidentia accipere indiuiduationem ex subiecto, tanquam ex radice, seu occasione potius multiplicationis, & distinctionis eorum. Hoc tamen non

de subiecto nude sumpto, sed adhibitis aliis circumstantiis, vel conditionibus ad actionem necessariis intelligendum est, ut in solutionibus argumentorum commodius explicabitur.

Fundamenta ergo prioris opinionis, quatenus eadem sunt cum rationibus, quibus probari solet, materiam signatam quantitate esse principium indiuiduationis, & repugnare possunt priori parti sententiæ à nobis positæ, satis tractata sunt, & expedita sèc. præced. Prima vero confirmatio solum probat, accidens habere suam indiuiduationem in ordine ad subiectum, ab eoque naturaliter pendere, non tamen, quod indiuiduatio subiecti sit principium intrinsecum indiuiduationis accidentis. In secunda vero confirmatione, & in fundamentis posterioris sententiæ petitur commune dubium, quod hoc loco prætermitti non potest, suam tamen propriam questionem postulat.

SECTIO VIII.

An repugnet, duo accidentia solo numero diuersa, esse simul in eodem subiecto, ab eorum indiuiduationem,

Accidentia solo numero differentia esse in eodem subiecto duobus modis accidere potest, scilicet simul, vel tantum successiue, & vtrumque est in controuersia positum, & in præsentî sectione solum priorem tractamus.

Prima opinio tractatur.

IN qua est prima opinio, quæ non solum de accidentibus eiusdem speciei, sed etiam diuersarum specierum, si sub eodem genere proximo contineantur, negat posse simul esse in eodem subiecto. Videatur D. Thom. 1. part. quæst. 85. artic. 1. ubi Impossibile (inquit) est, idem subiectum perfici simul pluribus formis vnius generis & diuersarum specierum, sicut impossibile est, quod idem corpus secundum idem simul coloretur diuersis coloribus, vel figuretur diuersis figuris. In quæst. autem 8. de verit. art. 14. id declarat de formis existentibus in actu perfecto. Quam expositionem amplectuntur communiter Thomistæ, & ita soluunt argumenta de pluribus speciebus intelligibilibus, seu sensibilibus sub eodem proximo genere contentis (ut sunt species hominis & equi) in eadem potentia simul existentibus, & de duabus scientiis, v.g. vel duabus virtutibus moralibus, vel Theologicis, quæ, cum specie differant, & sub eodem proximo genere contineantur, simul esse possunt in eadem potentia, etiam cum perfecta intentione, hæc enim & similia dicunt esse simul solum in actu incompleto, quia solum sunt simul in actu primo, seu in habitu, non in actu secundo.

Sed reuera difficile est, opinionem hanc in ea generalitate simpliciter & absolute sustinere. Primò, quia non potest sufficiens eius ratio reddi; ut enim bene Scotus obiicit in 1. dist. 3. quæst. 6. §. ad questionem igitur: In exemplis, quæ D. Thom. supra attulit, ideo illa accidentia specie differentia non possunt esse simul, quia includunt aliquam oppositionem in ordine ad subiectum, semper enim duo colores opponuntur, aut tanquam extreme contrarii, aut sicut extremus, & medius, aut sicut accedentes magis ad alterum extremorum: figuræ etiam includunt repugnantiam in situ, aut in rectitudine & obliquitate, vel aliqua re simili: non est autem necesse, omnia accidentia specie differentia habere huiusmodi oppositionem respectu subiecti. Deinde non male vrget Durand. in 2. dist. 3. quæst. 8. argumentum de speciebus intelligibilibus (quamuis ipse male il-

lo vta-

lo utatur ad negandas species intelligibiles) argumentatur igitur, quia, quamuis intellectus actu non intelligat, species plures sunt perfectæ, & completæ, quantum ad actum informandi: nam actualis operatio nihil refert ad esse completum formæ. Respondet Caiet. 1. par. quæst. 85. artic. 4. hoc esse verum de speciebus in esse reali, non tamen in esse intelligibili. Sed, ut omitam, hanc esse quandam petitionem principii in quæstione quam ibi disputat, scilicet an possit intellectus simul habere plures actus intelligendi: quia, ut ipsemet exponit, illud esse intelligibile, nihil aliud est, nisi, quod actu moueat potentiam ad actuale considerationem; ut hoc (inquam) omitam, ad quæstionem de qua hic agimus satis est, quod duo accidentia secundum suum esse reale simul habeant actum informandi completum in eodem subiecto. Et idem argumentum fieri potest de habitibus virtutum moralium, aut scientiarum, in quibus non habet locum illa distinctio de esse reali, aut intelligibili. Et ex his potest extendi argumentum etiam ad actus: non enim repugnat eis esse simul, quantum est ex parte ipsorum, aut ex parte potentie receptive: si non desit virtus actiua, quæ possit simul illos efficere: quia in reliquis non est maior repugnantia inter actus, quam inter habitus eiusdem generis, si alias non sint contrarij.

III. Et ita etiam soluitur ratio, quam D. Thom. infirmit in dicta quæstione 8. de verit. scilicet, quia actus eiusdem generis respiciunt eandem potentiam, & terminant illam: non potest autem simul eadem potentia pluribus actibus terminari. Respondetur enim, hoc esse verum in actibus adæquatis eidem potentie; non vero in inadæquatis, ut in præsentia vna species, vel vnus habitus non est adæquatus actus primus intellectus, quia non perficit illum in ordine ad adæquatum obiectum eius: & ideo possunt in eo simul plures esse, etiam si sint eiusdem generis, donec integrè & adæquatè ipsum perficiant. Et idem dicendum erit de quibuscunque formis accidentalibus. Ut, v. g. calor & siccitas, quamuis fortasse conueniant in genere proximo, possunt in eodem igne simul esse, quia neutra illarum qualitatum per se implet capacitatem naturalem ignis, neque passiuam quam habet ratione materie, neque quodammodo actiuam, quam habet ratione formæ per naturalem dimensionem. Propositio ergo illa D. Thom. ut aliquo sensu vera sit, intelligenda est de formis, quæ completè & adæquatè actuant potentiam subiecti in tali genere, seu ratione, ut magis ex dicendis patebit. Hæc enim opinio, quæ hactenus tractata est, non fundatur in indiuiduatione accidentium, & ita non refertur ad præsentem quæstionem, tamen necessario præmittenda fuit, tum ad complementum doctrinæ, tum etiam, quia lucem affert ad ea, quæ dicemus.

Secunda opinio.

IV. Secunda ergo opinio etiam extrema est, nulla omnino accidentia eiusdem speciei posse simul esse in eodem subiecto. Quæ existimatur esse Aristot. 5. Metaphysic. cap. 10. tex. 15. dicentis, illa accidentia differre specie, quæ cum in eadem substantia sint, differentiam habent. Vbi D. Thom. lect. 12. generalem rationem reddit illius assertionis, quia impossibile est, plura accidentia eiusdem speciei in eodem subiecto esse. Idem docet 3. parte quæst. 35. art. 5. ubi etiam plures relationes solo numero diuersas non admittit in eodem patre respectu plurium filiorum, neque in eodem filio respectu patris & matris. Et ita generaliter defendunt hanc opinionem Capreol. in 1. distinct. 7. quæst. 2. Caietan. 3. parte quæst. 35. art. 5. Hieronymus quodlib. 3. q. 9. & in 3. distinct. 8. q. 1. & ibi Palud. q. 2. Soncin. 7. Metaph. q. 4. ubi plures rationes adducit. Sed præcipua sumitur ex indiuiduatione Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

tionem, nam distinctio in formis solum est, aut formalis, quæ est specifica, aut materialis ex subiecto, quæ est numerica ex Arist. 3. Metaph. c. 3. lib. 5. cap. 6. ergo ubi neutra istarum intercedit, non potest esse distinctio: ergo, ubi est vnitas specifica accidentis in eodem subiecto, non potest esse pluralitas numerica. Confirmatur, quia alias, qua ratione possent duo accidentia solo numero diuersa in eodem subiecto simul inesse, possent etiam in infinitum multiplicari: quia non est maior ratio de vna multitudine, quàm de alia: vnde inferetur, esse in eodem subiecto infinitas relationes, & alia similia incommoda.

Sed difficile etiam est, sententiam hanc in tota hac generalitate absque vlla exceptione sustinere propter varia exempla, in quibus plane videtur deficere, quæ statim asseremus. Et ideo, quauis nullus authorum sententiam extreme contrariam simpliciter doceat, scilicet, quæcunque accidentia solo numero differentia, cuiuscunque speciei sint, posse simul esse in eodem subiecto, id enim non solum Aristoteli, & omnibus Philosophis, sed etiam ipsi experientie apertè repugnat, ut supra tactum est, & ex dicendis latius constabit: plures tamen exceptiones & limitationes adhibent prædictæ sententiæ: quia vero difficile est mediam viam eligere, & rationem eius reddere, ideo in hac exceptione facienda inter se non conueniunt.

Tertia opinio.

VI. Tertia ergo opinio est Thomistarum, distinguendum de accidentibus in actu completo: vel incompleto: nam priori modo negant posse simul esse in vno subiecto accidentia solo numero differentia propter rationes factas & auctoritatem Aristot. & D. Thom. quos sic exponunt. Posteriori autem modo id admittunt. Ita Caietan. 1. par. quæstio. 95. art. 4. Clarius Capr. in 2. distinct. 3. quæst. 2. ad argumenta cont. 9. concl. Ianell. 5. Metaphysic. q. 16. Qui videntur hoc sumpsisse ex D. Thom. quæst. 8. de verit. art. 14. & præcipue videntur ducti argumento specierum intentionalium: quia negare non possunt, quin plures solo numero differentes possint esse in eodem subiecto, scilicet, in eodem intellectu, vel in eadem phantasia: vel in eodem medio secundum eandem partem.

Sed in primis hæc distinctio non est sufficiens, nam ostendemus inferius, non solum hæc accidentia intentionalia, sed etiam plura alia secundum totum suum esse completum, posse simul esse in eodem subiecto. Deinde de his accidentibus intentionalibus redit argumentum supra factum, quia scilicet ratione dicantur esse incompletè in subiecto, an quia non efficiunt, vel quia non plene informant: hoc posterius est falsum, quia secundum totum suum esse insunt, ergo informant; primum autem videtur impertinens, quia completum esse accidentis non consistit in efficiendo, sed in formando. Accedit tandem, quod, si hæc accidentia non possunt esse in eodem subiecto propter indiuiduationem, ergo idem erit, siue sint in actuali operatione; siue non: quia priusquam operentur, habent suam indiuiduationem ex subiecto: ergo, vel illa ratio congrua non est, vel æquè probat, hæc accidentia non posse distinguui numero in eodem subiecto, etiam dum non operantur.

Quarta opinio.

VIII. Quarta opinio est, accidentia propria, seu quæ intrinsecè manant à subiecto, non posse plura solo numero differentia esse in eodem: ea verò, quæ sunt accidentia communia, posse simul esse. Ita Iandun. 5. Metaphysic. quæst. 36. Ratio prioris partis est, quia natura abhorret superfluitatem: vnde, cum acci-

L cidens

cidens proprium sit intrinsecum naturæ, & vnum sufficiat ad naturæ functionem, & finem, non multiplicatur. Et hinc sumitur ratio alterius partis: nam cum accidens commune ab extrinseco, & per accidens sæpe proueniat, non repugnat multiplicari in eodem subiecto, & ita contingit plures calefactiones fieri simul in eodem ligno à diuersis ignibus.

IX.

Sed hæc sententia, licet quoad priorem partem vera sit, tamen quoad posteriorem non est in vniuersum vera, quia nec plures albedines, nec plures calores possunt simul esse in eodem subiecto, cum tamen hæc sint accidentia communia. Neque id, quod dicitur de pluribus calefactionibus: verum est, nam quando duo ignes idem lignum secundum eandem partem calefaciunt; sicut efficiunt vnum calorem, ita & vnam calefactionem, quæ à singulis est partialiter, & ab utroque simul vt à causa totali. Præterea, si regula illa esset generaliter vera, sequeretur, duas scientias eiusdem speciei, & in ordine ad idem obiectum, & similiter duas temperantias solo numero diuersas posse simul esse in eodem; quod non est probabile. Denique obstat ratio generalis, quia etiam in extraneis, & accidentalibus mutationibus agens extrinsecum intendit assimilare sibi passum: vnde, si inuenit simile, non iterum agit in illud: alias, postquā illud semel sibi assimilaret, iterum atque iterum ageret in illud, & sic in infinitum procederet actio saltem quoad multiplicationem formarum accidentalium. Et eadem ratione, res omnino similes in eodem accidente ad inuicem mutuoque sese immutarent, & similia accidentia in seipsis multiplicarent. Imo eadem, vel maiori ratione, idem ageret in se ipsum per vnum accidens aliud simile in se producendo, vel, si iam haberet duo, efficeret tertium, & sic in infinitum, quæ omnia sunt plane falsa & absurda. Vnde colligitur, etiam in his mutationibus accidentalibus, principium earum ex parte subiecti esse priuationem similis formæ: & ideo huiusmodi mutationem non tendere ad multiplicandum accidens eiusdem speciei in eodem subiecto.

Quinta opinio.

X.

Quinta opinio distinguit de accidentibus, quæ fiunt per proprium motum, vel quæ sine motu fiunt, & de prioribus negat posse simul esse in eodem subiecto propter rationem adductam, quod motus sit ex contrario in contrarium: de posterioribus autem affirmat posse simul esse in eodem subiecto accidentia solo numero diuersa. Hanc opinionem refert Fonseca libro quinto, cap. 10. quæst. 1. section. 1. Soletque tribui Soto, Gabr. Durand. & aliis in 3. d. 8. tamen Durand. ibi quæstione 3. nihil de hoc dicit sed potius in solutione ad primum, accidentibus absolutis solum admittit ea, quæ sunt eiusdem speciei, posse esse in eodem supposito secundum aliam, atque aliam partem: in reatiuis verò secundum aliud & aliud fundamentum. Gabr. autem ibi articulo 3. dub. 1. nullam distinctionem adhibet, sed simpliciter negat repugnare duo accidentia solo numero differentia esse in eodem subiecto. Et fere eodem modo loquitur ibi Scotus quæstione vnica. Indicat tamen per operationem agentis naturalis non fieri multiplicationem qualitatum eiusdem rationis in eodem subiecto: quia naturale agens intendit formam præexistentem imperfectam perficere: & ideo non inducit omnino aliam formam, sed aliquem gradum seu quasi partem, quam vnit præexistenti, vt illam periciat. In quo significat distinctionem illam de accidentibus, quæ fiunt per motum, vel sine illo. Quam etiam insinuat Anton. Andr. 5. metaph. q. 8. Dicit enim reatiua accidentia solo numero differentia posse esse in eodem: de absolutis vero subdistinguit, nam quædam educuntur de potentia subiecti, & hæc non multiplicantur numero in eodem

subiecto: alia vero non educuntur, & hæc possunt multiplicari. Et huiusmodi putat esse lumen, de quo perspectiui contendunt à duobus luminosis duo lumina produci in eadē parte subiecti: quia duas umbras efficiunt, & quia ablato vno luminoso aliquid lumen in aere corrumpitur, & aliquid manet.

Sed hæc, partim falsa sunt, partim non satisfaciunt. Et, vt ab hoc vltimo incipiamus, falsum est, aliqua esse accidentia in subiecto, quæ eo modo, quo in eo fiunt, de eius potentia non educuntur, quia omnia pendent à subiecto in fieri, & in esse, & specia- liter de lumine constat educi ex potentia subiecti, non enim creatur, nec solum in subiecto sit, sed ex subiecto, concurrente scilicet aere, verbi gratia, in genere causæ materialis ad effectum eius. Falsū est etiam, lumina multiplicari numero in eodem subiecto: neque est vlla experientia, qua id probari possit: nam solum docet experientia, cæteris paribus, plus agere duo luminosa in eadem parte, quā alterum tantum, sed id non est propter multiplicationem luminum, sed propter maiorem intentionem eiusdem luminis, ex quo sit, vt ablato vno agente, vel in ea parte, ad quam peruenit vnus actio, & non alterius, minor appareat effectus, non quia vnum lumen corrumpatur, & maneat aliud, sed quia idem remissius fiat, & conferuetur. Et hinc est etiam vt interdum resistentur duæ umbræ, quia umbra nihil aliud est, quam carentia vel diminutio luminis, & sæpe fit, vt interiecto vno corpore duobus luminosis inter se distantibus, in vno loco impediatur actionem vnus, & in alio distante actionem alterius, in loco autem intermedio neutrius actio impediatur: & inde fit, vt plures umbræ appareant. Et hinc confutatur facile prima distinctio de accidentibus, quæ fiunt per modum, vel sine illo: nam, si motus sumatur in rigore pro motu successiuo, qui fit ex contrario, exemplo luminis constat, esse falsam posteriorem partem: nam lumen non fit per modum, sed per mutationem sustentandam, nec fit ex termino positio contrario, sed ex priuato, & tamen multiplicari non potest in eodem subiecto. Item illa distinctio videtur valde per accidens: quid enim refert ad hanc numericam distinctionem, vel identitatem accidentium, quod fiant per motum vel per mutationem? Quia distinctio accidentium non inde sumitur, sed, vt ex seipsis, vel ex subiecto. Quod si subiectum est tantum in potentia ad vnum calorem qui successiue fit, cur non dicatur etiam esse tantum in potentia ad vnum lumen, licet simul fiat: vel e contrario, si est potentia ad plura lumina, cur non erit in potentia ad plures calores? Quod si dicatur, in his, quæ successiue fiunt, agens non intendere inducere nouum accidens, sed perficere præexistens, idē dicitur de lumine, & quacunque alia simili qualitate, quæ sicut fit in instante ex priuatione opposita ita etiam potest intendi in instante ex priuatione tæ- tæ intentionis. Vnde hic etiam locum habet ratio supra tacta ex Scoto, quia non solum motus successiuus, sed omnis actio naturalis agentis est, vt passum reddat sibi simile, & ideo non agit in simile, sed requirit in passio priuationem, vt principium suæ actionis: quando ergo lumen est in aere vt quatuor, & applicatur nouum luminosum, non agit in aerem, quatenus sibi simile est in quatuor gradibus, sed potius quatenus est dissimile in vltioribus gradibus: est ergo eadem ratio accidentium, quæ per mutationem, vel per motum fiunt.

Quod si motus in ea distinctione non in eo rigore sumatur, sed vt comprehendit mutationem, ita vt sensus sit, ea accidentia, quæ per se fiunt per propriam actionem, non multiplicari in subiecto secundum numerum, alia verò multiplicari: Sic etiam impuguari potest distinctio: primo quia datur perea, quæ sunt valde extrinseca, & per accidens ad distin-

ctio-

XI.

Omnianci-
dentia sub-
iecto invari-
tia, de eius
potentia edu-
cuntur.
De hoc latius
Disp. 4.

XII.

tionem numericam accidentium. Secundò, quia neutra pars videtur esse constans, nam species sensibiles sunt per propriam actionem, & tamen multiplicantur numero in eadem parte medijs: sonus etiam videtur per se fieri propria actione, & tamen multiplicatur numero in eodem subiecto, vt experientia probare videtur: audimus enim concentum plurimum vocum in eodem tempore, & per idem medium, quod fieri non posset, nisi soni essent diuersi. E contrario verò figura non fit per se primò per motum, & tamen non potest multiplicari numero in eodem subiecto; & idem est in omnibus similibus absolutis, quia non possunt multiplicari per mutationem alicuius extrinseci, vt relatiua, & ideo, sicut per se non sunt, ita nec per se multiplicari possunt in eodem subiecto: neq; etiam concomitanter, quandoquidem forma illa, quæ per se fit, & ad quam confertur, non multiplicatur numero in eodem subiecto.

XIII. Præterea distinctio de absolutis, & relatiuis, non satisfacit omni ex parte: nam, si relatiua sumantur in rigore pro relatiuis secundum esse, & prædicamentaliibus, verum quidem est, posse hæc aliquando multiplicari numero in eodem subiecto, vt agentes de relationibus dicemus: sed non est hoc in vniuersum verum; relatio enim creaturæ non potest in eodem subiecto multiplicari. Sed minus vniuersalis est alia pars de absolutis, vt patet exemplis adductis de speciebus, & de sonis, & similibus. Alia distinctio videtur Fonseca loco supra citato, sectione tertia, quæ magna ex parte cum prædictis coïncidit. Et summam dicit, ex accidentibus naturaliter acquisitis per motum aut mutationem motui coniunctam, non posse dari plura eiusdem speciei in eodem subiecto, & de his explicat in quarta dictum Aristot. quod in hoc sensu vniuersè & sine exceptione verum esse intelligit. Addit verò subinde, ex accidentibus, quæ non intenduntur, & remittuntur siue per motum, mutationemve motui coniunctam, siue alio modo acquirantur, necessarium esse dari pluraque eiusdem speciei in eodem subiecto. Vnde videtur priorem sententiam limitare ad ea accidentia, quæ intenduntur & remittuntur; & ita prior sententia non est omnino generalis, vt in quarta conclusione significat. Sed neque cum illa limitatione videtur in vniuersum vera hæc sententia, quia species intentionales intendi possunt & remitti, & nihilominus in eodem subiecto multiplicari: probabile est etiam sonum remitti & intendi, quem tamen ipse dicit in eodem subiecto multiplicari. Quod etiam ibidem addit in ordinem ad potentiam Dei absolutam non posse in eodem subiecto esse plura accidentia numero distincta, quædā talia sunt, vt natura sua in vnum numero intensius coalescant, difficile creditu est, vt statim latius declarabo.

Resolutio quæstionis quoad modum, quo plura accidentia similia possunt simul esse in eodem subiecto.

XIV. IN tanta ergo sententiarum varietate difficile est certam aliquam regulam in hac re præscribere, eiusque veram rationem assignare. Duo tamen mihi in hac materia certa videntur. Vnum est, vniuersalem hanc negatiuam propositionem; non posse plura accidentia eiusdem speciei esse in eodem subiecto; non posse absolute & simpliciter, seu sine aliqua limitatione verificari. Quod maxime mihi probant exempla de speciebus intentionaliibus & de relationibus, supponendo, eas esse aliquid reale distinctum ex natura rei ab absolutis. Exemplum autem de sono adductum non est adeo conuincens, tum quia non est certum, sonum fieri per se primo per illum motum, seu actionem: tum maxime quia non

Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

satis constat plures sonos, qui audiuntur, in eadem parte subiecti esse; nam semper sunt in principio in locis distinctis, & ibi proprie percipiuntur: quando autem perueniunt ad auditum, vel ad partem medijs auditui propinquam, fortasse iam non perueniunt secundum esse reale, sed secundum intentionale tantum. Alia exempla adduci solent de continuitatibus & durationibus duorum motuum, qui simul in eodem fieri possunt, vt v. g. idem lignum potest simul calefieri & exicari, qui duo motus, licet specie diuersi sint, tamen continuitates & durationes eorum solum numero differre videntur. Sed hæc exempla non admodum cogunt, tum quia valde probabile est, nec durationem esse accidens aut modum ex natura rei distinctum ab existentia rei durantis: nec continuitatem intrinsecam seu entitatiuam à re ipsa continua, tum etiam, quia, etiam si admittamus huiusmodi accidentia, illa non insunt immediate mobili, sed mediante motu, quem afficiunt: & ideo non sunt proprie in eodem subiecto secundum idem. Tamen priora exempla sufficiunt, quibus addi potest, quod eadem potentia potest habere simul plures actus numero distinctos, quamuis fortasse non omnino similes, vel summe perfectos, vt si voluntas vel appetitus simul amet duos homines actibus diuersis, vel, si beatus (vt multi volunt) simul amet Deum necessario, & libere ex charitate.

Secundo est certum, non in quacunque specie accidentium posse naturaliter contingere, vt plura, quæ solo numero differunt, simul sint in eodem subiecto. Hoc constat de omnibus proprietatibus, quæ ab intrinseco conueniunt, vt sunt quantitas, quæ ab intrinseco conuenit ratione materiæ: potentiæ seu facultates connaturales, quæ in vnaquaque re manant à forma, & in eadem parte subiecti nunquam multiplicantur intra eandem speciem, vt inductione satis constat. Item reales, & absolutæ qualitates: vel primæ, quibus materia disponitur, vel secundæ quæ ex his resultant, vt experientia etiam probari potest: nam instantia, quæ adduci solet de gradibus intensiōis, non est ad rem: nam illi non proprie numero differunt, de quo alias. Idem denique est probabilis de lumine & similibus. Quæ autem generalis regula tradenda sit, aut quæ ratio differentiarum assignanda, nihil inuenio, quod mihi ex omni parte satisfaciat. Possimus autem hoc modo id explicare. Quædam accidentia ita differunt solo numero, vt præter distinctionem entitatum in reliquis omnibus habeant quandam similitudinem, & cōuenientiam, scilicet in munere vel officijs, ad quod destinantur, & in quacunque habitudine quam dicunt, vt sunt duo calores, duæ albedines, & similia. Alia vero sunt, quæ, licet in specifica ratione conueniant, & sub eadem tantum numero differant, tamen non habent inter se tantam similitudinem, sed differunt vel in munere, vel in habitudine, vt v. g. duæ species visibiles Petri differunt numero priori modo. Duæ autem species visibiles Petri & Pauli differunt numero hoc posteriori modo, non enim sunt tam similes inter se sicut illæ duæ, nam diuersas habent habitudines transcendentes ad obiecta, & ad diuersa munera ordinantur.

Dico ergo tertio, accidentia prioris generis non posse multiplicari numero in eodem subiecto: quæ vero sunt posterioris generis: posse multiplicari. Et vtrumque potest probari inductione & exemplis adductis. Ideo enim accidentia omnino absoluta nunquam in eodem subiecto multiplicantur numero, quia sunt similia priori modo: accidentia vero respectiua, siue prædicamentali, siue transcendentali respectu, multiplicari possunt: quia cum specifica vnitatem habere possunt aliquā dissimilitudinem, veluti materialem, cuius occasione multiplicari possunt, vnde fit, vt respectu eiusdem nunquam possint multiplicari: & ideo non potest multiplicari relatio crea-

L. 2

turæ,

XV.

De quibus accidentibus iudicandum posse coexistere in vno subiecto, de quibus non.

XVI.

tura, quia terminus illius tantum potest esse vnus, & respectu eiusdem termini non possunt relationes multiplicari. Ideo etiā, quamuis demus, relationes ad patrem, & matrem esse plures, & solo numero diuersas, tamen relatio ad patrem non potest in eodem filio multiplicari. Ratio autem differentie inter vtraque accidentia potest satis probabilis ex dictis assignari. Primo ex causa finali, quia quando accidentia sunt omnino similia, superflua & otiosa, esset eorum multiplicatio in eodem subiecto, quod natura abhorret: quando verò sunt aliquo modo diuersa, vel ordinantur ad diuersos fines, vt patet in speciebus intentionabilibus, vel resultant ex rebus ordinatis ad diuersos fines, & diuersas habitudines inde participant, vt contingit in relationibus, & ideo non est superflua, neque præter finem consentaneum naturæ numerica multiplicatio.

XVII.

Secundo ex parte agentis, quia, quando accidentia sunt omnino similia, nullum agens per se intendit, aut pluralitatem eorum, aut aliud inducere in subiectum iam habens aliud omnino simile, quia solum intendit agens reddere passum sibi simile, quod per vnam tantum huiusmodi formam satis consequitur. At verò, quando accidentia non sunt prædicto modo similia, cessat hæc ratio, & subiectum indiget maiori assimilatione, & ideo agens etiam illam procurat. Vt v.g. quamuis medium recepta specie Petri, sit illi simile intentionaliter, non est sufficienter simile Paulo, & ideo manet in Paulo virtus ad inducendum speciem, quæ illud reddat sibi simile, & sic de aliis.

XVIII.

Vnde tertio redditur ratio ex capacitate subiecti: sicut enim materia prima, quamuis sit indifferens ad omnes formas substantiales, non tamen habet capacitatem ad habendas omnes simul neque plures: quia vna forma sufficienter actuatur, ita etiam subiectum accidentium, quamuis per se primo sit capax alicuius speciei accidentis, & consequenter sit indifferens ad quodlibet indiuiduum eius, nihilominus non est capax, vt simul recipiat omnia, vel plura indiuidua talis speciei, quatenus in eis specifica ratio eodem modo reperitur, quia sufficienter actuatur huiusmodi capacitas vna forma talis speciei: & hoc contingit, quando indiuidua formæ sunt omnino similes, & eiusdem rationis & habitudinis: quando verò accidentia dissimilia sunt, & varias habent habitudines, tunc vnum non sufficit ad replendam capacitatem subiecti, & ideo fieri potest, vt in eodem subiecto multiplicentur, donec capacitatem eius omnino repleant. Vt potentia intellectiva quatenus est capax scientiæ naturalis Dei vel hominis, sufficienter disponitur in actu primo vna numero scientiæ Metaphysicæ, vel Philosophicæ, & ideo iam non manet capax alterius scientiæ similis, tamen eadem facultas intellectiva, vt est capax actualis cognitionis hominum, non plene actuatur vno actu quo Petrum, vel Paulum cognoscit, neque vna specie intelligibili, & ideo est capax plurium, donec eius facultas sufficienter compleatur: quia illa plura non actuant illam omnino eodem modo, sed in ordine ad diuersa. Quo tandem fit, vt ex distinctionibus supra allatis, illa quæ distinguit inter absolutum & respectuum, proximè ad veritatem accedat: absoluta enim non multiplicatur, quia semper sunt omnino similia, respectiva vero, vel secundum esse, vel secundum dici, seu relatione prædicamentali, vel transcendentali habitudine multiplicari possunt, quando diuersos terminos respiciunt, vel ad diuersa munera ordinantur propter dissimilitudinem, quam in se habent, quia nullum eorum plene actuatur subiectum, vt declaratum est. Et iuxta hæc explicandus est locus Aristotelis in 5. Metaphysicæ. Non est enim necesse, vt illud indicium diuersitatis specificæ sit vniuersale omnino de omnibus accidentibus, sed de his quæ in indiuiduo sunt perfecte similia.

Formalis responsio ad questionem, quatenus ad indiuiduationem spectat.

EX his colligitur formalis responsio ad præsentem questionem, propter quam hæc omnia dicta sunt, scilicet, non provenire per se ex indiuiduatione, quod aliqua accidentia solo numero diuersa, non possint esse simul in eodem subiecto. Nam, licet in eo simul essent, possent optimè intelligi distincta numero, ratione suarum entitatum, sicut distinguuntur ea, quæ simul esse possunt, vt dictum est vel sicut distinguuntur ea, quæ successiue insunt eidem subiecto, vt statim dicitur. Sed quod aliqua inesse non possint, provenit ex incapacitate naturali subiecti, & adæquatione, quæ inter potentiam receptivam eius, & talem actum reperitur, & consequenter ex defectu naturalis agentis, quod eam possit multiplicationem efficere.

XIX.

Vnde vltierus infero, de potentia absoluta non repugnare plura accidentia solo numero differentia, etiam si sint omnino similia, simul poni in eodem subiecto: quia ex indiuiduatione & distinctione eorum non repugnat, & Deus potest operari in subiectum vltra naturalem capacitatem eius, & si Deus id vellet facere ad ostensionem potentie suæ, non esset omnino superfluum. Hoc autem limitant aliqui ad ea accidentia, quæ non intenduntur, nec remittuntur, nam de his, quæ intentionem recipiunt, impossibile putant etiam de potentia absoluta poni plura solo numero differentia in eodem subiecto, quin vnam intentionem qualitatem component, si vtrumque eorum subiecto inhæreat, quia hoc ipso necessarîo inter se vniuntur in vnum intensum: quia nullam aliam vniionem requirunt duo gradus caloris, vt vnum intensum calorem component, nisi quod in eodem subiecto sint. Vnde, si alterum eorum subiecto inhæreat, alterum vero non inhæreat, sed alio modo sustentetur ab eodem subiecto sine inhærentia, tunc non repugnabit, esse simul, vel potius sustentari simul ab eodem subiecto, quia tunc non habent inter se vniionem necessariam ad vnam intensiorem qualitatem componendam: & in hac sententia citatur Aegid. in 1. d. 17. 2. p. d. 1. 2. art. 1. ibi verò nihil dicit.

XX.

Hæc tamen sententia falsa principia circa intensiorem qualitatem supponere videtur. Primum intensiorem fieri per additionem seu congregationem plurium graduum eiusdem qualitatis omnino similibus inter se. Secundum illos gradus nullam vniionem inter se habere, neque in aliquo communi ac reali termino positum, neque alio genere vniionis per modum actus & potentie, sed solum vniiri in subiecto, & in eadē parte subiecti, si partes habeat. Tertium, illos gradus non respicere subiectum aliquo ordine, sed omnes æquè immediate, ita vt non sit inter eos ordo primi, secundi, & tertii gradus, nisi fortasse ordine generationis, & productionis: Si tamen simul fiant omnes æquè primos. Ex qua doctrina optimè sequitur, non posse Deum multiplicare gradus caloris in eodem subiecto inhærentes, quin faciant vnum intensiorem: quia talis intensio nihil aliud est, quam congregatio plurium graduum similibus in eodem subiecto, sine his autem principiis non video, quo fundamento niti possit illa limitatio, vt statim ostendam, imo illa sententia sic explicata non propriè limitat, possit Deum quascunque qualitates intensibiles solo numero diuersas ponere in eodem subiecto, sed addit, hoc ipso, quod illas ponat, necessarîo effecturas vnā intensiorem.

XXI.

Illā tamen doctrinā de intensione, aliqua repugnantia inuoluit, quæ cum sint ab hoc loco aliena, non possunt ex professo declarari: indicantur tamen breuiter. Nam, vel gradus illi, quibus qualitas intensiva componi dicitur, v.g. octo gradus coloris, sunt in se indiuisibiles, vel habent singularem latitudinem intensi-

XXII.

intensionis, & remissionis: primum dici non potest, primo quia alias intensio non posset esse motus continuus, nam quilibet illorum graduum totus simul necessarius acquiri deberet; alioquin non esset indiuisibilis; ergo tota intensio deberet fieri per mutationes momentaneas, & indiuisibiles: ergo non successione continua, quod est & contra sensum, & experientiam, & contra rationem, quia quamdiu agens naturale vincit passum, non est cur interrumpat actionem, alioquin non esset in potestate eius postea illam iterare, nec posset reddi philosophica ratio, cur nunc potius, quam antea, vel postea illam efficiat. Secundo, quia alias gradus caloris nullo modo facerent vnum calorem per se, sed mere per accidens vnirentur in eodem subiecto, sicut albedo & dulcedo: hoc autem non est satis, vt efficiant vnum indiuiduum caloris magis, quam si Deus poneret duos intellectus in eadem anima. Imo si ad intensionem id sufficeret, nulla posset reddi ratio, cur si Deus poneret duos intellectus in eadem anima, illi non efficerent vnum intensiorem: nam, si dicas intellectus non esse qualitates quae apte sint coalescere in vnam intensiorem: contra hoc est, quia iuxta illam opinionem, vt qualitates possint coalescere in vnam intensionem nihil aliud requiritur, nisi, quod, cum sint omnino eiusdem rationis, possint vniri in eodem subiecto: hoc autem habebunt intellectus saltem in ordine ad diuinam potentiam. Tertiò sequuntur ex illa sententia multa absurda, scilicet, quod qualitas remissa possit aliam aequalem, vel etiam intensiorem intendere, efficiendo tot gradus, quot in se habet: vel, si obstat similitudo, sequitur intensiorem qualitatem non posse intendere remissiorem, quia sunt omnino similes in forma. Sequitur etiam, nullam posse reddi naturalem rationem, ob quam cum forma remittitur, vnus gradus, potius abiciatur, quam alius, & alia similia, quae longum esset persequi: Necessario ergo dicendum est, in illis gradibus intensionis caloris, verbi gratia, quos nos mente partimur, esse latitudinem, secundum quam potest in eis esse continua intensio, vel remissio; quam latitudinem necesse est esse in infinitum diuisibilem, alias non posset ratione illorum fieri alteratio continua, quia motus continuus necessario esse debet in infinitum diuisibilis: vnde consequenter etiam necessarium est, vtri gradus inter se copulentur aliquo termino communi, quia non potest aliter inter eos concipi continuitas, nec vera realis vnio, sine qua intelligi non potest illa latitudo: quia si duo gradus non sunt inter se vniti hoc modo: ergo neque in vno gradu duae partes, vel medietates eius (vt sic dicam) erunt inter se vnitae; quia ita componitur tota qualitas ex pluribus gradibus, sicut componitur vnusquisque gradus ex duabus vel tribus partibus aequalibus: non possunt autem haec intelligi sine dicta vnione, magis quam possit intelligi continuum in omnem suam partem diuisum.

XXIII. Ex his autem contrariis principiis de intensione plane sequitur, posse Deum ponere in eodem subiecto plures qualitates intensibiles solo numero differentes, quae non efficiant vnam intensiorem vt, verbi gratia, duos calores vt octo: quia potest illos ponere subiecto inherentes, & inter se non habentes aliquam vnionem per se, sed solum per accidens ratione subiecti, quae non satis est ad intensionem. Neque in hoc afferri potest noua implicatio contradictionis; & ita sentiunt frequentius doctores in primo Sententiarum, distinctione 17. vbi Gregorius quaestione 5. Ocham quaestione 7. Agidius quodlibet 4. quaestione 1. vbi adducit non conueniendam coniecturam, quia Deus potest duas quantitates solo numero differentes in eodem situ intime collocare, conferuata earum distinctione, & absque vlla reali vnione inter eas, ratione cuius efficiant vnam maiorem quantitatem: cur ergo non possit Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

terit duas albedines in eodem subiecto ponere, seruata earum distinctione, & absque vnione, ratione cuius vniam intensiorem componant.

SECTIO IX.

An repugnet indiuiduationi accidentium, vt plura solo numero differentia successine sint in eodem subiecto.

Icuntur plura accidentia esse in eodem subiecto successine, quando subiectum prius habuit vnum accedens, & deinde amisit illud, & postea acquirat accedens eiusdem speciei, & tunc quaeritur, an posterius accedens necessario sit, vel possit esse numero distinctum a priori. Quidam enim mordicus ita defendunt indiuiduationem accidentis a subiecto, vt impossibile existiment, etiam hoc modo esse plura accidentia solo numero differentia in eodem subiecto. Vnde infertur, semper reproduci in eodem subiecto idem numero accedens, quod ante perierat, scilicet eundem calorem, idem lumen, & consequenter idem vbi, eundem motum localem, praesertim si sit per idem spatium: eadem enim est omnium horum ratio. Et hanc opinionem ex parte defendit Scotus, saltem quando idem est agens, idemque subiectum: qui non fundatur in indiuiduatione, sed in hoc, quod idem agens circa idem subiectum semper est natum facere idem, nec potest sufficiens ratio assignari, cur faciat numero distinctum. Quin etiam Aristoteles 8. Metaphys. tex. 11. significat, si agens & materia sunt vnum numero, etiam effectum esse vnum numero: Et in hunc modum explicatur, nam si ego apertis oculis continuo intueor hunc parietem per horam, eundem numero actum efficio & conferuo: ergo si paululum claudam oculos, & iterum aperiam, eundem numero actum iterum efficiam, nam illa interruptio nihil impedit, quo minus illa potentia in tota illa hora, & in qualibet eius parte per se sumpta efficere possit, & recipere eundem numero actum. Quod si obiecias, sequi etiam formam substantialem reproduci eandem numero in eadem parte materiae, quodcumque inducitur similis in specie, & consequenter naturaliter reproduci idem indiuiduum, quod antea fuerat, quod est dicere, Resurrectionem posse naturaliter fieri. Non desunt qui id concedant, vt videre est in Paulo Veneto, lib. 2. de generat. in fine. Alij vero negat esse eandem rationem, quia forma substantialis requirit materiam dispositam, & nunquam concurret cum eisdem dispositionibus.

Alia vero sententia est extreme contraria, scilicet, non solum posse plura accidentia, solo numero differentia esse successine in eodem subiecto, sed necessario ita esse, quotiescunque accedens simile in specie in eodem subiecto reproduci, quod etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam necessarium esse, tenuit Durand. Marfil. & alij, quorum & Scoti opinionem late tractaui in 2. tomo 3. part. disp. 44. sect. 6. Fundamentum Durandi est, quia quotiescunque illa productio fit, iteratur actio distincta ab ea, quae antea fuit, nam actio reproduci non potest, sicut neque entia successina: ergo etiam terminum actionis oportet esse distinctum. Vnde confirmatur, quia si talia accidentia permanentia, quae successine sunt in eodem subiecto, non essent distincta: etiam accidentia successina possent non esse distincta, & ita posset idem tempus numero reproduci, quod omnes reputant impossibile.

Quaestiones resolutio.

Sed media via tenenda est, & dicendum, posse fieri, vt successine sint in eodem subiecto plura accidentia.

L 3

III.

cidencia solo numero diuersa. Quod quidem, si intelligatur de potentia Dei, per se notum est, quia nullam inuoluit repugnantiam, & sequitur a fortiori ex dictis, etiam simul posse esse, multo ergo magis successiue. Et hoc satis est ad ostendendum accidentia eiusdem speciei non habere intrinsecam distinctionem numericam, & entitativam per subiectum, seu per habitudinem ad hoc numero subiectum; alioqui nullo modo possunt distingui, etiam si diuersis temporibus fiat productio, seu reproductio: quia, ut statim declarabo, sola diuersitas temporis non est per se sufficiens ad hanc distinctionem, si alioqui in ipsis formis productis non sit sufficiens fundamentum distinctionis, & differentie individualis. Si autem intelligatur assertio de potentia, & ordine naturalium agentium, sic etiam est vera, ut a fortiori patebit ex dicendis.

IV. Secundo dico non solum esse possibile, verum etiam ita fieri secundum naturæ ordinem ut accidentia solo numero distincta fiant successiue in eodem subiecto. Hæc est communior sententia Philosophorum; physicorum, cap. 4. & 2. de Generat. cap. vlt. & Theolog. in 4. distinct. 43. & 44. De qua nonnulla dixi 2. tomo 3. part. disput. 44. sectione 7. ubi ostendi secundum naturæ ordinem non reproduci in eodem subiecto idem numero accidens, quod corruptum fuerat: nam ex hoc principio inferitur debere esse distinctum, quod hic intendimus. Non est autem facile primam causam & radicem huius necessitatis naturalis assignare. Durandus enim supra eam reddit ex diuersitate actionis seu mutationis: in quo idem sentit Henr. quodlib. 7. quæst. 16. quamuis differat à Durando, quod non ponit hanc necessitatem in ordine ad potentiam Dei, sicut Durandus. Qui in hoc grauiter errauit, ut prædicto loco ostendi, quia Deus in agendo non pendet à tempore, neque ab alijs circumstantijs, à quibus agentia naturalia pendere possunt, quia agunt per motum & transmutationem. Propter quod dixit Arist. 5. phys. cap. 4. ad unitatem motus requiri temporis unitatem, quam rationem amplectitur Toletus libro secundo, de generat. quæstione 13.

V. Sed est difficilis ratio, & satisfacere non videtur. Primo, quia potius unitas numerica mutationis petenda est ex unitate numerica termini seu formæ productæ, quam ex conuerso, ut Aristotel. 5. phys. eodem loco docuit: ergo, dum dicuntur accidentia producta esse numero diuersa, quia actiones sunt diuersæ, vitiosus circulus committitur. Secundo, quia etiam si demus actiones esse diuersas, non sequitur, formas fore diuersas, quia ad unitatem actionis plura requiruntur, quam unitas formæ productæ ex eodem Aristot. citato loco, & alioqui forma non habet unitatem, & distinctionem ex actione sed aliunde. Vnde contingit, idem numero lumen ab vna lucerna productum ab alia conseruari, quod necesse est fieri per diuersam actionem. Tercio, quia de ipsismet actionibus superest quæstio, cur necesse sit, secundum naturæ ordinem esse numero distinctas, nam, quod dicitur de diuersitate temporis, non satisfacit: nam, vel est sermo de tempore extrinseco, quod in motu cæli consideratur; & hoc nihil videtur referre ad intrinsecam indiuiduationem, vel distinctionem numericam actionum, quia ab hoc tempore solum sumitur quædam extrinseca denominatio eorum, quæ in tali tempore esse dicuntur: unitas autem vel distinctio numerica non consistit in extrinseca denominatione. Item quia eadem numero actio, etiam indiuisibilis potest permanenter durare, & coexistere priori & posteriori tempori extrinseco, ut patet de actione illuminandi, videndi, & similibus. Vel est sermo de tempore seu duratione intrinseca ipsimet actioni, & mutationi qua producit; & sic, cum talis duratio in re nihil aliud sit, quam existentia ipsius actionis, dicere, has actiones esse di-

stinctas, quia diuerso tempore sunt, perinde est, ac si diceretur esse distinctas, quia habent diuersas durationes, & existentias, quod est idem, vel æque obcurum: hoc enim est quod inquirimus, cur necesse sit, illas durationes, existentias, aut entitates illarum actionum esse distinctas, & non potius eandem iterum, atque iterum repetitam. Sicut quando Deus reprodutit eandem numero formam, certum est, posse illam reproducere eadem numero actione, qua prius illam produxerat: hoc enim nullam inuoluit repugnantiam, ut prædicto loco latius dictum est: ergo, ut sit actio distincta, vel ut habeat intrinsecam durationem distinctam, non satis est, quod bis fiat, sed cum priori & posteriori tempore extrinseco: ergo ut ostendatur respectu agentis naturalis has actiones necessario fore distinctas, aliunde est ratio petenda.

Neque ratio illorum authorum conuincit, scilicet quia si eadem numero actio possit reproducere, etiam successiua reproducere possent: quod videtur plane repugnans. Etenim si hæc ratio valida esset, procederet etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam. Vnde necessario videtur dicendum, in rebus successiuis considerari posse id, quod est reale & positium, & id, quod per modum negationis seu priuationis in successione includitur; nam successio intrinsece dicit, ut aliquid fuerit, & iam non sit, & aliquid futurum sit, nondum autem sit. Quantum ad hanc ergo negationem seu priuationem non potest ens successiuum restitui, quia hoc modo ad præteritum non est potentia. Quantum ad positium autem nulla videtur esse repugnantia; quod, sicut reproducitur à Deo idem calor, reproducatur etiam eadem calefactio, & sicut eadem sessio, & idem ubi, ita consequenter idem motus localis. Nam hæc omnia dicunt reales modos positiuos, qui ex se ipsis habent suam indiuiduationem, & non pendent ab intrinseco tempore magis, quam aliz res, sed ab intrinseca duratione: est ergo eadem ratio quoad hoc de illis, quæ de cæteris rebus: igitur ex parte actionis non potest sufficiens ratio reddi, ob quam hoc repugnet naturalibus agentibus.

Dicunt ergo alij huius rei causam, & rationem pendere ex alia quæstione, scilicet, vnde causa secunda determinetur ad hunc numero effectum hic & nunc efficiendum, potius quam alium: nam illa eadem, quæ est causa huius determinationis, debet etiam esse causa, ob quam, quoties causa secunda de nouo agit, ad nouum effectum, distinctumque ab omnibus præcedentibus efficiendum determinatur: nam ex sola vi causæ efficientis, aut ex sola capacitate subiecti non potest huius rei sufficiens causa reddi, cum tam vis agentis, quam capacitas ipsius subiecti eadem semper sit, & integra maneat, & de se sit æque indifferens ad quodlibet indiuiduum agendum, vel recipiendum. Dicunt ergo alij in prædicta quæstione, totam huius determinationis causam & radicem reducendam esse in diuinam voluntatem & prædefinitionem. Videns enim Deus hoc agens hic & nunc esse dispositum ad immutandum hoc subiectum ad talem formam in specie; & de se esse indifferens ad hanc vel illam formam in indiuiduo, & ex se non posse eligere, seu determinare actionem suam ad hoc potius quam illud, ipse sua voluntate decreuit dare concursum ad producendum tale indiuiduum in particulari in hoc instante & in hoc subiecto, & quia causa secunda non potest agere sine concursu Dei, consequenter illa determinatur ad agendum hic & nunc tale indiuiduum, & non aliud. Hunc dicendi modum obiter attigi in citato loco, mihi que non placere significauit, quia illa ratio non videtur satis Philosophica, & quia in actibus liberis habet aliquas difficultates; nunc autem re attentius consideranda censeo esse valde probabile, rum, quia non solum Greg. in 1. d. 17. q. 4. art. 2. ad 7. & d. 35. quæst. 1. art. 1. & alijs Nominal. verum etiam multis mo-

VI.

VII.

tis modernis scriptoribus doctissimis placere video. Tolerus enim 8. Phylis. questio. 3. conclusi. 2. rat. 3. ex hoc colligit libertatem primae causae, quod pro sola voluntate sua determinat causas secundas ad indiuiduos effectus. Fonseca etiam 1. Metaphysic. cap. 2. questio. 3. sect. 8. dicit, in quibusdam effectibus necessarium esse recurrere ad diuinam determinationem & praefinitionem, quod repetit lib. 5. cap. 2. questio. 9. sect. 2. rat. 6. qua probat essentialem dependentiam causarum secundarum à prima in agendo, & idem docent Copulara Conimbricensia libr. 2. Phylis. capite 7. questio. 15. artic. 2. Tum etiam, quia non est voluntarium, nec praeter physicam & naturalem rationem, quod causa prima iuuat causas secundas, & suppleat defectus earum in his rebus, in quibus ipsae videntur deficere: in praesente autem videtur eis deficere modus, quo determinari possint ad quosdam effectus singulares potius, quam ad alios. De qua re iterum infra disp. de causis. Nunc igitur iuxta illam sententiam consequenter dicendum est, Deum determinasse concursum suum cum causis secundis semper ad novos, & distinctos effectus producendos, non verò ad producendum iterum effectum, qui prius fuit, & iam esse desit.

VIII. Sed inquiretur merito ab huius sententiae auctoribus, unde constet, causam primam hoc modo concursum suum determinasse: aut enim hoc erat aliquo modo debitum ipsis causis secundis, seu fundatum in connaturali modo agendi earum, vel est ex sola voluntate Dei, sicut quod determinetur productio ad hoc indiuiduum potius, quam ad aliud. Si dicatur hoc secundum, cum talis voluntas Dei reuelatione non habeatur, incerta prorsus res erit, cum ratione ostendi non possit, neque ex aliquibus principiis naturalibus deduci. Si vero dicatur primum: ergo primaria & quasi vltima ratio huius determinationis non est ex diuina voluntate, sed ex natura causarum proximarum: & hoc est, quod inquiremus, quo modo in natura causae proximae possit hoc fundari. Maxime si non fundatur in illa determinatione ad hunc numero effectum producendum, potius quam ad aliud.

IX. Propter hoc dicere posset aliquis causas secundas, & finitas semel tantum (vt ita dicam) continere in virtute sua quemlibet singularem effectum, & ideo postquam talis causa semel aliquem effectum produxit, non relinqui in ea virtutem ad producendum iterum illum effectum, neque ad iterandam actionem, per quam illū produxit, quia per primam productionem veluti exhausta est eius virtus, quatenus ad talem numero effectum terminari potest: sed hoc est gratis & sine probatione dictum, & intelligentiam non potest: nam virtus actiua per se, & quatenus talis est, non operatur per aliquam sui diminutionem, vel immutationem, sed per immutationem, vel productionem alterius. Vnde tamen integra, & perfecta manet efficacia eius, ac si nihil produxisset: ergo ex vi productionis semel factae non manet impotens ad eandem iterum arque iterum faciendam, si aliunde non est repugnantia ex parte ipsius effectus. Hae enim ratione qualibet potentia actiua, quantumvis finita, potest successiue agere in infinitum, si integra perseueret in suo esse: quia manet etiam integra in efficacia sua, & ex parte effectus illa successio, vel multiplicatio in infinitum non repugnat: ergo idem erit, quoad reproductionem eiusdem effectus, si ex parte eius non est repugnantia. Quod ideo dico, quia postquam semel res producta est, & in esse permanet, non potest iterum ab agente produci, quamuis integra maneat eius virtus actiua, quia ex parte effectus repugnat, saltem ex natura rei. Quod vero id, quod non est, fiat, ex parte ipsius repugnare non potest, etiam si antea fuerit. Quid enim hoc obitare potest, vt iterum fiat, si iam non est? Cum iam tantumdem distet ab esse, ac si nū-

quam fuisset. Ergo si aliunde virtus actiua manet integra, non potest ex inefficacia eius ratio huius necessitatis sumi.

Addi ergo tandem potest, agentia naturalia, quauis ex se habeant virtutem quasi generalem & indifferenter ad plura indiuidua eiusdem speciei, tamen ex se postulare certum modum, & ordinem in vsu & exercitio talis virtutis, ita vt natura determinata sit ad agendum hic & nunc in tali subiecto tale indiuiduum, & post illud aliud, & post hoc alterum, & sic de reliquis: nam ipsamet natura postulare videtur hanc determinationem, & ordinem, ne in se inuoluat quandam perplexitatem & confusionem. Hinc ergo prouenit, vt nunquam in agendo ad eundem effectum redeat, sed semper nouum producat. Quam modum dicendi in loco praedicto elegi, quia in re obscura & difficili nihil occurrit, quod omnino satisfaceret, neque nunc etiam sese offert, imò hoc ipsum, quod natura talium agentium tribuitur, non videtur posse satis fundari aut explicari: nam cum naturalis vis agendi sit ex se simplex & eadem omnino, non apparet, quomodo in illa possit fundari haec naturalis determinatio, aut unde constare possit. Nec circumstantiae extrinsecae vt sic, ad hoc iuuare possunt, vt supra ostensum est de tempore: & est omnino eadem ratio de loco, quatenus dicit extrinsecam superficiem, vel habitudinem ad extrinseca corpora. Patendum ergo est, vel hoc pendere ex sola diuina voluntate, vel, si aliquam habet causam naturalem, nobis esse occultam, & ad summum dici posse, cum haec virtutes naturales ad multiplicationem indiuiduorum ordinentur, eamque naturaliter intendunt, esse magis consentaneum naturis eorum, vt semper concursum recipiant ad novos effectus. Haec enim de causa, non solum in Dei voluntate, sed in ipsis etiam naturis rerum fundatum est, quod in hominum generationibus semper nouae animae producantur, & non vniantur iterum corporibus, quae semel iam creatae, & separatae existunt.

DISPUTATIO VI.

De unitate formali, & vniuersali.

Post unitatem indiuiduam seu numeralem, dicendum est de formali, & consequenter de vniuersali, quae numerali quodammodo opponitur, nam haec includit incommunicabilitatem respectu inferiorum, illa vero intrinsece requirit naturam multis inferioribus communicabilem. De his ergo formali & vniuersali unitatibus videndum in primis est, an sint aliquo modo reales, & an sint diuersae unitates, vel in vnam aliquo modo incendant. Item quotuplex vnaqueque sit, & quod sit in rebus vniuersaliusque principium: ac denique, quomodo, & per quam operationem intellectus consummetur.

SECTIO I.

Verum sit in rebus aliqua unitas formalis distincta à numerali, & minor illa.

Actio dubitandi est, quia dictum est in praecedente disp. omnes res, quae sunt in mundo esse indiuiduas, ita vt repugnet esse in rebus aliquod verum ens, quod indiuiduum, & singulare non sit: ergo neque esse potest in rebus aliqua unitas vera, & realis praeter numericam, seu indiuidualem entitatem. In contrarium autem est, quia vnum nihil aliud est, quam ens indiuiduum, vt Aristoteles ait 4. Metaph. text. 3. & lib. 10. text. 2. sed praeter indiuidu-

I.
Dubitandi
verum ens,
tio,

III.

L. 4. nem